

NUOREN IDENTITEETTI NUORISOTYÖSSÄ

Identiteettiteorioiden näkökulmia informaaliin kasvatukseen

EEVA SINISALO-JUHA
Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden
yksikkö
Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen
pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2011

Tiivistelmä
Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

SINISALO-JUHA, EEVA: Nuoren identiteetti nuorisotyössä. Identiteettiteorioiden näkökulmia informaaliin kasvatukseen

Nuorisotyön ja -tutkimuksen Pro gradu-tutkielma, 95 sivua, 12 liitesivua
Ohjaaja: Helena Helve
Toukokuu 2011

Tutkimuksen lähtökohta on nuorisotyössä ja sen informaalin kasvatuksen menetelmissä. Tutkimuksessa on selvitetty nuoren identiteetin kehittymisen tukemista Eriksonin kehityspsykologisen teorian mukaan, uuseriksonilaisten mielestä, feministisestä näkökannasta ja postmodernissa ajassa kuvattuna. Lähestymistapa on teoreettinen ja tutkimusmenetelmänä on sisällönanalyysi. Tutkimusaineisto koostuu 24 artikkelista, jotka on julkaistu kansainvälisessä referee -julkaisussa Identity: An International Journal of Theory and Research.

Tavoitteena on tutkia nuorisotyön mahdollisuuksia tukea nuoren identiteetin kehittymistä informaalin kasvatuksen menetelmin. Informaalin kasvatuksen piirteitä ovat läsnäolo, reflektio, dialogi ja luottamus. Tutkimusaineistosta nousi suurina teemoina nuoren identiteetin kehittymisen tukemisen menetelminä palautteen antaminen nuorelle ja sen reflektointi itsereflektointitaitoja opetellen. Samoin merkittäväksi menetelmäksi osoittautui ryhmätoiminta sekä sosiaalisten taitojen ja hoivakyvyn tukeminen. Kolmanneksi teemaksi nousi moraalisten ja yhteiskunnallisten kysymysten käsittely nuorten ryhmissä. Nämä kaikki ovat luontevia informaalin kasvatuksen menetelmiä nuorisotyössä.

Tutkimuksessa hyödynnetyn kirjallisuuden perusteella nousee kuitenkin huoli nuorisotyöntekijöiden osaamisesta, erityisesti liittyen identiteettiteorioiden ymmärtämiseen ja informaalin kasvatuksen menetelmien hallintaan. Asia voidaan korjata nuorisotyöntekijöiden koulutuksella.

Pro gradu –tutkielman rajallisuuden vuoksi jäi tässä työssä käsittelemättä esimerkiksi moraalin kehittymisen tukeminen nuorisotyön näkökulmasta. Samoin mielenkiintoista olisi selvittää nuoren identiteetin kehittymisen tukemisen vaikuttavuutta, kun sitä tehtäisiin tietoisesti piilo-opetus suunnitelman mukaisesti informaalin kasvatuksen menetelmillä.

Asiasanat:

Nuorisotyö, nuorisotyöntekijät, nuoruus, identiteetti, informaali kasvat

Abstract
University of Tampere
School of Humanities and Social Sciences

EEVA SINISALO-JUHA: Identity of the Youth in Youth Work. Identity theories' views on informal education

Youth Work and Youth Research, Master's thesis 95 pages, 12 appendixes
Supervisor: Helena Helve
May 2011

The starting point of my study is in youth work, and its informal educational methods. In my study I have clarified how the youth's identity development is nurtured according to Eriksson's theory of psychological development, according to the neo-Eriksonians, from a feministic point of view, as well as how it is described in postmodern time. The approach is theoretical, and the research method is content analysis. The research material consists of 24 articles that have been published in the international refereed publication, *Identity: An International Journal of Theory and Research*.

The objective is to study possibilities of youth work in nurturing the youth's identity development through informal methods of education. The characters of informal education are presence, reflection, dialogue and trust. Feedback given to the youth, as well as reflection on it while practicing skills for self-reflection, stood out in the study as big themes, when nurturing the youth's identity development. Group activities and nurturing of both social skills and ability to care also proved to be important. As the third theme rose moral and social related issues dealt with in youth groups. All these methods of informal education are a natural part of youth work.

Based on the literature used in the study, concerns regarding youth workers' ability, especially related to the understanding of the identity theories, and to master the informal educational methods arose. The issue may be dealt with through training of the youth workers.

Nurturing of morality development, from a youth work perspective, is left outside the study due to the limitations of it, being a master's thesis. Another interesting topic to study would be how the youth's identity development is affected by nurturing, when it is conducted intentionally by use of informal educational methods according to a hidden curriculum.

Keywords:

Identity, youth work, youth workers, youth, informal education

Sisältö

1 JOHDANTO	1
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT TUTKIELMALLE	5
2.1 Erik H. Eriksonin teoria identiteetin kehittämisestä	5
2.2 Identiteetin kehittyminen myöhäismodernissa ajassa	7
2.3 Nonformaali ja informaali kasvatus ja oppiminen	11
2.4 Yhteenveto	14
3 NUORISOTYÖ	14
3.1 Eurooppalainen nuorisotyö	14
3.2 Nuorisotyö Suomessa	19
3.3 Informaali kasvatus nuorisotyössä	24
3.4 Dialogi nuorisotyön menetelmänä	31
3.5 Yhteenveto	33
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	33
4.1 Tutkimuskysymykset	33
4.2 Tutkimusaineisto	35
4.3 Analyysimenetelmät	36
4.4 Tutkimuseettiset kysymykset	38
4.5 Yhteenveto	39
5 NUOREN IDENTITEETIN KEHITYMINEN UUSIMPIEN TEORIOIDEN VALOSSA PEILATTUNA ERIKSONIN TEORIAAN	39
5.1 Eriksonin teoria ja siihen kohdistuva kritiikki	39
5.2 Uuseriksonilaisuus	45
5.3 Eriksonin teoria feministisestä näkökulmasta	55
5.4 Eriksonin teoria postmodernissa ajassa	57
5.5 Yhteenveto	66
6 NUORUUDESTA JA MAHDOLLISUUKSISTA IDENTITEETIN KEHITYMISEN TUKEMISEEN	66
6.1 Nuoruudesta 2000-luvun Suomessa	66
6.2 Identiteetin kehittämisen tukemisesta	69
6.3 Nuoren identiteetin kehittämisen tukemisesta nuorisotyössä	71
6.4 Vastauksia tutkimuskysymyksiin	74
6.5 Yhteenveto	80
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	80
Lähteet ja kirjallisuus	86
Primääriaineisto	86

Sekundääriaineisto	87
Kirjallisuus	89
Digitaaliset lähteet.....	94
Liite 1: Tutkimuksen primääriaineiston artikkelien fokus ja merkitys nuorisotyölle	96
Liite 2: Tutkimuksen sekundääriaineiston artikkelit ja niiden keskeinen sisältö.....	104
Kuviot ja Taulukot	
Kuvio 1: Siuralan esitys nuorisotyöstä nonformaalina oppimisympäristönä	23
Taulukko 1: Kehitysvaiheet, niihin liittyvät kriisit ja toivottava tulos Eriksonin mukaan	6
Taulukko 2: Côtén ja Levinen identiteetti-alueet	8
Taulukko 3: Nonformaali ja informaali kasvatus ja oppiminen	14
Taulukko 4: Nonformaali ja informaali kasvatus ja oppiminen nuorisotyössä	31
Taulukko 5: Tutkimuksen aineistoa.....	36
Taulukko 6: Marcian malli identiteetti-alueista Schwartzin mukaan	46
Taulukko 7: Schwartzin hahmotus uuseriksonilaisten identiteettiteorioiden yhtymäkohdista	54
Taulukko 8: Eriksonin ja uuseriksonilaisten näkemys identiteetin kehittymisen tukemisesta	75
Taulukko 9: Identiteetin kehittymisen tukeminen feministisestä näkökulmasta.	75
Taulukko 10: Identiteetin kehittymisen tukeminen postmodernissa ajassa	76
Taulukko 11. Interventio-alueittain	77
Taulukko 12: Informaalisen kasvatuksen menetelmiä nuorisotyössä nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseksi	78
Taulukko 13: Huomioita informaalisen kasvatuksen menetelmäosaamisesta nuorisotyössä kirjallisuuden pohjalta.....	79

1 JOHDANTO

Pro gradu-tutkielmani aihe on pyörinyt mielessäni jo useita vuosia. Toimittuani yli 20 vuotta nuorisotyön parissa olen joutunut usein perustelemaan sekä itselleni että muille nuorisotyön merkitystä. Mikä on nuorisotyön merkitys nuorelle, nuorten ryhmälle, koululle, perheelle tai kunnalle? Olen toisinaan ollut hyvin varma vastauksissani ja toisinaan todella epävarma. Olen nähnyt nuorisotyötä, jota voisi kutsua rahan haaskaukseksi ja nuorisotyötä, jolla on saavutettu vaikuttavia tuloksia. Minua on erityisesti mietityttänyt nuoren identiteetin kehittyminen. Siitä ei juurikaan puhuta nuorisotyön piirissä. Postmodernissa ajassa nuoren identiteettityö vaikuttaa haastavalta. Oman työkokemukseni perusteella myös vaikuttaa, että nuorten vanhemmat yrittävät selviytyä moninaisista kodin ulkopuolisista paineistaan, jolloin nuorelle ei ehkä riitä tarvittavaa huomiota. Nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen jää nuoren itsensä varaan. Minua kiinnostaa kysymys siitä, voisiko nuorisotyöllisillä menetelmillä tehdä tietoista työtä nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseksi. Mielestäni tähän olisi tarvetta.

Työni näkökulma on Eriksonin kehityspsykologinen malli, jossa identiteetin tarkastelu tapahtuu lähinnä suhteessa yksilön elämänkaareen. Teoreettisessa tutkielmassani aion käydä läpi uusinta nuoren identiteetin kehittymiseen liittyvää tutkimusta ja keskustelua kansainvälisestä tieteellisestä julkaisusta, *Identity – An International Journal Of Theory and Research*. Erityisesti peilaan näiden artikkelien välittämää ajattelua Eriksonin teoriaan. Julkaisu ilmestyi ensimmäisen kerran tammikuussa 2001. Uuden lehden päätoimittajana aloitti kanadalainen sosiologian professori James E. Côté. Ensimmäisessä pääkirjoituksessaan hän kutsuu eri aloilla ja eri viitekehyksissä identiteetin teorian, tutkimuksen tai käytännön sovellusten parissa toimivat yhteen. Tavoitteena on muun muassa tuottaa yhteistä kieltä, joka mahdollistaa yhteisen keskustelun. Lehden tavoitteena oli olla puolueeton foorumi, joka tuottaa yhteistä ymmärrystä identiteetistä. Côtén ajatuksena oli saada laajempia artikkeleita sekä niihin kommenttipuheenvuoroja puolesta ja vastaan eli tuottaa dialogia. (Côté 2001, 1-5.) Julkaisussa ovat kirjoittaneet tämän ajan merkittävimmät identiteettitutkijat. Nämä tutkijat edustavat taustaltaan psykologiaa, sosiologiaa tai sosiaalipsykologiaa, tehden julkaisusta monitieteisen.

Amerikkalaisen Seth J. Schwartz toimi uuden *Identity – An International Journal Of Theory and Research* -julkaisun ensimmäisen lehden keskustelun avaajana. Kehityspsykologian viitekehyksestä hän on tutkinut identiteetin rakentumista. Hänen tavoitteenaan on saada tuotettua 30 vuoden ajalta Eriksonin, Marcian ja kuuden muun hänen mielestään klassikon asemaan päässeiden identiteettitutkijan teorioista kooste, joka voisi toimia identiteetin kehittymisen metateoriana. Schwartzin artikkeliin liittyvissä kommentteissa pidetään tärkeänä yritystä luoda järjestelmää

kuvaamaan identiteettiteorioita ja niiden välisiä suhteita. Hän näkeekin oman artikkelinsa ja siitä poikineiden kommenttien tuovan selkeyttä uuseriksonilaisiin käsitteisiin (Schwartz 2001b, 91–92).

Amerikkalaisen psykologian professorin Michael D. Berzonskyn mielestä postmodernissa ajattelussa ei ole objektiivista totuutta. Tietäminen on subjektiivinen prosessi, joka on suhteessa toisen yksilön tietämiseen. Tieto koostuu tarkkailusta ja havainnoista, jotka ovat suhteessa käytössä olevaan näkökulmaan. Hänen mukaansa elämme kontekstissa, jonka fyysinen, sosiaalinen ja kulttuurinen luotettavuus ja hyöty ovat meidän itsemme rakentamaa. (Berzonsky 2005, 127–128.)

Puolalainen englantilaisen Leedsin yliopiston sosiologian emeritusprofessori Zygmunt Bauman kuvaa identiteetinrakentamista postmodernissa ajassa palapelin kokoamisena. Erotuksena kaupasta ostettuun palapeliin, identiteetin osalta ei ole olemassa valmista tavoitekuvaa. Pala palalta täytyy yrittää löytää paloille käyttöä ja saada syntymään jotain keskinäistä merkitystä. (Bauman 2010, 48–49.) Baumanin mukaan oman identiteettinsä aitoutta pohtiessaan ihminen kokee ambivalenssia ja tästä seuraava hämmennyksen tunne on aito. Postmodernissa ajassa ihminen joutuu tasapainoilemaan sen halun, joka kohdentuu toivomaansa ja valitsemaansa identiteettiin ja pelon, joka aiheutuu siitä, että tämä kerran hankittu identiteetti saataisiin selville, välillä. (Emt., 98.) Tämä Baumanin ajattelu toimii tässä tutkielmassani lähinnä yhteiskunnallisena peilauspintana Eriksonin yksilölähtöiselle teorialle.

Psykologian tohtori Elli Schachter, joka työskentelee Bar-Ilan yliopistossa Israelissa, luettelee kuusi postmodernin kontekstin erityispiirrettä. Ne ovat alituinen muutos, moninaiset rinnakkaiset kontekstit, suunnan puute, skeptisyys kehitysuskoa kohtaan, äärimmäinen yksilöllisyys ja tuntuma todellisuuden hataruudesta. (Schachter 2005, 143.) Schwartzin mukaan postmodernissa ajassa identiteettitutkijoiden tehtävänä on erityisesti lasten ja nuorten identiteetin kehitystä tukevien interventioiden edistäminen. Postmodernissa ajassa ne yhteiskunnalliset rakenteet ja ohjaus, jotka auttavat ymmärtämään kuka minä olen, ovat puutteellisia. Identiteettitutkijoiden tehtävänä Schwartzin mukaan onkin tarjota rakenteiden ja ohjauksen puutteessa oleville lapsille ja nuorille interventioita, jotka tukevat heidän identiteettinsä kehittymistä. (Schwartz 2001a, 46.)

Nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa tarvitaan osaamista. Tarvitaan tietopohjaista ymmärrystä identiteetin kehittymisestä ja menetelmällistä osaamista. Tätä kirjoittaessani työskentelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (HUMAK). Siellä koulutetaan yhteisöpedagogeja (AMK) muun muassa nuorisotyön eri tehtäviin. HUMAK on nuorisotyöalan suurin kouluttaja, jossa on keväällä 2011 nuorten yhteisöpedagogikoulutusohjelmassa 152 aloituspaikkaa. Voitaneen ajatella, että koulutuksessa opittu ammattitaito kertoo myös jotain koko alan osaamisesta. Selvittäessäni, kuinka paljon eri identiteettiteorioita koulutuksessa käsitellään,

kävin läpi lukuvuoden 2010–2011 opetussuunnitelman. Identiteetti liittyy yhteisöpedagogien yhteisissä opinnoissa olevaan opintojaksoon Elämänkulku, kasvatusta ja kulttuuri (10 op). Sen yhtenä tavoitteena on, että opiskelija: ”ymmärtää kulttuurin ja yhteisöjen merkityksen yksilöiden kasvussa ja identiteetin muotoutumisessa elämänkulun eri vaiheissa”. (HUMAK 2010a, 26.) Opintojaksossa opiskeltavassa tehtävässä opiskelija voi valita perehtymisensä kohteeksi kaksi seuraavista teoreetikoista: Erik H. Erikson tai Robert J. Havighurst ja vähintään yhden seuraavista: Margaret Mahler, Jean Piaget, James E. Marcia, Roger L. Gould, Daniel Levinson tai James C. Fisher. Opiskelija tutustuu lähemmin johonkin elämänkaaren vaiheeseen. Nuoruus-elämänvaiheen osalta erityiseksi kehitystehtäväksi nostetaan ihmissuhteet, identiteetti ja ideologia. (HUMAK 2010b.) On mahdollista, että HUMAKista valmistunut yhteisöpedagogi (AMK) ei ole tutustunut yhteenkään identiteettiteoriaan.

Tavoitteenani on nostaa identiteettiteorioiden pohjalta mahdollisuuksia nuorisotyöllisiin interventioihin. Samalla interventioiden toteuttaminen edellyttää vahvaa nuorisotyön kasvatuksellista ammattitaitoa ja menetelmäosaamista. Nuorisotyö sijoittuu kasvatuksen kentällä sekä nonformaalille että informaalille alueelle. Koen itse tietoisena informaalina kasvatustyön työtöteeksi tai asenteeksi, joka mahdollistaa oppimisen sekä nonformaalissa että informaalissa oppimisympäristössä. Tässä työssä käsittelyni painottuu nimenomaisesti informaalisiin kasvatukseen. Näkökulmanani tutkielmassani on pitkälti juuri kasvatusta, ei oppiminen, sillä tavoitteeni on päästä kiinni siihen, miten nuorisotyöntekijä toimii informaalina kasvattajana laatien piilo-opetussuunnitelman, joka mahdollistaa nuorille oppimistilanteita. Miten nuorisotyöntekijän nuorisotilan sohvilla lojuminen on erilaista, kun hän työskentelee informaalina kasvattajana ja osaa laatia sekä päivittää piilo-opetussuunnitelmaa verrattuna siihen, että vain lojuu nuorisotilan sohvilla. Tarvitaan informaalina kasvatuksen menetelmien osaamista, erityisesti dialogi- ja reflektio- ja havainnointiosaamista.

Tämän pro gradu-tutkielmani pohjalta on tavoitteenani tuoda nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen nuorisotyöntekijöiden koulutukseen sekä teoreettisena viitekehyksenä että menetelmäopinnoina. Muun muassa HUMAKin syksyllä 2013 käyttöön otettava uusi opetussuunnitelma on yksi tämän työn kohteita. Tarkoituksena on myös valmistaa tämän tutkielmani pohjalta opetusmateriaalia. Tämä varmistaisi tulevien nuorisotyöntekijöiden osaamista nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa.

Luvussa kaksi tulen käsittelemään niitä teorioita, joista tutkimuskysymykseni nousevat. Identiteetin kehittämisessä Erik H. Eriksonia ei voi sivuuttaa. Hänen teorianensa on edelleen monien nykypäivän teoreetikkojen taustalla. Toinen identiteetin kehittämisen lähtökohta on myöhäismodernin ajan

tuoma käsitys identiteeteistä. Côtéen identiteettipääoma on näistä keskeisimpänä mallina. Samassa luvussa esittelen lyhyesti informaalin kasvatuksen asemointia ja sisältöä.

Katsaus nuorisotyöhön on luvussa kolme. Eurooppalaisista nuorisotyön malleista käsittelen historiaosuudessa ainoastaan Englantia ja Saksaa, joista myös tulevat minulle merkityksellisimmät nuorisotyön informaalin kasvatuksen kuvaajat: Janet Batsleer ja Burkhard Müller. Esittelen lyhyesti myös suomalaista nuorisotyötä. Tässä luvussa on katsaus dialogiin työmenetelmänä.

Neljännessä luvussa esittelen tämän tutkielmani aineistoa ja menetelmiä. Tarkennetut tutkimuskysymyksiini ovat tässä luvussa. Olen myös kuvannut aineiston rajaamista ja eettistä pohdintaani.

Varsinainen aineiston käsittely on viidennessä luvussa. Aineistosta nouseva Eriksonin teoria ja sen kritiikki luovat pohjan luvulle. Sen jälkeen esittelen uuseriksonilaista identiteettipohdintaa. Luvussa pohditaan vielä Eriksonin teorian soveltuvuutta feministisestä ja postimodernista näkökulmasta.

Kuudennessa luvussa esittelen kirjallisuuden pohjalta nuoruutta 2000-luvun Suomessa. Sen jälkeen kokoaan aineistosta nousseita käsityksiä nuoren identiteetin tukemisen interventioista. Olen hakenut kirjallisuudesta kuvauksia nuorisotyön menetelmistä identiteetin kehittymisen tukemisessa ja toisaalta niiden osaamista. Tavoitteeni on tiedostaa nuorisotyön menetelmälliset mahdollisuudet nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa. Samalla pohdin vastauksia tutkimuskysymyksiini. Hahmottelen myös aineistosta nousseiden nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen ehdotettujen interventioiden soveltumista nuorisotyön informaalin kasvatuksen menetelmiksi. Tämän pohjalta on pohdittava nuorisotyöntekijöiden osaamista.

Viimeisessä luvussa tavoitteenani on löytää vastausta siihen, mitä olisi tehtävä, jotta nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen tulisi osaksi nuorisotyön arkipäivää. Mietin myös nuorisotyön koulutuksen tarpeita. Kirjoitustyön aikana on noussut mieleeni jo useita asioita, joihin olisi hyödyllistä perehtyä syvällisemmin. Näistä muutamia olen käsitellyt tässä seitsemännessä luvussa.

Englantilainen De Montfortin yliopiston vieraileva professori Bernard Davies vertaa nuorisotyötä jazzin soittamiseen. Molemmat sisältävät parhaimmillaan ristiriitaisia ominaisuuksia. Tunnuksmerkkejä ovat huolellinen valmistautuminen, tiukka itsekuuri ja improvisointi. Varsinaisen toiminnan aikana vastallaan toisen signaaleihin, kehitetään toisen osuutta eteenpäin, tuotetaan tunteita, intentioita ja visioita hyvällä tyylitajulla. (Davies 2010, 6.) Tämä on hyvä pitää mielessä. Tärkeää on, että tutkielmani pysyisi uskollisena nuorisotyön diskurssille, että siitä löytyisi nuorisotyöntekijöille tunnistettavaa arkipäivän kuvausta: kepeyttä, määrätietoisuutta, rentoutta, tiukkoja piilo-opetus suunnitelmia ja improvisaatiota.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT TUTKIELMALLE

2.1 Erik H. Eriksonin teoria identiteetin kehittymisestä

Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian merkitys elämänkaarajattelun ja identiteetin kehittymisen näkökulmista on kiistaton. Erikson on alun perin psykoanalyysin mallintajan Sigmund Freudin oppilas. Irrioton oppi-isästään Eriksonin mielestä ympäristö ja toiset ihmiset vaikuttavat kehitykseen. Ihmisen kehittyminen tapahtuu hänen mukaansa vuorovaikutuksessa toisten, erityisesti merkityksellisten toisten kanssa. Hän on kuvannut ihmisen kehittymisen vaiheittaisena vauvaiästä vanhuuteen.

Erikson pohjaa teoriansa ihmisen tietoisuuteen omasta persoonallisesta identiteetistään. Sen perusta puolestaan on tunne siitä, että itsessä säilyy samuus läpi ikävaiheiden. Samuuden tunteen lisäksi tärkeää on tunne egon jatkuvuudesta. (Erikson 1959, 22.) Hän on lähtökohtaisesti kiinnostunut niin kutsutusta terveestä persoonallisuudesta. Tämä erotuksena Freudin kiinnostuksesta neuroottisia persoonallisuuksia kohtaan. (Erikson, 51–52.)

Eriksonin mukaan lapsi vaihtaa syntyessään kohdun kemiallisen vuorovaikutuksen vuorovaikutukseen sosiaalisen ympäristönsä kanssa. Kehitys lähtee seuraamaan ihmisille lajinomaista kehityskulkua. Se seuraa tiettyä vauhtia ja tiettyä järjestystä. Eri kulttuureissakin on tiettyä lainalaisuutta määrittämässä persoonallisuuden kehittymistä. (Erikson, 53–54.)

Erikson (Erikson, 128–131) on kuvannut identiteetin kehittymistä kahdeksanvaiheisena prosessina. Jokaiseen vaiheeseen liittyy kehityskriisi tuottaen terveen tai häiriintyneen psyyken muotoutumia. Jokaisessa kehitysvaiheessa on kaikkiin kehitysvaiheisiin liittyviä haasteita läpikäytävänä. Kehitysvaiheen tehtävän jäädessä keskeneräiseksi on sen loppuun saattaminen mahdollista myöhemmissä kehitysvaiheissa. Kehityskriisin positiivisena lopputuloksena on jotain merkityksellistä, kuten toivo, kyvykkyys tai viisaus. Tästä yhteenvedona on taulukko 1. Siinä on kuvattuna erityisesti nuoruuteen liittyvä kehitysvaihe. Taulukossa ovat vinossa linjassa kehityskriisit ikäkausittain. Pystysuorassa linjassa on nuoruuden aikaisia kehitystehtäviä, joiden läpikäyminen edellyttää sopivaa ajoitusta ja toisten osallisuutta. Vaakasuorassa on erityisesti seksuaalisuuteen liittyvät kehitystehtävät. Nuoruuden tehtävät päättyvät ruudussa (V,5).

	1	2	3	4	5	6	7	8	Onnistunut tulos
I Vauva-aika	Luottamus <> Epäluottamus				Yksisuuntaisuus <> Ennenaikainen minän eriytyminen				Toivo
II Varhainen leikki-ikä		Itsenäisyys <> Häpeä, epävarmuus			Kaksisuuntaisuus <> Autismi				Tahto
III Myöhäisen leikki-ikä			Aloitteellisuus <> Syyllisyys		Leikki-identifiointuminen <> Mielikuva identiteetit				Tarkoitus
IV Varhainen kouluikä				Ahkeruus <> Alemuus	Työidentiteetti <> Omaksuttu identiteetti				Pystyvyys
V Nuoruus-ikä	Aikaperspektiivi <> Aika hajaannus	Itsevarmuus <> Identiteetti tietoisuus	Rooliko-keilut <> Negatiivinen identiteetti	Toive saavutuksista <> Työskentely, lamaannus	Identiteetti <> Roolien hajaannus	Seksuaalinen identiteetti <> Biseksuaalinen hajaannus	Johtajuuden polarisaatio <> Vaikutusvallan hajaannus	Ideologien polarisaatio <> Ihanteiden hajaannus	Aitous
VI Varhaisaikuisuus					Solidaarisuus <> Sosiaalinen eristäytyneisyys	Läheisyys <> Eristäytyneisyys			Rakkaus
VII Keski-ikä							Tuottavuus <> Lamaannus		Hoiva
VIII Vanhuus								Minän eheys <> Epätoivo	Viisaus

Taulukko 1. Kehitysvaiheet, niihin liittyvät kriisit ja toivottava tulos Eriksonin mukaan (Erikson 1959; 1980, 129; Erikson 1982, 32–33).

Nuoruus on lapsuuden viimeinen vaihe. Sen aikana hahmottuvat itsen määrittely ja käytettävissä olevat roolit. Yhteisölle tämä kehitysvaihe tai Eriksonin mukaan kriisivaihe voi näyttäytyä epäluottamuksena ja erityisenä huomionhakuisuutena. Identiteetin muotoutuminen sekä alkaa että päättyy nuoruudessa. Se tapahtuu pääasiassa sekä henkilölle itselleen että yhteisölle tiedostamattomasti. (Erikson 1959, 121–122.) Eriksonin (1982, 73–75) mukaan nuori voi testata lapsuuden aikaisia roolejaan, tuottaen niistä yhteenvetoa, johon voi sitoutua. Nuoruuden kehitystehtävä saattaa myös epäonnistua ja nuori ei löydä yhtenäistä roolivalikoimaa itselleen. Identiteetistä tulee hajaantunut. Nuoruuteen liittyy kiinnostus ideologisiin arvoihin, kuten älyllisyyteen, politiikkaan tai uskontoon. Samalla vanhempain ohjaus vaihtuu mentoreihin ja muihin ohjaajiin. Oman ideologiansa vahvistamista nuori hakee muun muassa urheilutilaisuuksista, konserteista sekä poliittisista tai uskonnollisista tapahtumista. Tämän etsinnän aikana nuori voi kiinnostua ritualistisista toiminnoista, joiden seurauksena saattaa syntyä ideologista fanaattisuutta. Nuoruuden erityisyytenä onkin Eriksonin mukaan samanaikainen halu luottaa ja liittyä sekä pelko liiallista luottamusta ja liittymistä kohtaan näyttäytyen kovaäänisenä kyynisyytenä (Erikson 1968, 128–129). Nuoruuden kuluessa toiset sitoutuvat tulevaan koulutus- ja työuraansa tehden töitä sen eteen. Sen sijaan joillakin nuorilla identiteettityöskentelyssä ei saavuteta identiteetin muodostumista, vaan se hajaantuu. Tämä saatetaan viranomaisten taholta diagnosoida esimerkiksi rikollisuudeksi, unohtaen, nuoren identiteettityö on vielä keskeneräinen. (Emt. 131–132.)

Erikson (1974, 114 – 115) näkee yhtäläisyyttä värillisissä, naisissa ja nuorissa. He kaikki edustavat toiseutta erityisesti valkoisen miehen näkökulmasta. Nuoresta on tulossa aikuinen, mutta nuoruuden aikana nuoren kohtalo on vapaudettomuus. Länsimaissa nuorisotietoiset nuoret ovat päättäneet irtautua vapaudettomuudestaan kyseenalaistaen kansallisuudet, luokkajaon ja uskonnot. Vanhempi sukupolvi onkin oman nuoruuden kokemuksensa kautta luvannut heille uuden identiteetin ja persoonallisuuden. Erikson pohtiikin onko tämän nuoruuden kehitykseen liittyvän kriisin tehtävänä selittää nuoruuteen liittyvää draamaa ja kärsimystä.

2.2 Identiteetin kehittyminen myöhäismodernissa ajassa

Myöhäismodernin ajan erityisyytenä Côtén mukaan on sukupolvien välinen identiteetin kehittymisen yhtenäisyys. Suurin puute on niissä järjestelmissä, joiden pitäisi tukea nuorta siirtymään aikuisuuteen. Niiden resurssit eivät riitä tukemaan nuoren identiteetin optimaalista kehittymistä. Kun kulttuurit ovat tuhoamassa omia traditioitaan, normejaan, arvojaan ja uskomuksiaan, heikkenee myös niiden merkitys yksilölle. Tällä tarkoitetaan muun muassa pääoman karkaamista paikalliselta tasolta globaalille. Samoin se tarkoittaa heikkenevää verokehitystä, joka

hävittää paikallisia palveluja ja markkinoinnin avulla nuorille iskostunutta käsitystä itsestään vanhempiensa ostopäätöksiä ohjaavina kuluttajina. (Côté 2005b, 221–222.)

Côté ja kanadalainen sosiologian professori Charles Levine ovat tyypitelleet myöhäismodernin ajan identiteetin muodostumista viiteen luokkaan. Kieltäytyjät (refuser) ovat saaneet lapsena vain vähän identiteetin rakenteita tukevia aineksia ja kannustusta identiteetin rakentamiseensa. Samoin nuoruuden aikana heidän saamansa ohjaus on ollut vähäistä. Aikuisuuden kynnyksellä he tekevät kaikkensa voidakseen irtautua yhteisöistä. Kyseeseen saattaa tulla esimerkiksi raju alkoholin tai huumeiden käyttö. Aikuisuuteen liittyvät vastuut eivät heitä kiinnosta. Kulkuritkaan (drifter) eivät halua kiinnittyä yhteisöön. Heillä on kieltäytyjiä enemmän potentiaalia. Aina kuitenkin löytyy syy olla kiinnittymättä yhteisöön ja impulssikontrolli on heikko. Kulkurityyppinen identiteetin muovautuminen on lisääntynyt myöhäismodernissa ajassa. Etsijällä (searcher) on edellytykset päästä aikuiseen yhteisöön. Hankaluutena on vain löytää omiin epärealistisiin odotuksiin soveltuva yhteisö. Etsijän liikkeellepanevana voimana on tyytymättömyys itsen ja yhteisöön. Vartija (guardian) on saanut ohjausta lapsuudessaan ja hänen identiteettinsä rakenne on vahva. Hän on valmis siirtymään nopeasti aikuisuuteen. Ongelmaksi saattaa muotoutua rakenteen jäykkyys. Myöhäismodernissa ajassa, jossa muutos on jatkuvaa, muodostuu liian jäykkä identiteetin rakenne ongelmaksi. Ratkaisija (resolver) prosessoi jatkuvasti identiteettiään ja valmistautuu aikuisuuteen. Hän ottaa huomioon mahdollisuuksia ja reflektoi niitä älyllisellä ja tunteentasolla. Tämä prosessi toimii kypsymisenä myöhäismodernin ajan aikuisuuteen. Jokaisessa näistä luokista on edustajia eri yhteiskuntaluokista, sukupuolesta tai etnisestä taustasta. (Côté & Levine, 2002, 3–6)

Identiteettiluokat	Ilmeneminen	Aikuisuus
Kieltäytyjä	Irtiotot, alkoholi, päihteet	Vastuu ei kiinnosta
Kulkuri	Heikko impulssikontrolli	Ei kiinnity yhteisöön
Etsijä	Tyytymättömyys itsen ja yhteisöön	Epärealistiset odotukset itsestä
Vartija	Identiteetin rakenne vahva	Nopea siirtyminen aikuisuuteen, jäykkä identiteetti
Ratkaisija	Reflektoi älyllisellä ja tunnetasolla	Kypsä aikuisuus

Taulukko 2. Côtén ja Levinen identiteettiluokat (Côté 2002, 3–6).

Nuorisotutkimuksen dosentti, sosiologi Jaana Lähteenmaa (2000, 20, 24–25) on todennut, että jo 1980-luvulla herätti kiinnostusta erityisesti ruotsalaisen nuorisotutkimuksen piirissä nuoren ”identiteettityö” postmodernissa aikakaudessa. Näkökulmaksi voidaan valita sosiologinen tarkastelu, jolloin kiinnostuksen kohteena on ryhmän ja sen jäsenyyden tarjoamat merkitykset

yksilön identiteetin muotoutumisessa. Kuitenkin kun kyseessä on myöhäismoderni, on yhteisöille leimallista päämäärättömyys, jolloin alaryhmien on joko itse luotava itselleen päämäärä tai keksittävä keinot päämäärättömyydessä selviytymiseen. (Emt., 42–43). Identiteetin rakentuminen jatkuu pitkälle aikuisuuteen. Sen työstämisen menetelmänä toimii itsereflektio. (Lähteenmaa 1995, 10).

Mikko Saastamoisen (2007, 231–232) mukaan identiteetti koostuu niistä tulkinnoista, joita henkilö itse kertoo itsestään ja myös se miten muut tämän itsen tulkitsevat. Saastamoinen on havainnut, että globaalissa ja yhteiskunnallisessa muutoksessa identiteettikin muuttuu. Tämä voi olla hämmentävää, kun tavoitteena on identiteetin kautta saada ymmärrys siitä, kuka itse on. On osattava ennakoita elämäänsä ja identiteetinkin on oltava valmis joustamaan muutoksille. Nuorten osalta tämä näyttäytykin hankalalta, koska heillä ei vielä ole olemassa sitä vahvaa ensimmäistä käsitystä identiteetistään. On siis vaikeaa hahmottaa mitä joustaminen tarkoittaa suhteessa keskeneräiseen identiteettiin.

Saastamoinen kuvaa suomalaisen nuoren identiteetikokemusta. Nuori luokitellaan nuorten luokkaan. Lisäksi siihen liittyy sosioekonominen määrite, joka myös määrittää kuluttajuutta. Tämän lisäksi muun muassa asuinseutu tai kotipaikka kuuluu hänen määritekasaumaansa. Tämän ulkoannetun identiteetin suhde hänen omaan kokemukseensa voi kuitenkin olla ristiriitainen. Kun elämä on ennakoimatonta, myös identiteetin kannalta ulkoapäin määritellyt osat ovat ennakoimattomia. Pysyvyydeksi näyttäytyvät jatkuvat valinnat. (Emt., 240–241.) Ratkaisuna saattaisi olla niin kutsuttu tiheä identiteetti. Se rakentuu kokemuksesta olla oman elämänsä aktiivinen toimija. Kokemukset jäsentyvät kertomukseksi, joka tuottaa materiaalia tietoiseen oman identiteetin työstämiseen. (Emt., 245–246.)

Atte Oksanen pohtii sosiaalipsykologian väitöstutkimuksessaan minuutta ristiriitaisena moneutena. Oksasen mukaan identiteetti on minuudelle alisteinen. Minuus on kontekstisidonnaisesti virtuaalista ja aktuaalista. Identiteetti luo minuuteen jatkuvuutta. (Oksanen 2006, 72.) Oksanen näkee nuoren elämän jatkuvana elämyspuistona, jolloin mikään ei tunnu miltään. Tunteet ja traumat eivät enää kosketa. Jopa extreme -ilmiöt ovat vain arkipäivää. (Emt., 106–108.) Ongelmana onkin, että nykyihminen on ulkopuolinen omassa elämässään. Kokemus osallisuudesta on tuotettava, esimerkiksi viiltelemällä tai turvautumalla anoreksiaan. (Emt., 110–111.)

Côtén ja Levinen (2002, 148) mukaan myöhäismodernissa ajassa on toisaalta nuoria, jotka eivät riittävästi pääse osallistumaan toimintaan. Siitä aiheutuvat ongelmat ovat vakavampia kuin ennen. Samalla nuorten massakulttuurisiin toimintoihin osallistuvien nuorten määrä on kasvamassa. Tämä siirtää riippumattomaan aikuisuuteen siirtymistä ja nuoruus pitenee.

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana nuoret ovat joutuneet tilanteeseen, jossa he eivät kykene palkkatuloillaan elättämään itseään. He joutuvat turvautumaan vanhempiensa taloudelliseen tukeen. Samanaikaisesti vanhempien edellytykset antaa nuorilleen normatiivista tukea on murentunut. Tämä tuki on kuitenkin merkityksellistä nuoren identiteetin kehittämisessä, hänen pohtiessaan poliittisia ja uskonnollisia arvojaan tai ammatinvalintaansa. Côtén mukaan tarvitaan identiteettipääomaa. Sillä tarkoitetaan ennakoivia sosiaalisia ja identiteettiresursseja sekä toisaalta lapsille ja nuorille suojaa kaupallisen markkinoinnin yksilöllisyyden vaateita vastaan. Nuorta on tuettava siirtymään turvalliselta paikalliselta tasolta persoonattomampaan aikuiseen identiteettiin, jossa varmuuden ja kyvykkyyden on oltava korkeammalla tasolla. Kun vanhempien normatiivista ohjausta ei ole, nuori ei ole valmistautunut kohtaamaan kognitiivisia, emotionaalisia tai moraaliseettisiä haasteita. (Côté 2005b, 223–224.) Inhimillisellä pääomalla tarkoitetaan ihmisestä saatavaa esimerkiksi koulutuksellista hyötyä työelämässä, mutta myös ihmisen itsensä siitä saamaa hyötyä. Sosiaaliseen pääomaan sisältyvät ryhmäjäsenyydet ja statukset, kuten ikä, sukupuoli tai rotu. Identiteettipääomalla kuvataan yleisempää kontekstia, jossa identiteettineuvottelu ja ylläpito ovat yhtä tärkeitä. Ihmiset voivat tarkastella omia elämänvalintojaan, ryhmäjäsenyyksiään, vapaa-aikansa käyttämistä tai älyllisiä tai esteettisiä mieltymyksiään. Identiteettipääoma on ominaisuuksiltaan lähellä psykososiaalisia taitoja, erityisesti kognitiivisia. Identiteettipääoman hankintaprosessia voidaan kuvata yksilön panostamisena tiettyyn identiteettiin tai identiteetteihin, vaihdellen sitä toisten kanssa eri konteksteissa. Identiteettipääoma karttuu toisaalta kognitiivisrakenteellisesti ja toisaalta psykososiaalisesti. Identiteettipääoma mahdollistaa osallistumisen globaalilla tasolla. Sen avulla voi liittyä ryhmiin ja verkostoihin, jotka voivat olla konkreettisia tai virtuaalisia. Se sisältää moraaliseettisen komponentin täydentämään sosiaalista pääomaa. (Côté 2005b, 225–227.) Identiteettipääoma edellyttää, että henkilöllä on omaa ”alkupääomaa” eli on tiedettävä omasta itsestään kuka minä olen. Tämä tarkoittaa minä-identiteettiä. Se mahdollistaa identiteettineuvottelut eri yhteisöissä ja vieraidenkin ihmisten kanssa. (Côté & Levine 2002, 147.) Identiteettineuvotteluissa määrittyvät identiteetin muotoutumisen rajoitukset ja mahdollisuudet. Niissä määrittyy se, miksi ihminen muotoutuu eli hänen sosiaalinen sijaintinsa. Samalla hahmottuu se, kuinka paljon kyseissä verkostossa tai yhteisössä olevien identiteetit rikastuttavat sitä. Sosiaalinen pääoma aktivoi identiteettien keskinäistä suhteellisuutta ja integroi henkilöitä yhteisöön. (Côté 2007, 61–62.)

Côtén (2005b, 231) mielestä nuorten tulisi saada koulutusta valintojen tekemiseen ja elämänsä suunnittelemiseen. Hänen mielestään keskeisin taito on itsereflektio. He voisivat myös harjaantua pohtimaan elämänsä strategiaa ja mahdollisia roolejaan. Näiden avulla siirtyminen paikallisesta toimijasta globaalille tasolle olisi mahdollista myös moraaliseettisessä mielessä. Côté ja Levine

(2002, 142–143) kuvaavat nykyistä koulutusjärjestelmää ”mustaksi laatikoksi”, johon opiskelijat laitetaan sisään ja josta opiskelijat sitten aikanaan tulevat tietyn tietomäärän kanssa ulos. Tieto siitä, mitä ”mustassa laatikossa” tapahtuu, ei ole saatavilla. Samalla nuoret tarvitsevat enemmän ohjausta aikuisen identiteetin saavuttamiseksi.

Ruotsalainen Thomas Johansson on kiinnittänyt huomiotaan television muodonmuutosohjelmiin, joissa tarjotaan mahdollisuutta vapautua jostain itseään häiritsevistä ulkonäköön liittyvästä ominaisuudesta. Kyseessä voi olla ylipaino tai vääränmuotoinen kasvojen profiili. Kun ihmiset postmodernissa ajassa rakentavat itselleen tarinoita itsestään, he haluavat retusoida niistä epämieluisia asioita pois. Erityisesti nuoret ovat löytäneet kirurgian tarjoamat mahdollisuudet muovata itseään. Tämän minuprojektin ohessa rakentuu kollektiivisia identiteettejä esimerkiksi internetin välityksellä. Vaikka läsnäolo ei ole fyysistä, on Johanssonin tutkimuksen mukaan näillä verkostoilla merkitystä nuoren identiteetin rakentamisessa. Kiintoisaa onkin, että näissä verkostoissa fyysinen ulkonäkö pysyy hallittavana. (Johansson 2006, 202–206.)

2.3 Nonformaali ja informaali kasvatusta ja oppiminen

Itävaltalainen Lynne Chisholm on määritellyt formaalin oppimisen erityisesti kouluopetuksessa tapahtuvaksi oppimiseksi. Sen tuloksena oppija saa arvioidun todistuksen osaamisestaan. Nonformaalisessa oppimisessä lähtökohtana on vapaaehtoisuus. Oppimistilanne on strukturoitu, mutta muodollisesti vapaampi kuin kouluopetus. Oppimista ohjaa opettaja tai vaikkapa nuorisotyöntekijä. Informaalisessa oppimisessä oppiminen tapahtuu arkipäivän tilanteissa. Sen tuloksena ei ole arviointia tai todistusta. Oppija ei välttämättä ajattele olevansa nimenomaisesti oppimassa. (Chisholm 2005.)

Kanadalaisen Daniel Schugurenskyn mukaan formaalikasvatusta tarkoittaa esikoulusta ylioppilastutkintoon johtavaa koululaitoksen tarjoamaa opetusta. Siihen liittyy myös organisointimalli, jossa kaiken huipulla on ministeriö ja alhaalla koulu ja opiskelija. Nonformaali kasvatusta on hänen mukaansa formaalin kasvatuksen ulkopuolista, mutta kuitenkin tavoitteellista kasvatusta. Kyseessä voi olla kielikerho tai tenniskurssi. Kasvattajana toimii usein opettaja. Informaali kasvatusta tapahtuu koulujen, kurssien ja kerhojen ulkopuolella. Schugurensky huomauttaa kuitenkin, että informaalia oppimista voi tapahtua myös koulussa. Se voi liittyä osallisuuteen, ryhmädynamiikkaan tai syrjintään. (Schugurensky 2007, 164–165.) Kanadalainen D.W. Livingstone (2007, 204–206) näkee myös informaalisessa kasvatuksessa erityisyyden opetustilanteen spontaanisuudessa ja yllätyksellisyydessä. Kun tilanteessa ei ole opettajaa tai valtuutettua ohjaajaa voidaan puhua itseohjautuvasta tai kollektiivisesta informaalisesta oppimisesta.

Livingstonen määritelmän mukaan informaali oppiminen on aktiviteetti, joka tarjoaa ymmärtämistä, tietoa tai taitoa, ilman että se sisältyy tavoitteelliseen opetussuunnitelmaan.

Cedefopissa (European Centre for the Development of Vocational Training) formaali oppiminen on määritelty koulujärjestelmän tavoitteiden mukaiseksi strukturoidun opetuksen tuottamaksi oppimiseksi. Oppimista arvioidaan ja siitä saa todistuksen. Oppija itse näkee formaalin oppimisen tarkoituksellisesti oppimisena. Nonformaalissa oppimisessa on myös määriteltynä oppimisen kohde. Se on kuitenkin koulujärjestelmän ulkopuolista. Oppimista ei arvioida, eikä siitä välttämättä saada todistusta. Oppija on kuitenkin omasta mielestään tarkoituksellisesti oppimassa. Informaali oppiminen on strukturoimatonta arkipäivän tapahtumien ohessa tapahtuvaa oppimista. Siitä ei saa todistusta. Informaali oppiminen voi olla tarkoituksellista, mutta useimmiten se ei ole. Nonformaalin ja informaalin oppimisen ero ei ole kuitenkaan ehdoton. Cedefopin raportissa on myös nostettu pohdintaan, onko sillä todellista merkitystä missä kontekstissa oppiminen tapahtuu. Tärkeintähän on kuitenkin itse oppiminen. Nonformaalin ja informaalin kasvatuksen puitteissa tapahtuu oppimista tiedoissa, käytännön taidoissa ja sosiaalisissa taidoissa. Keskeistä on saada synnytettyä itsensä kehittämisen asenne, jolla voi lisätä omaa henkilökohtaista ja sosiaalista kyvykkyyttään. (Cedefop 2007, 15–16.)

Nonformaalissa ja informaalissa oppimisessa oppimisen ohjaajalla on oppimisen kannalta kriittisin tehtävä. Oppimisen ohjaajalla ja oppijalla on usein läheinen luottamussuhde. Toisaalta on osattava antaa tukea ja opastusta, ohjattava oppijaa kriittiseenkin reflektioon. On myös osattava auttaa oppijaa tunnistamaan oppimansa. (Cedefop 2007, 25.)

Chisholm ja Bryony Hoskins ovat selvittäneet nonformaalin ja informaalin oppimisen tunnistamista ja tunnustamista erityisesti nuorisotyössä. Heidän mukaan nuorisotyöntekijä on nonformaali kasvattaja. Tähän kasvatustehtävään tarvitaan koulutusta. Euroopan Komission mietinnössä vuodelta 2002 on pohdittu formaalin, nonformaalin ja informaalin oppimisen asemointia ja miten sitä voidaan tunnistaa. Päätelmänä on, että tarvitaan työkaluja erityisesti nonformaalin ja informaalin oppimisen dokumentointiin ja arviointiin. Tavoitteena on saada liitettyä nämä tiedot eurooppalaiseen ansioluetteloon (European CV). (Chisholm & Hoskins 2005, 11-13.) Vuonna 2007 EU:ssa otettiin käyttöön Europass ja Youth Pass. Näin esimerkiksi nuorisotyön välityksellä nuorelle karttuva osaaminen voidaan liittää hänen ansioluettelonsa. (Europassi; Nuorisopassi)

Amerikkalaiset Glynda Hull ja James Greeno (2007, 82–83) kiinnittävät huomiota informaalin oppimisympäristön kontekstiin. Ensimmäiseksi he nostavat tiedon kontekstin, jolla he tarkoittavat tiedon tarjolle asettelua oppijaa kiinnostavasti. Toiminnan kontekstilla he tarkoittavat oppijan kannalta merkityksellisen toiminnan tarjoamista. Identiteetin kontekstilla he tarkoittavat uusien

mahdollisuuksien avaamista. Tällöin on ymmärrettävä osallistujan ja muun ryhmän välinen suhde ja miten siihen voi vaikuttaa. Tavoitteena on mahdollistaa informaaliselle oppijalle uusien taitojen oppimista, esimerkiksi shakin pelaamista, seinäkiipeilyä tai ryhmän ohjaamista. Tällöin oppijan minäkuva saattaa avautua ja mahdollistaa uuden määrittelyn.

Brittiläinen Helen Colley haluaa muistuttaa, että nonformaalin ja informaalin oppimisen välillä ei ole mitään ehdotonta rajausta. Myös formaalin opetuksen yhteydessä voidaan puhua piilo-opetussuunnitelmasta, tarkoittaen nimenomaisesti informaalia oppimista. Hän on pohtinut informaalin ja formaalin mentoroinnin eroja. Informaali mentorointi on muun muassa suunnittelemattomampaa, tavoitteet ovat yksilöllisiä, sosiaalinen intensiteetti on korkea, lähtökohtana on vapaaehtoisuus eikä aikaa ole määritetty. (Colley 2005, 31–33.) Informaalisella mentorilla on yhteisössä jokin status, mutta ei suoranaisesti nuorten auktoriteetti. Colley pitää informaalia mentorointia osana ammatillista nuorisotyötä. Tavoitteena on saada nuori ilmaisemaan omia tarpeitaan ja löytämään niihin ratkaisuja. Samalla tutustutaan eri kulttuureihin, harjaannutetaan sosiaalisia taitoja ja testataan turvallisessa ympäristössä omaa identiteettiä. (Colley 2005, 35–36.)

Tanskalainen Sven Mørch näkee modernin nuoren haasteissa kaksiulotteisuuden. Toisaalta nuori liikkuu akselilla lapsi – aikuinen (psykologinen kysymys) ja toisaalta yksilöllinen – yhteisöllinen (sosiologinen kysymys). Nuoren on itse haettava paikkaansa näillä asteikoilla. Tästä myös seuraa eroavaisuutta nuorten välillä. (Mørch 2003, 55–56; 2005, 47.) Nuoruudesta on tullut Mørchin (2003, 57–58) mielestä entistä tärkeämpi vaihe määrittäen kehityksellisiä mahdollisuuksia. Nuorista on myös nykyisessä kulutusyhteiskunnassa tullut median ja markkinoinnin kohteita. Nuoruudesta on tullut arvo ja suunnitelmat siirtymisestä aikuisuuteen eivät tunnu houkuttelevilta. Formaali koulu, jonka tavoitteena on ollut tuottaa työvoimaa, ei auta toteuttamaan nuoren yksilöllisiä tavoitteita.

Nuorten elämä koostuu Mørchin mukaan yksilöllisistä toiminnoista ja yksilöllisestä kehityskaaresta. Nuorten elämässä näyttäytyy mahdollisuuksia, mutta he ovat menettäneet yhteyden työhön ja tulevaisuuteensa. Yhtenä ratkaisuna nuoret ovat päätyneet valitsemaan kaiken mahdollisen esimerkiksi koulutuksessa, jotta heidän valinnanmahdollisuutensa eivät pääsisi häviämään. (Emt., 59–60.) Internetin myötä nuoret pääsevät helposti tiedon äärelle. Samalla auktoriteetit menettävät valtaansa. Ongelmaksi nuorilla nousee kysymys, mitä sillä tiedolla pitäisi tehdä. Mørch on pohtinut uutta ymmärrystä koulutukseen. Hän hahmottaa kehittymisen kolmioksi, jonka yhtenä sakarana on oleminen (being), toisena tekeminen (doing) ja kolmantena tietäminen knowing). Oleminen on nykynuorelle keskeistä, on oltava itsensä, oma henkilökohtainen ja yksilöllinen identiteettinsä.

Tekeminen ei enää vastaa nuoren tarpeita. Jäljellä jää oleminen ja tietäminen. Mørch onkin tullut siihen tulokseen, että kompetenssien tulisi olla kontekstisidonnaisia. Oppiminen lähtee tekemisestä tuottaen olemista ja tietämistä. Voidaan puhua nonformaalista ja informaalista kasvatuksesta ja oppimisesta. (Emt., 66–69.)

Edellä esitettyjen määrittelyjen pohjalta taulukkoon 3 on koottu yhteenvetoa siitä, miten nonformaalia ja informaalia kasvatusta ja oppimista määritellään.

	Nonformaali	Informaali
Kasvatus	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tavoitteellista ➤ Formaalin koulujärjestelmän ulkopuolista ➤ Dialogi ➤ Reflektio ➤ Strukturoitu tilanne ➤ Taito-ohjaus ➤ ”Doing” 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Piilo-opetussuunnitelma ➤ Arkipäivässä tapahtuvaa ➤ Dialogi ➤ Reflektio ➤ Strukturoimaton tilanne ➤ ”Being”
Oppiminen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tarkoituksellista ➤ Oppimisen kohde määritelty ➤ Todistus tai arviointi mahdollinen ➤ Vapaaehtoisuus 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ei välttämättä tarkoituksellista ➤ Osallisuus, ryhmädynamiikka ➤ Ei arviointia, eikä todistusta ➤ Vapaaehtoisuus

Taulukko 3. Nonformaali ja informaali kasvatus ja oppiminen.

2.4 Yhteenveto

Tässä luvussa on esitelty tutkielman teoreettisia lähtökohtia. Eriksonin teoria minuuden samuudesta ja jatkuvuudesta sekä kahdeksan kehitysvaiheen malli muodostavat peilauspinnan koko työlle. Samalla postmodernissa ajassa tarvitaan uutta hahmotusta identiteetin kehittymiseen. Côté ja Levine ovat luoneet identiteettiluokkamallin. Côtén ajatus identiteettipääomasta, joka sisältää elämänvalintoja, ryhmäjäsenyyksiä, vapaa-ajan valintoja ja esteettisiä mieltymyksiä tuo ymmärrystä tämän päivän tilanteeseen. Tutkielman toisena teoreettisena perustana on informaali kasvatus, jolla tässä yhteydessä tarkoitetaan luottamukseen, dialogiin ja reflektointiin pohjaavaa työotetta, jossa on piilo-opetussuunnitelma.

3 NUORISOTYÖ

3.1 Eurooppalainen nuorisotyö

Eurooppalaisessa kontekstissa nuorisotyö on hyvin moninaista. Entisen Itäblokin alueella nuorisotyö on erilaista kuin läntisen Euroopan hyvinvointivaltioissa. Toisaalta esimerkiksi Etelä-Euroopan maihin ei ole kehittynyt ammatillista nuorisotyötä. Englannissa ja Pohjoismaissa sen

sijaan ammatillisen ja vapaaehtoisen nuorisotyön välimatka on kasvamassa. Tästä huolimatta nuorisotyöllä on yhteiset arvot ja periaatteet. (Report of the Belgian EU Presidency Youth 2011, 7.)

Nuorisotyön professori Tony Jeffsin mukaan englantilaisen nuorisotyön historiasta löytyy järjestöjä, jotka edelleen tekevät nuorisotyötä. Esimerkkeinä toimivat *Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys* (NNKY/YWCA) joka on perustettu 1855 ja 1875 perustettu *Girl's Friendly Society*. Nykyisinkin puhutaan sukupuolisensitiivisestä nuorisotyöstä. Kouluperustaisen nuorisotyön juuret ovat 1844-luvun *Ragged School*-liikessä. Englantilaisen etsivän nuorisotyön historia kertoo henkilöistä, jotka ovat menneet sinne, missä on ollut tarvetta ja puutetta. Nuorisotyö toimii tämän periaatteen mukaisesti Englannissa nykyisinkin. (Jeffs 2010, 16–20.)

Sosiaalityön professori Christian Spatscheck toteaa saksalaisen nuorisotyön historiasta, että jo 1600-luvulla nuorille järjestettiin mahdollisuus yhdessä oloon työpäivän jälkeen. Tytöille oli järjestetty mahdollisuus kehruuseen näissä tapaamistiloissa, joiden nimeksi tulikin *Kehruutupa* (Spinnstuben). 1800-luvulla puolestaan teollistumisen seurauksena nousi tarve järjestää uusissa teollisuus kaupungeissa kohtaamisia yksinäisille nuorille. Tällöin perustettiin yhteisöjä urheilun, koulutuksen, sosiaalisen vapaa-ajan ja tanssin tiimoilta. 1900-luvun alun paikkeilla syntyivät ensimmäiset julkisen sektorin nuorisotyön muodot. Ensimmäinen laki julkisesta nuorisotyöstä tuli voimaan vuonna 1911. Varsinainen saksalaisen nuorisotyön mullistus oli Kansallissosialistisen liikkeen ideologinen nuorisotyö. Sotien jälkeisessä Länsi-Saksassa nuorisotyötä lähtivät tekemään ne, jotka olivat tehneet sitä jo ennen sotia. Nuorisotyö kohtasi kuitenkin suuria haasteita nuorilta, jotka eivät hyväksyneet vanhaa nuorisotyötä ja halusivat vapauttaa sen omaan käyttöönsä. Nuorisotyössä jouduttiin kehittämään uusia käytäntöjä ja teorioita. DDR:ssä nuorisotyö kanavoitui FDJ:n kautta (Freie Deutsche Jugend). Tämä ei kuitenkaan tyydyttänyt kaikkia nuoria ja he loivat omia yhteisöjään, kuten Rock fans tai Punks. Saksan yhdistymisen jälkeen nuorisotyössä päädyttiin kehittämään nuorten vertaisryhmätoimintaa. Nykyisin saksalaisessa nuorisotyössä on nähty nuoren identiteetin ja minuuden tukeminen sekä nuorisotyön informaalisten menetelmien tuominen kouluun. Puutteena on nähty nuorisotyöntutkimuksen ohuus. (Spatscheck 2009, 96–101.)

Ghentien eurooppalaisen nuorisotyön historiaa käsitelleen konferenssin lopputulemana nuorisotyön nähdään refleктоivan sitä yhteisöä, missä nuorisotyötä ollaan tekemässä. Nuorisotyö on itse asemoinut itsensä yksilöllisen löytämisen ja sosiaalisen sitoutumisen sekä formaalin oppimisen ja informaalin vapaa-ajan väliin. Nuorisotyössä on oltu kiinnostuneita uusista menetelmistä, tutkittu uusia nuorisokulttuureja, vertaisryhmätoimintoja ja ehkäisty sosiaalista syrjäytymistä. Haasteena onkin yhteistyön löytäminen nuorisotyön ulkopuolisiin toimijoihin, kuten yhdyskuntasuunnitteluun ja politiikantekijöihin. (Report of the Belgian EU Presidency Youth 2011, 8–9.)

Euroopan komission Nuoret, urheilu ja suhteet kansalaisiin -yksikön johtaja Pierre Mairesse on havainnut, että Euroopan tason dokumenteissa nuorisotyöllä ei tarkoiteta ammatillista nuorisotyötä. Lähtökohtana niissä on vapaaehtoistoiminta. Nuorisotyöllä aktivoidaan nuoria paikallisella tasolla. Perinteisesti nuorisotyö kiinnittyy koulutukseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Tavoitteena on kirkastaa nuorille heidän mahdollisuuksiaan omassa tulevaisuudessaan. Nytemmin on kuitenkin tultu siihen käsitykseen, että nuorisotyössä tarvitaan erityisiä taitoja ja pätevyyttä. Nuorisotyöstä on Mairessesta mielestä tultava ammatti sekä kansallisilla että Euroopan tasolla. Tämän saavuttamiseksi tarvitaan koulutusta. Nuorisotyöntekijöiden koulutukseen olisi hänen mielestään hyvä saada eurooppalaiset standardit. (Mairesse 2009, 16–18.)

Nuorisotyön 150 vuotta vanha määritelmä sisältää Jeffsin ja Mark K. Smithin mukaan viisi näkökulmaa. Ensimmäinen niistä on nuorten vapaaehtoinen osallistuminen. Toiseksi he nostavat koulutuksen ja hyvinvoinnin. Tällä tarkoitetaan erilaisia ohjauksellisia toimintoja liittyen esimerkiksi työllistymismahdollisuuksien kohentamiseen tai vaikkapa seksuaali- ja päihdevalistusta. Nuoret ihmiset itsessään ovat kolmas näkökulma nuorisotyöhön. Ikävuosien perusteella tapahtuvia nuoruuden määrittelyjä on hyvin erilaisia. Kuitenkin yleisesti tunnustetaan nuorten erityisyys omana ikäryhmänään. Nuoret myös haluavat omalla olemuksellaan viestiä erityisyytään verrattuna muihin ikäryhmiin. Tätä ilmiötä käsiteltäessä puhutaan nuorisokulttuureista. Nuorisotyöntekijän ammattitaitoa on vuorovaikuttaminen nuoren kanssa. Neljäntenä nuorisotyön näkökulmana ovat yhdistykset, ihmissuhteet ja yhteisöt. Nuorisotyö kohdennetaan erilaisiin ryhmiin. Viidentenä näkökulmana on nuorisotyöntekijöiden asennoituminen. Nuorisotyöntekijä on ystävällinen, helposti lähestyttävä ja vastaanottavainen. Näin ollen nuorisotyö määrittyy pitkälti sitä tekevän nuorisotyöntekijän persoonallisuuden mukaiseksi. Jeffs ja Smith myös muistuttavat nuorisotyön perustasta, joka on kansalaisyhteiskunnassa. Tämä saattaa vaarantua, kun nuorisotyötä lähdetään ohjaamaan esimerkiksi lainsäädännön avulla. (Jeffs & Smith 2010b, 1–4.)

Englantilainen Sarah Banks haluaa kiinnittää huomiota siihen, että nuorisotyöhön liittyy paljon eettisiä jännitteitä ja dilemmoja. Kuten muissakin ihmissuhdeammateissa, nuorisotyössä joudutaan pohtimaan muun muassa nuoren oman valinnan vapauden ja yleisen hyvän sekä voimaannuttamisen ja kontrollin välistä suhdetta. Nuorisotyön erityisyys on informaali kasvatus nuorten kanssa. (Banks 2007, 3; 8.) Nuorten voimaannuttaminen on ollut Wendy Poddin mukaan nuorisotyön traditiossa sekä työntekijän että nuoren tavoitteena. Nuoren kutsumisessa dialogiin voidaan hyödyntää monenlaisia menetelmiä, samoin nuoren itsetunnon ja luottamuksen rakentamisessa. Nuoresta kasvaa kykenevä tekemään omia valintoja ja päätöksiä. (Podd 2010, 23.)

Walesilaiset Tom Hall, Howard Williamson ja Amanda Coffey avaavat nuorisotyön periaatteita. Heidänkin mielestään keskeisintä on, että nuorelle osallistuminen nuorisotyöhön on vapaaehtoista. Nuori valitsee menetelmiä ja interventioita, joiden kohteena on hänen henkilökohtainen kehittymisensä ja sosiaalinen kasvatuksensa. Nuorisotyössä tavoitteena on nuoren aktiivinen osallistuminen, sitoutuminen yhteisöön ja itseluottamuksen sekä vuorovaikutustaitojen tukeminen. Nuorisotyön merkitys on informaalisessa kasvatuksessa. Verrattuna esimerkiksi koulun kasvatustyöhön, nuorisotyö on lähes aina epäsuoraa. Sitä on osattava tarjota nuoria houkuttelevalla tavalla. Itse kasvatuksellisuus on kiinni kyseessä olevan nuorisotyöntekijän potentiaalista. Oppiminen nuorisotyössä on usein kokemuseräistä tarjoten mahdollisuuksia osallisuuteen ja kokemuksiin. Kasvatukselliset elementit eivät ole toiminnassa näkyviä. Nuoren persoonallista kasvua tukee myös aktiivisen osallistumisen kautta hankitut käytännön taidot ja kokemukset. Nuorisotyö mahdollistaa nuorelle kokemuksen laajempaan yhteisöön kuulumisesta. Nuori oppii yhteisöön kuulumisen arvon ja merkityksen. Nuorisotyö tukee nuoren henkilökohtaista kasvua vuorovaikutuksessa nuorisotyöntekijän kanssa. Tässä suhteessa käsitellään arvoja, periaatteita ja henkilökohtaisia ominaisuuksia. (Hall, Williamson & Coffey 2000, 467–469.)

Saksalainen sosiaalipedagogiikan professori Burkhard Müller, Susanne Schmidt ja Marc Schultz huomauttavat, että nuorisotyö ei ole puuhastelua, vaikka se ulkopuoliselle siltä voi vaikuttaakin. Nuorisotyötä voi olla muun muassa tapahtumien järjestäminen. Nuorisotyössä se tarkoittaa huolehtimista rahoituksesta, tilajärjestelyistä, nuorten motivoinnista, osallistamisesta ja itse tapahtuman järjestämisestä. Samalla nuorisotyöntekijä on nuorten käytettävissä kuuntelijana ja keskustelijana. Nuorisotyöntekijä huolehtii myös rikoksiin ajautuneista nuorista, vähemmistönuorten integroimisesta tai ylipäättänsä nuorten elämänhallinnasta. Myös Müller, Schmidt ja Schultz kuvaavat nuorisotyön identiteettiä hajaantuneeksi. Kuitenkin heidän mukaansa nuorisotyön keskiössä on nuorten kasvatuksellinen innostaminen. Nuorisotyön tehtäväksi he nimeävät informaalin kasvatuksen. Tämän toteutuminen edellyttää kuitenkin ammatinsisäistä määrittelyä ja prosessien näkyväksi tekemistä. Nuorisotyöntekijän on informaalina kasvattajana tiedostettava oma toimintansa ja sen motiivit. (Müller, Schmidt & Schultz 2008, 35–37.)

Müllerin, Schmidtin ja Schultzin mukaan nuorisotyön perusta on nuorten vapaaehtoisuudessa ja itsemääräämisoikeudessa. Nuorisotyöntekijällä kasvattajana on näennäisesti käytössään puhe. Nuorisotyöntekijästä voi saada vaikutelman, että hän vain oleilee, mutta todellisuudessa hän on aistit valppaana valmiina toimimaan ammatillisesti. (Emt., 2008 47–48.) Nuorisotyöntekijä on valppaana kasvatuksellisiin interventioihin. Tällä tarkoitetaan tavoitetietoista toimintaa, reflektointia ja omaehtoisten oppimiskokemusten mahdollistamista nuorille. Nuorisotyötä voidaan kutsua tilannesidonaiseksi kasvatukseksi. (Emt., 51.)

Nuorisotyön eri toiminnoissa nuoret toimivat ryhmissä. Englantilaisen Sean Harten mukaan osallisuuden kokemus on tärkeä tavoite nuorisotyössä. Nuoret yhdessä, toki nuorisotyöntekijän hienovaraisessa ohjauksessa, tuottavat normit ryhmän toiminnalle. Samalla nuori alistuu ryhmän jäseneksi joutuen ottamaan vastaan sekä vertaistukea että -palautetta. Hyvin ohjattuna myös vertaisryhmästä nouseva ryhmäpaine edesauttaa nuoren kykyä toimia ryhmässä ja ottaa toisia huomioon. (Harte 2010, 91–92.)

Englantilainen Gill Pattonkin haluaa muistuttaa nuorisotyön ryhmälähtöisyydestä. Ryhmään kuulumisen on jo itsessään tärkeää. Se luo sosiaalista pääomaa, joka puolestaan tuottaa hyvinvointia. Kuitenkin on yhä enemmän kehitetty yksilökeskeisiä työtapoja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Toisaalta ryhmiäkin kootaan ongelmaperustaisesti, jolloin ajatellaan voitavan työskennellä kohdennetusti ja ryhmän tuottavan vertaistukea. Monet ohjelmat pohjaavat nimenomaisesti näihin ongelman perusteella koottuihin ryhmiin, joihin kohdennetaan interventioita. Patton haluaakin kyseenalaistaa tässä yhteydessä puhumisen nuorisotyöstä. Hän muistuttaa, että nuorisotyön keskeinen lähtökohta on vapaaehtoinen osallistuminen ja että nuorisotyön menetelmät pohjaavat informaaliin kasvatukseen. (Patton 2010, 112–115.) Samoin nuorille suunnatut mentorointiohjelmat ovat englantilaisen Gina McLeodin mukaan tulleet suosituiksi. Niitä voidaan pitää positiivisina mahdollisuuksina tukea nuorta vaikeuksissa. Mentorointi tapahtuu suhteessa yhteen nuoreen, toisin kuin nuorisotyö, jossa perinteisesti työskennellään ryhmän kanssa. Mentorointiohjelmat usein kohdentuvat nuoriin, jotka ovat esimerkiksi riskissä syrjäytyä. Kouluissa erityisesti vertaismentorointi on yleistynyt. Sen avulla voidaan käsitellä esimerkiksi kiusaamista, rasismia, huonoa itsetuntoa tai ystävyysuhdeongelmia. (McLeod 2010, 106–107.) Samalla nuorisotyöntekijöidenkin työskentely on siirtynyt formaaleihin ympäristöihin, kuten peruskouluun, toiselle asteelle tai vankiloihin, sen sijaan että työskenneltäisiin kaduilla, nuorisotaloilla tai ulkoilupaikeilla. Työnantajat vaikuttavat olevan innostuneita työmuodoista, joissa tavoitteiden saavuttaminen ja tulosten arviointi on helposti määriteltävissä. Samoin rahoitus ohjaa lyhytkestoisiin kohdennettuihin työskentelyihin. (Emt., 101–102.) Suomalaisessa nuorisotyössä tukioppilastoimintaa voidaan pitää tässä tarkoitettuna vertaismentorointina (MLL).

Pattonin mukaan nuorisotyön yksi erityisyys on, että nuoret ovat tervetulleita osallistumaan omana itsenään. Heitä ei leimata ongelmaoppilaiksi tai asiakkaiksi. Tämä mahdollistaa taustasta riippumatta osallistumisen ja toimimisen kuten kuka tahansa ryhmän jäsen. Nuorta kannustetaan osallistumaan ryhmässä. Samalla ryhmää ohjataan toista kunnioittavaan luottamuksen ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa nuorille kokemuksen osallisuudesta, vaikuttamisesta ja merkityksellisyydestä. (Patton 2010, 117–119.)

Skotlantilaiset Kenneth McCulloch ja Lyn Tett (2007, 40) muistuttavat, että perinteisesti nuorisotyöntekijöillä on ollut suurempi autonomia päättää työstään kuin esimerkiksi opettajilla tai sosiaalityöntekijöillä. Näin ollen nuorisotyöntekijää ohjaa hänen uskomuksensa, arvonsa ja norminsa. Nuorisotyöntekijän pitäisikin tulla tietoisiksi oman toimintansa vaikuttamista.

Harte myös pohtii ajanvietteen ja kasvatuksen suhdetta. Hän ei näe niitä toisiaan poissulkevinä, vaan täydentävinä. Voidaan ajatella, että toimintaa järjestetään vain huvin vuoksi tai toiminta tuottaa huvia ja on myös kasvatuksellisesti perusteltua. Oppimisen kannalta hauskuus, rentous ja yhteisöllisyys ovat hyviä menetelmiä tulosten saavuttamiseen. Tärkeintä on kuitenkin toiminnan arviointi, reflektointi. Sen avulla voidaan kiinnittää kokemukset itseen ja omaan toimintaan. Tämä edellyttää kuitenkin nuorisotyöntekijältä kysymisen ja kuuntelemisen eli dialogisen työskentelyn hallitsemista. Jos dialogista työtettä ei osata, riskiksi voi muodostua se, että pelkkään toimintaan erikoistunut henkilö hoitaa koko toiminnan. Nuorten tarpeet voivat jäädä itse toiminnan taustalle. Silloin fokus saattaa kiinnittyä enemmän itse toimintaan, kuin siitä saatujen kokemusten kiinnittämiseen nuorten minäkäsitykseen tai osaamiseen. Harten mielestä onkin kyseenalaista, voidaanko tällaista toimintamuotoa nimittää nuorisotyöksi. Kun tästä riskistä ollaan tietoisia, voidaan toiminta ja työjako suunnitella jo etukäteen toteuttamaan informaalia kasvatusta. (Harte 2010, 93–99.)

Müllerin, Schmidtin ja Schultzin mielestä nuorisotyöhön ei tarvita mitään uusia metodeja tai kikkoja. He peräänkuuluttavat ammatillisuutta. Nuorisotyön menetelmät ovat riittäviä, kun niitä tehdään tiedostaen. Nuorisotyössä on havainnoitava ja aistittava taukoamatta. Näistä tulee ajan myötä rutiinia, mutta silti niitä on syytä myös tietoisesti harjoittaa. (Müller, Schmidt & Schultz 2008, 233–234.)

3.2 Nuorisotyö Suomessa

Suomalaisen nuorisotyön historia on nuorisotutkimuksen professori Helena Helven (2009, 117–118) mukaan lähtöisin jo 1500-luvulta, jolloin kirkon piirissä aloitettiin yhtenäiskoulutyypinen kasvatustyö. Nuorisoseura-liike perustettiin 1880-luvulla. Se pohjasi grundvigilaiseen aatemaailmaan. Partioliike tuli Suomeen vuonna 1910, mutta kiellettiin jo seuraava vuonna Venäjän kenraalikuvernöörin käskystä (Suomen Partiolaiset). Venäjän vallan jälkeen nuorten yhdistystoiminnalle oli tilausta ja toimijoita oli paljon. Suomalainen nuorisotyö sai ensimmäisen oman lain vuonna 1972. Tämä vakinaisti erityisesti kunnallisen nuorisotyön aseman. (Helve 2009, 119–120.) Suomalaisen nuorisotyön kentässä erityisyytenä voidaan pitää Nuorisotutkimusseuraa, joka tuottaa tietoa nuorista ja nuorisotyöstä. Myös suomalaisten nuorisojärjestöjen kattojärjestö

Allianssi on kokoava toimija. Ministeriön asiantuntijana toimii nuorisoasiain neuvottelukunta Nuora. Samalla nuorisotyöllä on läheinen suhde nuorisotyön koulutukseen. Suomalaisessa nuorisotyönkoulutuksessa ovat edustettuina kaikki koulutustasot: nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja toisella asteella, yhteisöpedagogi (AMK) perustutkinto ja ylempi tutkinto ammattikorkeakouluissa sekä yliopistollinen alempi yhteiskuntatieteen kandidaatti ja nykyisin nuorisotyön ja -tutkimuksen ylempi tutkinto, yhteiskuntatieteen maisteri. (Emt., 122–125.)

Suomessa nuorisotyön määritelmä löytyy nuorisolaista. Nykyinen laki on vuodelta 2006. Kohderyhmäksi on määritelty alle 29-vuotiaat. Nuorisotyön järjestäminen kuuluu kunnalle. Nuorisotyöllä tarkoitetaan Nuorisolaissa nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa kasvatuksellista ohjausta, aktiivisen kansalaisuuden tukemista ja sosiaalista vahvistamista. Laki myös velvoittaa kuulemaan nuoria kaikissa heitä koskevissa asioissa. Vuoden 2011 alusta lakiin tuli muutos koskien puitteita etsivän nuorisotyön järjestämiseksi. (Nuorisolaki 2006.)

Juha Nieminen (2007b, 23–27) on pohtinut nuorisotyön tehtäviä ja on päätenyt neljään varsinaiseen tehtävään. Nuorisotyön sosialisaatiotehtävällä tarkoitetaan nuoren liittämistä kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisöjen jäseneksi. Tähän tarvitaan nuorisotyöntekijältä tietoja ja taitoja sekä arvojen ja toimintatapojen välittämistä. Personalisaatiotehtävällä tarkoitetaan nuoren ohjaamista kasvussa omaksi itsekseen, itsenäiseksi omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi. Tällöin lähtökohtana on nuoren omien tarpeiden kuuleminen, tunnistaminen ja kunnioittaminen. Nuorelle olisi kyettävä löytämään oma paikka, jossa hänellä on mahdollisuus omien yksilöllisten taipumusten kehittämiseen. Kompensaatiotehtävässä lähtökohtana on nuoren sosialisaatiossa ja personalisaatiossa ilmenevien puutteiden korjaaminen ja vaikeuksien tasoittaminen. Tavoitteena on puuttua tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta uhkaaviin tekijöihin sekä tukea heikommassa asemassa olevia nuoria. Nuorisotyön yhtenä tehtävänä on vaikuttaminen yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin (resursointi) ja niiden suuntaamiseen (allokointi). Tavoitteena on myös nuorten valmentaminen vaikuttamaan heitä itseään koskevaan päätöksentekoon eli demokratiakasvatus. Viidentenä nuorisotyölle on annettu kontrollitehtävä. Se ei ole nuorisotyötä, vaan ulkopuolisia odotuksia nuorisotyön tehtäväksi.

Katariina Soanjärvi on määritellyt ammatilliselle nuorisotyölle kuusi paalua. Niiden mukaan ammatillista nuorisotyötä tekee koulutettu ja palkattu nuorisotyöntekijä, jonka työ perustuu kasvatukseen ja nuorten kohtaamiseen. Ammatillisessa nuorisotyössä on työhön kohdistuvina odotuksina laaja-alaisuus osaamisessa, joka voi muodostua keskenään ristiriitaiseksi. Samalla työnkohde, nuori, määrittyy kulloisenkin määrittäjän kautta. Nuorisotyöntekijän työvälineenä on oma persoona, jolloin sen hallinta on keskeistä ammatillisessa nuorisotyössä. Lisäksi nuorisotyön

historiasta nuorisotyölle on annettu poliittinen painolasti. Tämän nuorisotyön paalutuksen perusteella ammatilliselta nuorisotyöntekijältä voidaan odottaa koulutusta, dialogisen kasvatussuhteen hallitsemista, kykyä ja osaamista oman itsensä reflektointiin, yleistä laaja-alaista osaamista, työkohteen tunnistamista erilaisista määrittelyistä huolimatta ja nuorisotyön historian tunnistamista. (Soanjärvi 2011, 141–142.)

Karin Filander näkee nuorisotyön mahdollisuudeksi vahvistaa sosiaalipedagogiikan avulla nuorten sosiaalisuutta, osallisuutta ja vastuunottoa yhteisistä asioista (Filander 2007, 107). Juha Hämäläisen ja Leena Kurki näkevät sosiaalipedagogiikan teorian ihmiskäsityksen pohjaavan ajatukseen ihmisen voimaannuttamisesta. Ajatuksena on, että ihmistä voidaan tukea löytämään oma toimijuutensa. Ihminen on yhteisönsä jäsen, jolloin ihmisen elämään vaikuttavat interventiot tehdään yhteisön tai ryhmän kautta. Tavoitteena on yhteisössään vaikuttava, omaa elämäänsä hallitseva toimija. (Hämäläinen & Kurki 1997, 190–191.) Sosiaalipedagogiikan teorian menetelmäkäsitys on laaja, tarkoittaen ihmisten dialogisia kohtaamisia tai vaihtoehtoisia luovuutta avartavia menetelmiä. Keskeistä kuitenkin lienee ihmisen ja hänen elinympäristönsä kunnioittaminen ja työntekijän nöyryys asiakkaan edessä. (Filander 2007, 92; Hämäläinen & Kurki 1997, 138–139.) Arvoperusta on sosiaalipedagogiikan teoriassa vankka. Lähtökohtina ovat kunnioitus, tasa-arvo ja ihmisarvoisuus. (Hämäläinen & Kurki 1997, 30–32.)

Tomi Kiilakoski (2007, 58–59) näkee kriittisen pedagogiikan vahvuuden sen kyseenalaistavuudessa. Sen avulla nuori joutuu perustelemaan omaa toimintaansa ja siten tulemaan subjektiksi. Tätä voidaan pitää myös poliittisena toimintana, jos tavoitteena on tuottaa tietynlaisia, esimerkiksi aktiivisia kansalaisia. Kiilakosken (Emt., 68–70) mukaan vuorovaikutus lähtee ihmisen kokemusmaailmasta. Se mahdollistaa valtarakenteiden näkemisen. Samalla avautuu näky myös arkipäivään ja miten siinä voi itse vaikuttaa. Nuorisotyöntekijältä odotetaan dialogin taitoa, altistumista nuorelle. Tärkeää on tuottaa nuoren tarinasta toivon näky.

Nuorisotyön tutkija Petri Cederlöf (2004, 51–52) on selvittänyt pienten kuntien nuorisotyön keskeisiä tehtäviä. Kasvatuksellisia tehtävinä perusnuorisotyössä nousevat nuorisotilatoiminnan ylläpito ja ohjaus, viikonloppuillanvieron mahdollistaminen ja ohjaus sekä säännöllisten harrastus- ja kerhotoiminnan tarjoaminen ja ohjaus. Cederlöf toteaaakin, että nuorisotyöntekijöille oli yhtäläillä mahdollista tehdä hyvin suppeaa ja epäammatillista nuorisotyötä tai monipuolista ja vaativaa. Parhaimmillaan kyseessä on ammatillisesti palkitseva laadukas nuorisotyö, jolla on myös yhteiskunnallista merkitystä.

Cederlöfin mukaan nuorisotyöntekijöiden kuvaukset omasta kasvattajuudestaan olivat avoimia, kuten nuoren kasvun tukeminen tai mahdollisuuksien tarjoaminen. Toisaalta nuorisotyöntekijät

kokivat olevansa ehdottomia sääntöjen valvojia. Nuorisotyöntekijä on auktoriteettiasemassa. Tässäkin aineistossa nousi nuorisotyön erityisyydeksi nuoren vapaaehtoinen osallistuminen. (Emt, 52.)

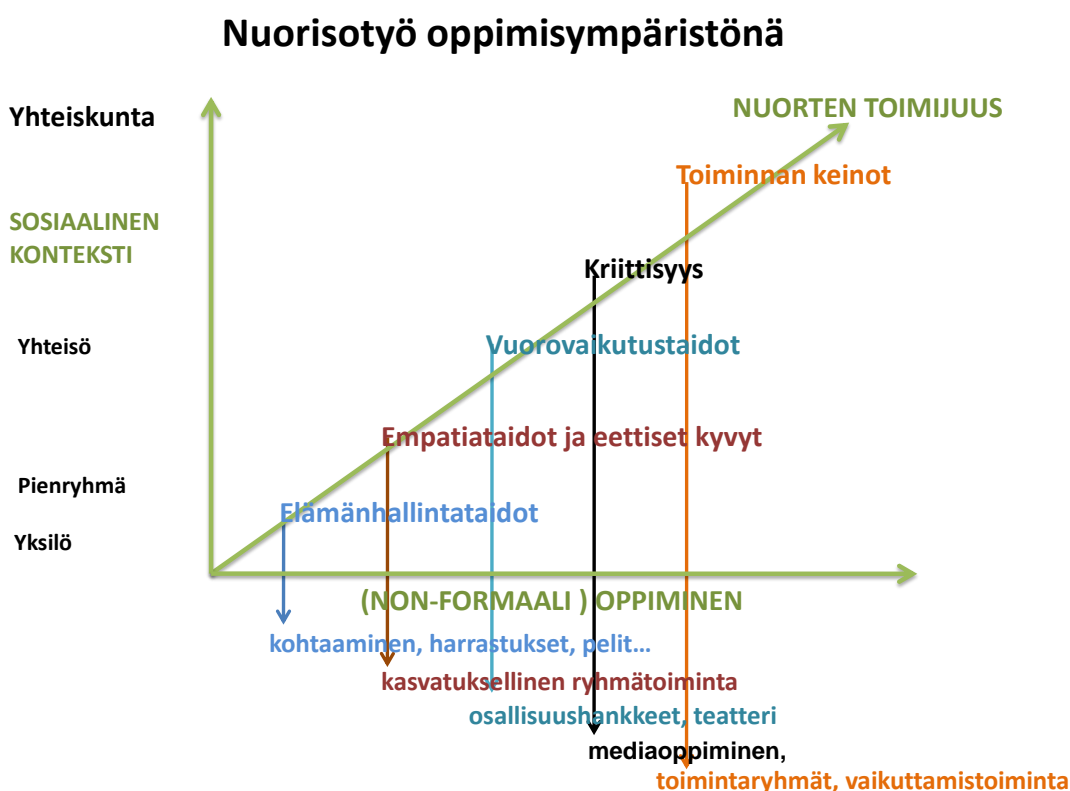
Pohtiessaan laadukasta nuorisotyötä Cederlöf (Emt., 54) nostaa kolme kohtaa. Ensimmäinen on se, että nuorisotyö vastaa nuorten paikallisiin tarpeisiin. Toisena on nuorten toiminnan seuraaminen ja tarvittaessa tukevien interventioiden tarjoaminen yksittäiselle nuorelle. Kolmantena on nuorten mahdollisuudet vaikuttaa paikalliseen päätöksentekoon. Nuorisotyö on kuitenkin tekijänsä näköistä, jolloin yksittäisen nuorisotyöntekijän asenne ja työote määrittää työ laadukkuutta. Nuorisotilatyön laadukkuuteen vaikuttaa Cederlöfin mukaan ohjaajan ammatillisuuden lisäksi tilan avoin yleisluonteeltaan sisällyksetön ja pakoton ylläpito ja nuorten vapaaehtoisuuteen perustuva suunnitelmallinen toiminta.

Pekka Mäkelä näkee pääkaupunkiseudun kuntien rakentaman nuorisotyön auditointimallin merkityksen yhtenäisessä ja laadukkaassa nuorisotyössä. Keskeisintä ovat nuorisotyön kasvatukselliset tavoitteet. Avointen nuorten iltojen arviointialueita on työyhteisön toiminnan osalta 22. Niistä voidaan ohjaajan kasvatuksellisen työotteen näkökulmasta nostaa seuraavat: vuorovaikutuksen aktiivisuus, nuorten kohtaaminen yksilönä, sukupuolisensitiivisyys, ympäristökasvatus, mediakasvatus, terveiden elämäntapojen edistäminen, nuorisotyölliset menetelmät ja nuorten oppiminen. Arviointikriteeristöä laadittaessa on työyhteisö nähty keskeisimpänä laadukkaana nuorisotyön takaajana. Tavoitteena ovat sovitut ja kirjatut toimintamallit ja -säännöt. Myös eri kasvatuksellisista teemoista pitäisi löytyä yksityiskohtaiset ohjelmat. Nuorten toiminnalle on asetettu seitsemän kriteeriä, jotka ovat osallisuuden eri osa-alueiden toteutuminen, osallisuuden laajuus, nuorten osallistuminen viestintään, päätöksentekorakenne, vertaisryhmätoiminta, nuorten työnjako, kuormittavuus ja nuorten välinen vuorovaikutus. Näiden tavoitteena on painottaa nuorten osallisuutta, vertaisryhmää nuorisotalolla ja mahdollisuutta omaehtoiseen toimintaan. (Mäkelä 2009, 14–16.) Mäkelän artikkelin liitteessä 1 on yksityiskohtaisesti käyty läpi eri kriteerien tasomääritykset. Esimerkiksi vuorovaikutuksen aktiivisuuden osalta erinomaisella tasolla ohjaajat huomioivat kaikki tilassa olevat nuoret sekä ohjaajilla ja nuorilla on luottamuksellinen suhde. Puutteellisella tasolla ohjaajat ovat passiivisia ja vuorovaikutus perustuu järjestyksen pitoon. (Emt., 66.)

Pohtiessaan pääkaupunkiseudun nuorisotyön arviointia ja sen tulevaisuutta Merja Hovi, Harri Taponen, Tero Luukkonen ja Pekka Mäkelä (2009, 60–62) ovat osaltaan tyytyväisiä tuotettuun auditointikriteeristöön. Heidän mukaan se kertoo sekä laadukkaasta nuorisotyöstä että siitä, mitä

osaamista nuorisotyöntekijältä odotetaan. Auditointikriteeristöä voidaan myös käyttää mentoroinnin välineenä, kun kokeneempi auditoija opastaa tuoreempaa nuorisotyöntekijää.

Nuorisokasvatus on Mikko Salasuon (2007, 20) mielestä nuorisotyö keskiössä. Nuorisotyön tavoitteena on aktiivinen kansalaisuus. Menetelmänä hänen mukaansa käytetään nonformaalia kasvatusta. Salasuo määrittelee nonformaalin oppimisen ”*oppijalähtöiseksi, arjen kokemuksiin ankkuroituvaksi kriittiseksi kasvatusprosessiksi*”. Lasse Siurala (2010) puolestaan kuvaa nuorisotyötä nonformaalina oppimisympäristönä. Hän hahmottaa nuorisotyötä eri nuorisotyön toimintojen kautta. Niiden avulla hän luo näyn nuoren kasvusta aktiiviseksi kansalaiseksi. Ohessa hänen laatimansa esitys, jota hän käytti puheenvuorossaan 30.9.2010 HUMAKin koulutusjohtajan Sirpa Teräväisen läksiäisissä.

Kuvio 1. Siuralan esitys nuorisotyöstä nonformaalina oppimisympäristönä. (Siurala 2010.)

Anu Gretschelin mielestä nuorisotyön ydin nuorisotalolla on keskustelu. Se voi olla keskustelua ryhmän, yksittäisen nuoren tai koko nuorisotaloyhteisön kanssa. Hän ehdottaa yksilökeskusteluja nuorten kanssa mahdollistamaan tutustumisen, jonka jälkeen nuori tunnetaan ja nuori tietää kuuluvansa nuorisotalolle. Tuntemisen kautta nuori saadaan toimijaksi talolle. Tähän liittyen nuorisotyössä on mietittävä nuorelle annettua roolia. Onko nuori asiakkaana vai osallisena toimijana. (Gretschel 2007a, 248–249.) Gretschel onkin esittänyt, että nuorison palvelutaloa

edustavat nuorisotalot muutettaisiin nuorten taloiksi. Nuorisotaloilla käyvät nuoret voidaan Gretschelin mukaan luokitella viiteen eri ryhmään. Piipahtajat ovat satunnaisia kävijöitä. Vakiokävijä hyödyntää mahdollisuuden esimerkiksi pelata, mutta he eivät osallistu päätöksentekoon. Osallistuja osallistuu toimintaan ja sitoutuu jossain määrin pitkäjänteisempiin toimintoihin. Toimija toimii nuorisotalon yhteisten asioiden puolesta. Sitoutunut toimija osallistuu päätöksentekoon, ymmärtää nuorisotalon prosesseja ja on kiinnostunut kehittämisestä. (Gretschel 2007b, 191–194.) Gretschel näkee tarvetta sille, että nuorisotyöntekijät selvittäisivät nuorten kiinnostuksia sekä tarpeita ja lähtisivät sitä kautta tekemään toimintatarjouksia. Mielenkiintoista onkin, että Gretschelin kuvatessaan tutkimuksensa tuloksia, hän erikseen mainitsee, että oli nuorisotyöntekijöitä, joilla oli lähiohjauksen näkökulmasta riittävä luottamussuhde nuoriin. (Emt., 193.) Raahelaiset nuorisotyöntekijät ovat Gretschelin tutkimuksessa kuvanneet näitä tilanteita, joissa päästään syvälliseen keskusteluun nuoren kanssa hyvin merkitykselliseksi (Gretschel 2009, 31).

Merja Kylmäkoski kuvaa nuorisotilaa pienoismaailmaksi. Siellä joutuu kosketuksiin toisten kanssa joutuen harjaannuttamaan erilaisia taitoja, joista on elämänvarrella hyötyä. Nuorisotila on yhteisökasvatuksen paikka. Nuori tulee kohdatuksi, mutta myös kasvatuksellisen dialogin osapuoleksi. (Kylmäkoski 2007, 393.) Nuorisotila on myös työmenetelmä. Kylmäkoski nostaa nuorisotilan säännöt esimerkiksi. Säännöt laaditaan yhteisöllisesti nuorten kanssa. Näin sääntöjen laadinnasta tulee kasvatuksellinen menetelmä. Samoin tulee sääntöjen noudattamisen seuraamisesta. Tila myös mahdollistaa keskustelun nuoren kanssa henkilökohtaisista teemoista. Yhdessä tekemisen ohella on mahdollista jututtaa nuorta. (Emt., 396–400.) Nuorisotila on myös paikka, jossa eri nuorisoryhmät ovat omineet itselleen omia paikkoja. Nämä rajat luovat sosiaalista tilaa, josta joudutaan välillä myös neuvottelemaan. Työntekijälle onkin oma haasteensa saada nämä eri ryhmät vuorovaikutukseen keskenään. Nuoret saattavat kohdata toisensa aidosti tai sitten synnytetään toiseutta, sulkemalla ei omaan ryhmään kuuluvia nuoria ulkopuolelle. (Kylmäkoski 2006, 12–13.) Kylmäkoski näkee nuorisotilojen tarpeellisuuden myös jatkossa, vaikka rinnalle on tullut erilaisia kilpailevia virtuaalisia työmuotoja. Nuorisotilalla toteutuu kuitenkin nuorisotyön kasvatus tehtävä. Se tarjoaa nuorille läsnä olevan aikuisen, joka tukee nuoren kasvua. (Emt., 19.)

3.3 Informaali kasvatus nuorisotyössä

Nuorisotyön teoriaa käsittelevässä artikkelissaan Nieminen pohtii nuorisokasvatuksen ja nuorisotyön asettumista kasvatuksen nelijakoiselle janalle, jonka toisessa ääripäässä on formaalikasvatus ja toisessa satunnaisoppiminen. Formaalikasvatus etenee suunnitelmallisesti tuottaen lopputuloksena todistuksen, joka määrittää opiskelijan osaamistason. Myös nonformaalissa

kasvatuksessa tehdään tietoista tavoitteellista kasvatustyötä. Informaali oppiminen on ihmisen tai ryhmän omaehtoista oppimista. Tyypillisesti se voi tapahtua esimerkiksi median välityksellä. Neljäntenä oppimisalueena on satunnaisoppiminen, jota voidaan ehkä parhaiten kuvata kokemuksen tai yrityksen ja erehdyksen kautta tapahtuvana oppimisena. Kuitenkin on muistettava, että todellisessa elämässä nämä kasvatuksen ja oppimisen alueet limittyvät ja sijaitsevat lähellä toisiaan. Erottelu on hyödyllistä lähinnä teoreettisen ajattelun rakennusmallina. (Nieminen 2007a, 48–50.)

Smith on havainnut, että kasvatuksen jaottelu tehdään usein hallinnollisesta näkökulmasta. Tällöin informaali kasvatusta on elämän pituista jokapäiväistä oppimista ja nonformaali kasvatusta formaalin koulukasvatuksen ulkopuolelle jäävää organisoitua kasvatusta. Informaalisen kasvatuksen keskeisin työkalu on keskustelu. Keskeistä on myös se, että informaalin kasvatuksen kasvatussuhteet perustuvat vapaaehtoisuuteen, kasvatettavaa ei voi pakottaa esimerkiksi keskustelemaan kasvattajansa kanssa. (Smith 2007, 14–16.)

Smith hahmottelee informaalin oppimisen määrittelyä kasvatuksen tapahtumapaikan mukaan. Hänen mukaansa informaali oppiminen tapahtuu useimmiten keskustelun tai jutustelun kautta, jolloin se ei ole aikaan tai paikkaan sidottua. Toisaalta hän kuvaa informaalia kasvatusta ennakoimattomaksi. Etukäteen ei voida tietää, mihin se tulee johtamaan. Keskeisintä ovat tilanteet ja kokemukset. (Emt., 15–17.) Smith myös kuvaa informaalin kasvatuksen toimintaympäristöä rennommaksi, kuin esimerkiksi koulu. Tärkeää on, että vaikkapa ryhmä saa mahdollisuuden ottaa itselleen vastuun oppimisestaan. Tällöin kasvattajan on pystyttävä vastaamaan ryhmän toiminnan turvallisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Näin ollen informaalin kasvattajan keskeiseksi tehtäväksi tulee oppimisen mahdollistavien ympäristöjen kehittäminen ja tarjoaminen oppijoille. Työvälineenä on kyky tuottaa keskustelua hyvinkin herkistä aiheista, kuten esimerkiksi seksuaalisuudesta. (Emt., 24–25.)

Jeffsin ja Smithin mukaan jotkut pitävät nuorisotyötä nonformaalina kasvatuksena. Tämä perustuu ajatukselle, että informaali kasvatusta on elämän pituista arkipäivän oppimista ja nonformaali kasvatusta on formaalin kasvatuksen ulkopuolisissa instituutioissa tapahtuvaa kasvatusta. Tämä lähestymistapa on lähtökohdiltaan hallinnollinen. Todellisessa elämässä nämä rajat joudutaan kyseenalaistamaan. Jeffsin ja Smithin mielestä informaali kasvatusta perustuu juttusilla oloon. Se tarkoittaa kokemusten tutkimista ja laajentamista. (Jeffs & Smith 2010a, xii – xiii.)

Pohtiessaan nuoren kehittymistä aikuiseksi englantilainen nuoriso- ja yhteisötyötä tutkinut Janet Bastleer (2008, 92–97) pitää nuorisotyön erityisenä vahvuutena vapaaehtoisuuteen pohjaavan kasvatussuhteen. Aikuisuus on toisaalta tietyn vuosimäärän täyttymistä ja toisaalta kykyä itsenäiseen vastuulliseen elämään. Jälkimmäinen ei kehity itsestään, vaan edellyttää mm.

mahdollisuutta harjoitella valintojen tekemistä. Valinnan tekemisen osana muodostuu myös ymmärrys valinnan seurauksista. Nuorisotyöllä informaalina kasvattajana ja vapaaehtoisesti valittavana kumppanina on tässä merkittävä rooli. Nuorisotyö näyttäytyy nuorelle yhteistyötahona, jonka voi uskoa olevan nuoren oman parhaan puolella. Tämä kumppanuussuhde ei ole suoraan tasa-arvoinen, mutta se perustuu vastavuoroisuudelle ja kunnioitukselle. Myös luottamuksellisuus on tärkeää nuoren ja informaalin kasvattajan välillä. Kuitenkaan lastensuojelullisesti huolestuttavat nuoren tuottamat tiedot eivät voi jäädä luottamussuhteen vuoksi vain nuorisotyöntekijän tietoon.

Jeffs ja Smith (2010b, 5–7) pitävät nuorisotyötä informaalina kasvatuksena, jossa keskeistä on läsnäolo. Työn perustana ovat toivo ja luottamus. He haluavat korostaa paikalliseen yhteisöön sidoksissa olevan nuorisotyön hyötyjä. Näitä ovat muun muassa nuorisotyön tarjoama oma tila, joka luo nuorelle paikan perheen, koulun tai kadun vaihtoehdoksi. Tässä tilassa voidaan ajatella toteutettavan nuorten oikeuksia. Samalla voidaan tarjota toimintaa, joka tuottaa viihtyvyyttä. On kuitenkin tiedostettava, kuka määrittää toimintaa. Toiminta voi perustua ulkopuolelta annettuun toivottavaan kasvatustehtävään tai nuorista itsestään lähtevään suunnitteluun. Jälkimmäisessä toteutetaan nuorisotyön arvoja. Paikallisen nuorisotyön ytimenä voidaan pitää nuoren henkilökohtaista ja sosiaalista kehittymistä. Ihmissuhteet, ystävyysuhteet ja yhteisö kehittyvät paikallisessa nuorisotyössä nuoren sosiaalisiksi pääomaksi. Keskiössä onkin nuoren ja nuorisotyöntekijän välinen suhde.

Bastleer myös korostaa informaaliseen kasvatussuhteeseen liittyvää erityisyyttä, joka on nuoren ja työntekijän välinen suhde. Kun työntekijä seuraa enemmän kutsumustaan kuin professiotaan voi ilmaantua sekaannusta ja väärinkäsityksiä. Nuori voi hahmottaa tällaisen välittömän suhteen ystävyudeksi. Kuitenkin työntekijän on osattava pitää suhde kaikesta huolimatta asiakassuhteena. (Bastleer 2008, 100–101.) Toisaalta työntekijän on osattava tunnistaa myös nuorten välistä kiusaamista, joka voi olla hyvinkin hienovaraista ja peitettyä. Havainnointi on tässäkin keskeinen menetelmä. Toinen informaalinen kasvatuksen perustyömuoto, läsnäolo toimii kiusaamista ehkäisevästi. Nuorisotyön on voitava luoda turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, jonka vaikutuspiiriin on hyvä hakeutua, kun muualla on turvatonta tai kiusaamisen todennäköisyys kasvaa. Informaalisen kasvatuksen näkökulmasta kiusaamista voidaan hyvin ratkoa vertaissovittelun menetelmillä. (Emt., 122–127.)

Bastleer nostaa pohdintaan informaalin kasvattajan oman motivaatiopohjan nuorisotyössä. Olisi hyvä käsitellä ja tiedostaa omia vaikuttimiaan. On hyvä, että kasvattajat suuntautuvat eri ryhmiin, esimerkiksi sukupuolen tai ryhmän ”rankkuuden” mukaan. Kuitenkin on tärkeää ymmärtää, miksi tämä nimenomainen ryhmä vetoaa kasvattajaan. Kun kohderyhmän edustajat ovat vasta löytämässä

omaa identiteettiään, ovat he myös suojattomampia kasvattajan vaikutteille. Samalla kun informaalin kasvatuksen perustana on dialogi, pääsee kasvattaja henkilönä hyvin lähelle. Bastleer ehdottaakin Joharin ikkuna – nimistä itsetuntemuksen lisäämisyökalua kasvattajan itsereflektion välineeksi. Sen tavoitteena on tuoda nelikenttään näkyväksi, mitä itse tietää ja ei tiedä itsestään sekä, mitä toiset tietävät ja eivät tiedä kyseisestä henkilöstä. Esimerkiksi omien ennakkoluulojen ja asenteiden tiedostaminen mahdollistaa työskentelyn eri ryhmien kanssa. Myös työnohjauksella voidaan saada ammatillista tukea informaaliselle kasvattajalle. (Emt., 38–46)

Heather Smithin (2010, 33–37) mukaan jutustelu on nuorisotyön keskeinen työmuoto. Kun kuvataan vuorovaikutteista tai syvällisempää jutustelua nuoren kanssa, tarkoitetaan dialogia. Smithin mielestä nuorisotyö parhaimmillaan onkin uskollista sokrateettiselle dialogin perinteelle. Nuorisotyöntekijän on hallittava menetelmän tyhjänpäiväinen jutustelu ja syväluotaava dialogi. Lisäksi nuorisotyöntekijältä edellytetään herkkyyttä liikkuu joustavasti niiden välillä. Nuorisotyöntekijöiden työskentelyyn tuo erityisyyttä heidän työtilansa, joka on se paikka, jossa nuori tulee vastaan. Smith vertaa nuorisotyöntekijöitä terapeuteihin ja opettajiin, joilla työtila on nimenomaisesti rakennettu tukemaan puhetyöläisen onnistumista työssään. Nuorisotyöntekijän käytössä on oma persoona ja läsnäolo. Kun tilanne edellyttää siirtymistä dialogiin, on ensimmäinen asia luottamuksellisen tilanteen luominen. Tämä edellyttää sosiaalista tilannetajua. Tärkeää on ymmärtää, millaisella vuorovaikutuksella kulloinkin on mahdollista lähteä tekemään työtä. Toisinaan on pysyttävä pitkäänkin jutustelussa, jotta turvallinen siirtyminen dialogiin mahdollistuu. Luottamuksen rakentumiseen liittyy myös kokemus läsnäolosta. Nuori aistii nopeasti onko nuorisotyöntekijä läsnä todellisena aitona kiinnostuneena ihmisenä vai viranpuolesta kyselemässä. Nuorisotyöntekijä voi työssään vain harvoin säädellä dialogin ajankohtaa. On vain osattava tarttua tilaisuuteen, kun se tulee eteen. Spontaanisuus mahdollistaa dialogia. Nuoren kanssa jutustelua ja dialogia korostavan menetelmän toinen puoli on hiljaisuuden sietäminen. Hyvin usein nuorisotyöntekijälle tulee tarve täyttää hiljaisuutta. Hyödyllisempää voisi kuitenkin olla tilanantaminen nuoren omalle ajattelulle, arvostaa nuoren ajattelua. Tärkeää on säilyttää luottamuksellinen yhteys nuoreen, puhe on siinä sivuosassa.

Müllerkin nostaa nuorisotyön haasteeksi sen, että se ottaisi oman asemansa informaalina ammattimaisena kasvattajana, kuten esimerkiksi varhaiskasvatus on tehnyt. Nuorisotyönkin on pystyttävä osoittamaan, että näennäinen mitään tekemättömyys tarkoittaa vahvaa ammatillista työtettä nuorisotyössä. Työmenetelmänä on tällöin aktiivinen läsnäolo ja tutkiva havainnointi. Informaalin kasvattajan on osattava eritellä nuoren tuottamat provokaatiot ja aidot tarpeet. Kasvattajan omat reaktiot ja myös niiden hallinta osoittavat hänen ammattitaitonsa. Tämä on nuorisotyöntekijöille vaativa haaste. (Müller 2006, 25–27.)

Nuoren tai nuorten ryhmän kanssa keskustelun merkityksellisyys ei ole mitattavissa määrällisesti. Keskustelun pituudella tai sillä, miten kauan on nuoren tuntenut, ei ole merkitystä. David Collander – Brownin, mielestä keskustelun laatu on tärkein asia. Nuorten kanssa on tärkeää pysyä vainulla siitä, missä mennään. Kun nuorisotyöntekijä huomaa jonkin asian olevan jollain nuorella tavanomaisesta poikkeava, nousee nuorisotyöntekijän valppaustason intensiteetti. Tavoitteena on saada käsitys muutoksen syystä ja aiheutuuko siitä tarve johonkin toimenpiteeseen, esimerkiksi dialogiin. Nuori ei välttämättä huomaa nuorisotyöntekijässä mitään toiminnallista muutosta. (Collander-Brown 2010, 42–44.)

Bastleer (2008, 18–21) näkee informaalin kasvatuksen mahdollisuutena haastaa nuorta hänen identiteettityössään. Sen avulla voidaan kyseenalaistaa annettuina saadut identiteetit, kuten uskonto, etnisyys tai sukupuoli suuntautuminen. Nuorisotyö, jossa nuorten tietoisuuden taso nousee, voi kuitenkin herättää yhteisössä vastusta. Nuorten puheissa saattaa heijastua muka vastakkainasetteluja, kuten meidän koulu vastaan naapuri koulu tai etelä vastaan pohjoinen. Tavoitteena nuorilla on löytää oma paikka, jossa voi kuulua meihin suhteessa vihattaviin niihin toisiin. Samalla se nuori, joka on luokiteltu esimerkiksi muslimi-terroristiksi, on omasta mielestään vapaustaistelija. Nuorisotyössä tavoitteena on tuottaa vahvaa itsetuntemusta, joka sietää erilaisuutta.

Nuorisotyössä erilaiset aktiviteetit ovat tärkeässä roolissa. Harten mielestä toimintaa tietoisesti kohdentamalla mahdollistetaan niiden nuorten tavoittaminen, jotka eivät ehkä kiinnostuisi nuorisotyön perustarjonnasta. Hyvin erilaisia aktiviteetteja voidaan tietoisesti tarjota, esimerkiksi lautapeliä pelaamisesta toimintaa järjestävän ryhmän johtamiseen. Näillä eri toiminnoilla voidaan myös vahvistaa nuoren käsitystä itsestään sellaisena, kuin hän on. Parhaimmillaan tästä voidaan jatkaa tutkimaan sitä, millaiseksi nuori haluaa tulla ja miten se voisi mahdollistua. Informaalin kasvatuksen avulla nuorta voidaankin tukea kohti hänen tulevaisuuden toiveitaan, rakentaen niihin konkretiaa. Nuoren kanssa käydään läpi hänen kokemuksiaan, arvojaan, havaintojaan ja uskomuksiaan. Toiminnan merkitys ei ole toiminnassa itsessään, vaan nuorten panoksessa sen suunnittelussa, toteuttamisessa ja sen jälkeisessä reflektiossa. (Harte 2010, 87–89.)

Nuorisotyöntekijä itsekkin on oppijana nuoren rinnalla. Tämän vastakohtana on nuorisotyöntekijä, joka haluaa päteä nuorille, näyttäytyen jo kaiken osaajana, osoittamassa nuorille oikeita ratkaisuja. Nuorisotyön tavoitteena on mahdollistaa nuorelle toiminnan kautta omien oivalluksien syntyminen, joka yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa käytävässä reflektiossa jäsenyivät nuorelle uudeksi tietoisuudeksi itsestä ja omista kyvyistään. (Harte 2010, 90–91.)

Dod Forrest kritisoi nuorisotyön siirtämistä tietokonevälitteiseksi. Hän ei usko, että sen avulla voitaisiin tehdä laadukasta työtä esimerkiksi sukupuolisensitiivistä, rasismista vastaista, seksuaali- tai

terveysvalistusta. Hänen mielestään nuorisotyön on oltava nuorten kontrolloitavissa. Nuorisotyö perustuu nuoren ja nuorisotyöntekijän vapaaehtoiseen suhteeseen. Tässä suhteessa nuorisotyöntekijä edesauttaa nuoren voimaantumista. Voimaannuttamisessakin on riskinsä, jotka on tiedostettava. Nuoren voimaantuminen saattaa tarkoittaa jotain pois joltain toiselta nuorelta. Esimerkiksi nuoret, jotka ovat keskenään taustaltaan homogeenisia, saattavat luoda keskenään normeja, jotka voivat toimia syrjivästi esimerkiksi suhteessa toisten nuorten ihon väriin tai sukupuoliseen suuntautumiseen. Tämän estämiseksi informaalisessa kasvatuksessa on nuorille tarjottavat sopivassa suhteessa kontrollia, osallisuutta ja valtaa. (Forrest 2010, 58–59.) Nuorisotyön vastalääke yksityistämistä, vieraantumista ja yksilöllistymistä vastaan on kollektiivinen osallistuminen, informaali kasvatusta ja protesti. Nuorisotyön arvot ovat sosiaalisessa oikeudenmukaisuudessa, tasa-arvoisuudessa ja kohtuudessa. Lisäksi nuorisotyön tehtävänä on pysyä nuorten puolella, puolustamassa nuorten omaa tilaa. (Emt., 68–69.)

Anne Foreman pohtii nuorisotyöntekijän käsitystä itsestään nimenomaan kasvattajana. Vaikka nuorisotyö on varsinaisen koulutuksen ulkopuolista, arvioidaan sitä kuitenkin kasvatuksellisten kriteereiden kautta. Hänen mukaansa nuorisotyö on ennen kaikkea työskentelyä nuoren persoonallisuuden kehittymisen kanssa. Tähän työhön tarvitaan kasvatuksellisia toimintoja, jotka mahdollistavat oppimisen. Hänen mielestään olisikin puhuttava mieluummin nuorisotyön opetussuunnitelmasta, kuin ohjelmasta. Nuorisotyöhön voi sisältyä sekä suunniteltuja että suunnittelemattomia oppimistilanteita. Oppiminen kaikkiaan tapahtuu dialogissa opetussuunnitelman mukaan menetelmien ja sisältöjen ohjatessa toimintaa. Nuorisotyössä oppiminen lähtee nuorten omien kykyjen kehittymisestä tilanteissa, jotka on suunniteltu mahdollistamaan oppiminen. Kuitenkaan nuorisotyön oppimistilanteet eivät voi olla koulun tavoin täysin etukäteen suunniteltuja, vaan niissä keskeisintä on oppimiseen liittyvien tilanteiden reflektointi ja siten oppimiskokemusten muuntuminen osaamiseksi. Samalla nuorisotyöntekijän on ymmärrettävä sitä kontekstia, missä nuori elää. Tämä tuottaa kytkennän realiteetteihin ja vahvistaa nuoren käsitystä omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan. Foreman myös pohtii nuorisotyöntekijän erityisyyttä nuoren silmissä. Monilla nuorisotyöntekijöillä on omia erityistaitojaan, joita he tuovat höysteeksi työhönsä. Tähän liittyen tarvitaan kasvatuksellista osaamista, jotta nuori tulee mukaan osallistujaksi ja oppijaksi, eikä vain työntekijän yleisöksi. Nuorisotyön erityisyys on oppiminen ryhmässä ja ryhmän kautta. Näin ollen informaalin kasvattajan roolissa on osattava huolehtia nuorten oppimisprosesseista ja oltava nuorten käytössä tilanteiden puruissa, jotta reflektio mahdollistuu. (Foreman 1990, 19–25.)

Müllerkin (2006, 22) pitää nuorisotyön erityisyytenä nuorten vapaaehtoista osallistumista. Samoin kohtaaminen perustuu paremminkin henkilöiden väliseen suhteeseen kuin rakenteisiin. Ryhmässä

tapahtuva oppiminen on keskeistä ja tuottaa samalla osallisuutta nuorelle. Informaalia kasvatusta voidaankin pitää demokraattisen kansalaisyhteiskunnan osallisuuden kokemuksen tuottajana. Tämä on nuorisotyönkin tavoite.

Smithin (2007, 20; 24) mukaan informaali kasvattaja on tyypillisesti nuorisotyöntekijä tai mentori, mutta on myös muutamia informaalin kasvattajan tavoin toimivia opettajia. Luonteenomaista on, että oppimisympäristöt mahdollistavat keskustelun ja yhteisöllisyyden. Tiukka kurinalaisuus ei kuulu informaaliseen oppimistilanteeseen. Tämä voi tarkoittaa myös kovaäänisempää ja levottomampaa työskentelyä, kuin nonformaali tai formaali. Bastlerinkin (2008, 60–63.) mielestä, kun informaalin kasvattajan kohderyhmänä ovat nuoret, tuottaa nuorisotyön työtila erityisiä haasteita. Perinteisissä ihmissuhdeprofessioissa työskentely tapahtuu varta vasten suunnitelluissa tiloissa, esimerkiksi koululuokassa, terapeutin vastaanotolla tai lääkärissä. Nuorisotyöntekijän on kuitenkin osattava tehdä kasvattajan työtään siellä, missä nuoret ovat: kadulla, kauppakeskuksessa tai nuorisotalolla. On osattava rakentaa rauhaisa ja turvallinen kohtaaminen keskellä kaikkea kilpailevaa toimintaa. Nuorisotyöntekijän on osattava arvioida nuoren oman tilan raja, ollakseen riittävän lähellä tunkeilematta. Nuorille on myös tyypillistä tarve saada liikkua sekä ollessaan yhdessä paikassa, että liikkeessään paikasta toiseen. Tämäkin on erityinen haaste kasvattajalle ja se on ymmärrettävä nuoria kohdatessa.

Batsleer (emt, 5–13.) kuvaa nuorisotyöntekijää informaalisesti kasvattajaksi, jonka tehtävänä on mennä sinne, missä nuoret ovat. Menetelmänä on keskustelu, joka tässä yhteydessä käsitetään paremminkin dialogiksi, kuin jutusteluksi. Keskiössä on nuorten itsensä kehittyminen heidän arkipäivän elämänpiirissään. Bastleer kuvaa nuorisotyön informaalista opetussuunnitelmaa lähinnä menetelmärekisteriksi, jossa on muun muassa kuvattu erityyppisiä keskusteluja käsittelemään erityyppisiä teemoja. Keskustelujen teemat liittyvät valtaan, konfliktiin, eriarvoisuuteen ja erilaisuuteen. Keskustelu siis toimii nuorten voimaannuttajana. Tässä kontekstissa sillä tarkoitetaan nuoren vapautumista valheellisista ja rajoittavista käsityksistä. Nuorta tuetaan ottamaan vastaan mahdollisuuksia tulla toimijaksi, ei ainoastaan kuluttajaksi. Informaaleilta kasvattajilta edellytetään erityistä ymmärrystä kohdata nuorta nuorena, eikä pienenä aikuisena.

McLeod (2010, 102–105) pitää neuvontatyötä informaalin kasvatuksen tai nuorisotyön näkökulmasta monitahoisena asiana. Neuvonta voi tarkoittaa esimerkiksi vertaisneuvontaa, jolloin voidaan kertoa oma mielipide ja suoria neuvoja tai ohjeita. Nuorisotyössä ohjaustyö perustuu vastavuoroiseen luottamukseen ja dialogiseen työotteeseen. Nuorta tuetaan itse löytämään se, mikä voisi olla hänelle hyvä vaihtoehto. Suhde nuoreen on myös luottamuksellinen. Nuorisotyöntekijä on nuorten kanssakulkija, perustaen työnsä ammattieettisyyteen ja nuoren kehityksen tukemiseen.

Nuori voi lähestyä kysymyksensä kanssa yksin tai tarvitessaan rohkaisua, kaverin kanssa. Kummassakin tapauksessa nuorisotyöntekijän on ohjattava dialogia siten, että nuori itse löytää oman vastauksensa.

Taulukossa 4 on koottuna tämän tutkielman kirjoittajan ajatuksia käytännön esimerkeistä nonformaalista ja informaalista kasvatuksesta ja oppimisesta nuorisotyön näkökulmasta.

	Nonformaali	Informaali
Kasvatus	Kerhotoiminta Leiritoiminta Nuorisovaltuusto	Avoin toiminta Etsivä nuorisotyö Verkkoperustainen nuorisotyö
Oppiminen	Esim. lintulajien tunnistaminen, sählyn säännöt, bänditaidot, yhteiskunnallinen vaikuttaminen	Esim. lautapelissä sääntöjen noudattaminen ja häviäminen, reflektointitaidot, sosiaaliset taidot

Taulukko 4. Nonformaali ja informaali kasvatus ja oppiminen nuorisotyössä.

3.4 Dialogi nuorisotyön menetelmänä

Juha Varton mukaan dialogissa ovat läsnä yhteydenpito ja välittäminen. Tavanomaisessa yhteydenpidossa monologissa, puheenpitäjä vaihtuu ja valta puhujan mukana. Monologissa ei ole merkitystä toisella ihmisellä, vaan omilla oletetuilla ajatuksilla ja niiden julistamisella. Puheenaiheina toimivat asiat, joista puhujilla ei ole omaa kokemusta, esim. juuri luettu, mielipide tai ylipäättänsä jotain sellaista jota voisi luulla tiedoksi. Puheenaiheet ovat jotain, mitä puhuja ei ole reflektoinut omaan kokemusmaailmaansa. Dialogi edellyttää puhumista kokemuksista. Varton mukaan jos ei ole yhteisiä kokemuksia, ei löydy myöskään yhteistä kieltä. Kokemukset ovat ihmisen suhdetta maailmaan. Voidakseen puhua kokemuksistaan on tilanne koettava turvalliseksi ja luottamukselliseksi. Dialogi edellyttää yhteistä päämäärää ja antautumista. Dialogi ei ole yksittäisen ihmisen hallittavissa, vaan se on riippuvainen kaikista läsnäolijoista. Dialogille tulee tilaisuus, kun löytyy yhteisyys, halu ja rohkeus jakaa toisten kanssa. Dialogissa toinen saa olla toinen ja minä saan olla minä. Dialogi on harvoja demokraattisia tiloja. (Varto 2007, 62–64.)

Helena Aarnio ja Jouni Enqvist määrittelevät dialogin ihmisten tasavertaisena osallistumisena, jossa yhdessä ajatellaan tai perehdytään johonkin asiaan. Tasavertaisella osallistumisella he tarkoittavat jokaisen dialogin osallisen tasa-arvoista ja aktiivista mukana oloa. Sen seurauksena ihmisten välille syntyy kommunikatiivinen suhde. Tämä tarkoittaa, että jokainen on subjekti. Tavallisessa keskustelussahan on mahdollista myös ottaa objektin rooli. Yhdessä ajattelemisella ja perehtymisellä he tarkoittavat sitä, että asiaa yhdessä tutkimalla ja uusia näkökulmia löytämällä, syntyy yhteinen ymmärrys, jotain tilanteessa syntyvää uutta. Samalla ohjaajan ja ohjattavan roolien rajat hämärtyvät. Dialogissa on merkittävää toisen sanojen kunnioittaminen. Niihin keskitytään ja

niihin pysähdytään. Dialogin emotionaaliset elementit ovat osallisuus ja välittäminen, luottamus, kunnioitus, arvostus, läheisyys ja toivo. Ne mahdollistavat dialogin. (Aarnio & Enqvist 2001, 14–20.)

Anneli Sarja puolestaan määrittelee dialogin kommunikatiiviseksi suhteeksi, jossa luodaan jotain uutta tai luodaan yhteistä ymmärrystä. Lisäksi Sarjan mukaan dialogisuuden ehtona on dynaaminen tietokäsitys, jossa yleispätevän tiedon määrittäjänä on käsitteellinen ajattelu. Tällöin ajatuksen kehittymisen kannalta merkityksellisiä ovat kommunikatiiviset käytännöt. Kun kyseessä on nuoren ja ohjaajan välinen suhde puhutaan Sarjan mukaan pedagogisesta dialogista. Silloin on kyseessä sokraattinen menetelmä, jossa ohjaaja asettaa kysymyksiä, jotka auttavat nuorta löytämään itse tietoa. Pedagogisessa dialogissa ei toimita tasavertaisina. Siinä tavoitellaan jo olemassa olevan tiedon esiin nostamista. Lopputuloksena ei kuitenkaan ole yhden totuuden löytyminen, vaan ohjaajan ja ohjattavan erilaisten näkemysten yhdistyminen. Kriittisessä dialogissa tämä tarkoittaa sitä, että heillä on yhteinen oppimisen kohde. Yhteisen ymmärryksen tuottamisen määrä riippuu dialogiin osallistuvien motivaatiosta, joka puolestaan syntyy vuorovaikutuksessa. Jotta tässä vuorovaikutuksessa päästäisiin kriittisen dialogin tasolle, on ohjaajalla ja nuorella oltava riittävän laaja tieto- ja kokemusvarasto. Sen pohjalta on mahdollista tuntea tasa-arvoa ja siirtää fokus oppimisen sisältöihin. (Sarja 2003, 73–78.)

Raimo Silkelän mukaan ohjaajan ja ohjattavan kohtaamisessa avaudutaan toiselle persoonalle. Tämä avautuminen on kuin ”hyppy äärettömyyteen”, jonka jälkeen sisäisen maailman merkitykset ovat muuttuneet. Oma minuus löytyy uudenlaisena toisen hyväksymisen kautta. Avoin, myönteinen ja varaukseton kohtaaminen ohjaajan ja ohjattavan välillä tuottaa vastaanottavaisuutta ja sitoutumista ohjaustilanteeseen. Ohjaajan näkökulmasta ohjaustilanne on etukäteen suunniteltu prosessi, joka kuitenkin muovautuu vuorovaikutuksessa luovaksi uudeksi tilanteeksi. Ohjaaja edustaa suuntaa ohjaustilanteessa. Ohjausdialogi koostuu läsnäolosta, kuuntelusta ja kuulemisesta. Dialogissa tullaan tietoiseksi omasta ja toisen ajattelusta. Dialogiin sisältyy myös tunneherkkyys ja -älykkyys sekä empatia. (Sikelä 2003, 79–81.)

Eija Mattila (2006) on kehittänyt vuorokuunteluohjauksen käsitteen. Mattila kuvaa ohjauksen käsitettä kolmiulotteisena sosiaalisena ilmiönä. Dimensioita ovat kokemusperäinen ja auttava, neuvova ja opettava sekä normatiivinen ja kontrolloiva. Ohjauksen edellytyksenä on responsiivisuus, jolloin on reagoitava toisen puheeseen. Responsiivisuus kohdentaa ohjauksen. Keskeistä on kuulla sanojen taakse, nk. kuumaan puheeseen, merkityksiin sanojen takana. Näin syntyy progressiivisessa diskurssissa ohjaustilanteen osallistujien, ohjaajan ja ohjattavan yhdessä

kehittämää tietoa. (Mattila 2006, Mattila 2008, 1.) Ohjauksessa oppiminen ja kehittyminen tapahtuvat vuoropuhelun ja vuorokuuntelun kautta. Yhdessä rakennetut merkitykset ohjattavan kokemuksille ovat oppimisen ja kehittymisen perusta. Spontaanius on vapauttava elementti. Se saa tilansa kuuntelevassa läsnäolossa ja vapauttaa ohjaajan ottamaan puheeksi ohjaustilanteesta tunnistamiaan tunnetiloja, ärsytystä, jännitettä ja iloa. Spontaaniuden kautta ohjaajan on mahdollista oppia ohjattavaltaan. Se myös mahdollistaa intuition. Intuutiolla tarkoitetaan moraalin, kognition ja emootioiden yhdessä tuottamaa välitöntä varmuutta. Ohjauksessa on läsnä myös välittäminen toisesta ihmisestä, rohkaiseminen, kannattaminen ja toivon tuottaminen. Ohjauksessa ollaan toisen kanssa, sisältäen aitouden, viipyvän läsnäolon ja kumppanuuden. (Mattila 2006) Kuuntelun taitoon liittyy myös taito itsensä unohtamiseen. Voidakseen heittäytyä vuorovaikutukseen, on ohjaajan otettava se riski, että ei voi itse kontrolloida itsestään välittyvää kuvaa. Itsensä tarkkailu vie edellytyksiä toisen läsnäolevalta kohtaamiselta. Menetelmällisenä tavoitteena on saada ohjattava sanoittamaan kokemuksiaan tai pohdintojaan. Näin jäsentymällä ja konkretisoitumalla on asioihin löydettävissä paremmin myös ratkaisuja. Tärkeää on kuitenkin myös hiljaisuuden sietäminen. Hiljaisuus ei kuitenkaan välttämättä ole ohjaustilannetta eteenpäin vievä voima. Sen vuoksi on tärkeää ohjaajana reflektoida hiljaisuuden tunnesisältöä. (Mattila 2009, 88–93.)

3.5 Yhteenveto

Luku esittelee eurooppalaista ja suomalaista nuorisotyötä. Yhteisiä nimittäjiä ovat nuoren vapaaehtoinen osallistuminen, ryhmätoiminta, nuoren arvo nuorena, aktiivisen kansalaisuuden tuottaminen ja nuorisotyöntekijän asennoituminen. Nuorisotyö asemoi itsensä nonformaalin ja informaalin kasvatuksen alueelle. Luvussa pohditaan informaalialta kasvatusta nimenomaan nuorisotyön menetelmänä ja nuorisotyöntekijän osaamisena. Lopuksi esitellään dialogi kasvatuksellisena menetelmänä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuskysymykset

Tässä pro gradu-tutkielmassani kiinnostukseni lähtee nuorisotyöstä. Nuorisotyöllä on aivan omanlaisensa tarttumapinta nuoreen. Kasvatustyö, jossa kasvatuksen kohde osallistuu vapaaehtoisesti omalla vapaa-ajallaan osallistuvaan ryhmätoimintaan, pitää sisällään erityisiä mahdollisuuksia. Toisaalta postmodernin ajan tunnusmerkiksi nimetty pirstaleisuus hämmentää. Nuoren kehitystehtäväksi annettu kehittyminen itselliseksi vastuulliseksi aikuiseksi, saattaa tuntua hahmottomalta tavoitteelta. Aikuisen identiteetin pitäisi kehittyä nuoruuden aikana. Nuorisotyöllä

saattaisi olla erityisiä mahdollisuuksia päästä tukemaan nuorta identiteetin kehittämisessä. Eriksonin teoriaa on hyödynnetty kasvatusalan koulutuksessa. Sillä voisi olla vielä annettavaa nykypäivän nuorisotyölle. Eriksonia on myös kritisoitu. Tämän kritiikin kautta on mahdollista löytää nuorisotyölle tarttumapintaa. Eriksonin teoriaa on edelleen kehitetty ja sen pohjalta on rakennettu uusia näkökulmia. Nämä pohdinnat ovatkin johdattaneet minut asettamaan seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Miten uusin tieteellinen tutkimus kuvaa nuoruuden ajan identiteetin kehittymisen tukemista?

- Millaisia ovat Eriksonin kehityspsykologisen teorian ja uuseriksonilaisten tutkijoiden näkemykset nuoren identiteetin tukemisesta?
- Mitä erityisyyttä feministinen näkökanta tuo nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen?
- Mitä postmoderniaika on tarkoittanut nuoren identiteetin kehittymisen tukemiselle?

2. Miten nuorisotyössä voidaan informaalin kasvatuksen menetelmillä tukea nuoren identiteetin kehittymistä?

- Mitä informaali kasvatus tarkoittaa nuorisotyössä?
- Millaiset mahdollisuudet nuorisotyössä on tukea informaalilla kasvatuksella nuoren identiteetin kehittymistä?

3. Miten nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen informaalilla kasvatuksella saadaan osaksi jokapäiväistä nuorisotyötä?

Postmodernissa tutkimuksessa Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven mukaan kaatuvat tieteiden väliset raja-aidat. Tavoitteena on yhdistellä eri tieteenalojen ja oppiaineiden tutkimusta rakentaen niistä uusia ideoita. Sitä voidaan myös kuvata teoreettisesti valikoivaksi. Tiedon yleistettävyys on ongelmallista, koska objektiivista tietoa ei postmodernissa ole. Tutkimuksen tavoitteena ei myöskään ole konstruoida todellisuutta, vaan tuottaa uusia tulkintoja. Postmoderni todellisuushan on muuttuvaa ja pirstaleista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 54–55.) Tässä tutkielmassanikin on haasteena löytää läpikulkeva punainen lanka. Kiinnikkeet tässä työssäni ovat Eriksonin teoria ja nuorisotyö.

4.2 Tutkimusaineisto

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto voi olla esimerkiksi haastattelumateriaalia. Yhtä hyvin kyseeseen tulee erilaiset dokumentit, kuten yksityiset kirjeet tai mediatuotteet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.) Dokumentti voi tarkoittaa myös artikkelia (Emt., 103).

Tässä tutkimuksessani pyrin ymmärtämään syvällisesti nuoren identiteetin kehittymistä. Päästäkseni tavoitteeseen olen valinnut perehtymisen kohteeksi tieteellisen aikakauslehden: *Identity: An International Journal of Theory and Research*. Ensimmäinen numero ilmestyi vuonna 2001. Vuosittain on ilmestynyt neljä numeroa, joista tämän tutkielman näkökulmasta viimeisin helmikuussa 2011, yhteensä 44 julkaisua. Julkaisu on tilattu vielä viime vuonna kahteen suomalaiseen kirjastoon, Itä-Suomen yliopiston kirjastoon Joensuussa ja Kehitysvammaliiton kirjastoon Helsingissä. Nyt vuonna 2011 julkaisu tulee enää Joensuuhun. Vuotta vanhempia numeroita löytyy kuitenkin sähköisinä Nelli -portaalin kautta. Tätä tieteellistä aikakauslehteä julkaisi vuodesta 2001 vuoteen 2007 Lawrence Erlbaum, Inc, joka vuodesta 2008 siirtyi Taylor & Francis Groupiin ja siellä Psychology Press on toiminut sen julkaisijana.

Identity -julkaisun 44 numerosta olen valinnut ne artikkelit, jotka käsittelevät yleisellä tasolla tai nuoruuden näkökulmasta identiteetin kehitystä. Yhtenä kriteerinä oli artikkelien suhde tutkimuskysymyksiini ja toisaalta arvoin myös niiden relevanssia suomalaiseen yhteiskuntaan. Näistä olen kuitenkin rajannut pois seksuaalista tai etnistä identiteettiä käsittelevät artikkelit. Tämän jälkeen minulle jäi tutustuttavaksi 50 artikkelia. Aloitin artikkelien lukemisen kronologisessa järjestyksessä. Niihin tutustuessani paikansin saturaatio-pisteen, jonka jälkeen uusien tutkimukseni kannalta merkityksellisten avausten määrä heikkeni. Tähän kohtaan tein rajauksen primääri – ja sekundääriaineiston välille. Sekundääriaineistosta luin tiivistelmät ja väliotsikot saadakseni lisäymmärrystä ja syvyyttä ajatteluuni. Vain harvoin sekundääriaineiston artikkeleihin paneuduin tarkemmin. Primääriaineistoksi valikoitui vanhempia artikkeleita. Ne on julkaistu vuosien 2001 ja 2006 aikana. Liitteessä 1 on esiteltyä tutkimukseni primääriaineisto. Siinä olen kuvannut artikkeleista keskeisen sisällön ja sen tarjoaman mahdollisuuden nuorisotyölliselle interventiolle nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseksi. Liitteessä 2 on koottuna sekundääriaineisto. Sen osalta olen kuvannut ainoastaan keskeisen sisällön. Artikkelien kirjoittajat ovat kaikki Pohjois-Amerikasta tai Euroopasta. Pohjoismaita edustaa ainoastaan amerikkalainen Jane Kroger, joka työskentelee psykologian professorina Norjassa. Suomalaisia kirjoittajia ei aineistossani ole yhtään. Oheisessa taulukossa on määrällistä tietoa aineistostani.

		Primääriaineisto	Sekundääriaineisto
Artikkelien lukumäärä / sivumäärä	2001	9 / 122	1 / 19
	2002	6 / 42	-
	2003	-	1 / 5
	2004	-	4 / 78
	2005	8 / 121	2 / 34
	2006	1 / 4	4 / 63
	2007	-	3 / 80
	2008	-	4 / 52
	2009	-	4 / 91
	2010	-	2 / 35
	2011	-	1 / 24
Yhteensä		24 / 289	26 / 481

Taulukko 5. Tutkimuksen aineistoa

4.3 Analyysimenetelmät

Tämä tutkielma on lähestymistavaltaan teoreettinen. Se on laadullista ja teorialähtöistä tutkimusta, jossa menetelmänä on sisällönanalyysi. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä tutkimuskohteena olevasta asiasta (Syrjälä & Ahonen & Syrjäläinen & Saari 1995, 126). Olen itse kiinnostunut syventämään teoreettista osaamistani identiteetin kehittämisestä. *Identity: An International Journal of Theory and Research* -julkaisu antaa hyvän näköalan viimeisimpään kansainväliseen keskusteluun.

Teoreettisen tutkimuksen analyysiprosessi on kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa muotoillaan ongelma tai tutkimuskysymys, tuotetaan problematisointi. Se voi liittyä tietoihin, arvoihin tai todellisuuteen. Kriittisen epäilyn avulla tavoitteena on tuottaa problematisointia valitusta aiheesta. Seuraavassa vaiheessa on selkiinnyttävänä ja läpikäytävänä erilaisten näkemysten, teorioiden ja ajattelutapojen kirjo. Käsitteitä ja teorioita analysoidaan ja määritellään. Keskeistä on eri lähteiden välinen vuoropuhelu, josta tutkijan olisi kyettävä nostamaan uusia avauksia. Niiden avulla olisi löydettävä selkeyttä itse tutkimuksen kohteeseen. Kolmannessa vaiheessa pitäisi pystyä arvioimaan edellisen vaiheen tuotoksia, esimerkiksi onko aiheessa ristiriitoja ja voidaanko se argumentoida riittävän hyvin. Itse tutkimusraportti on havainnoinnin ja tutkimuksen tekemisen dokumentti. Siitä pitäisi pystyä löytämään johdanto ja perusteet valituille johtopäätöksille. Se on myös oltava eettisesti kestävä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 19–20.)

Tuomi ja Sarajärvi kuvaavat sisällönanalyysin nelivaiheiseksi. Aloittaessa aineistoonsa tutustumista on oltava vahva päätös, mikä on tutkimuksen kannalta kiinnostavaa. Aineistosta tulee nousemaan houkuttelevan mielenkiintoisia syrjäpolkuja, jotka on maltettava jättää odottamaan seuraavaan tutkimusta. Tämän jälkeen aineistosta merkitään oleellinen ja kaikki se erotetaan, mikä ei liity kyseiseen tutkimukseen. Jäljelle jääneet kerätään tutkimusaineistoksi. Tätä vaihetta voidaan kutsua myös litteroinniksi tai koodaamiseksi. Kolmannessa vaiheessa aineisto luokitellaan tai teemoitellaan. Tällöin on jo tiedettävä onko hakemassa vastaavuuksia vai eroavaisuuksia. Lopuksi tästä kirjoitetaan yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–93.)

Kuten edellä kuvattiin, aineistosta rakennetaan merkitysluokkia jäsentämään sitä. Tämä perustuu tutkijan teoreettiseen ajatteluun. Luokkien nimeämisellä helpotetaan aineiston merkityksen ymmärtämistä. (Syrjälä & Ahonen & Syrjäläinen & Saari 1995, 126–127, 130.) Myös Jari Metsämuurosen mukaan aineiston analyysissä muodostetaan luokkia tai kategorioita, joita testataan. Tavoitteena on löytää ydinkategorioita. (Metsämuuronen 2008, 50–53.) Aineiston validiteettia on tarkasteltava sekä aineistoa hankittaessa että sitä luokiteltaessa. Validiteettia arvioidaan aitouden ja relevanssin näkökulmasta. Aineiston aitous on riittävä kun sen voidaan katsoa liittyvän sekä tutkijan että tutkittavan aineiston kannalta samaan asiaan. Aineiston relevanssi liittyy sen merkitykseen tutkimuksen teorian kannalta. Kategorioiden muodostamisessa aitous näyttäytyy uskollisuudesta alkuperäisten artikkelien kirjoittajien antamille merkityksille. Relevanssin näkökulmasta kategorioiden on oltava merkityksellisiä tutkimuksen teorian kannalta. Aitous siis liittyy luottamukseen ja yhteisymmärrykseen ja relevanssi tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin. Näin ollen samoilla tutkimuskysymyksillä samoilta tutkittavilta saatava aineisto voi tuottaa eri johtopäätökset. Yhtenä tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä voi pitää lukijan saamaa kuvaa tutkimuksen prosessista ja että pystyy ymmärtämään, miten tuloksiin on päädytty. (Syrjälä & Ahonen & Syrjäläinen & Saari 1995, 130–131.) Metsämuuronenkin muistuttaa, että laadulliselta tutkimukselta ei odoteta toistettavuutta. Kuitenkin tutkijan on suhtauduttava kriittisesti aineistonsa analyysissä nouseviin johtopäätöksiin. Niiden on perustuttava tutkijan riittävään kielelliseen tai kulttuuriseen ymmärrykseen aiheesta. (Metsämuuronen 2008, 53–54.)

Aineistolähtöinen analyysin tavoitteena tuottaa tutkimusaineistosta teoreettista kokonaisuutta. Tutkimuksen kysymykset ohjaavat analyysiyksiköiden valintaa tutkimusaineistosta. Tulokset nousevat aineistosta. Haasteeksi nouseekin se, miten tutkija pystyy tekemään läpinäkyväksi aineiston valinnan ja sen tuloksin. Tutkijallahan saattaa olla omia mieltymyksiä tai ennakkoluuloja, jotka taustavaikuttavat tutkimusaineistosta tehtävään havainnointiin. Teoriaohjaavassa analyysissä aiemman teorian pohjalta valitaan analyysiyksiköt ja aiemman tiedon vaikutus voi olla näkyvää. Tutkijan ajattelutyössä ovat mukana teorianallit ja aineisto. Näitä

yhdistelemällä voidaan tuottaa jotain uutta. Postmoderniin tutkimukseen tämä sopii hyvin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–97.)

Tämä tutkimukseni on laadullinen teoriaohjautuva sisällönanalyysi. Olen valinnut tutkimuskohteekseni artikkelit, joiden kautta olen voinut syventää ymmärrystäni nuoruuden aikaisesta identiteetin kehittymisestä. Primääriaineistoni on tämän valinnan lopullinen tulos. Olen lukenut artikkeleita referoiden niitä. Siltä pohjalta olen luokitellut niitä hyödyntäen aiempaa teoreettista tietämystäni. Tällä tarkoitan tässä yhteydessä lähinnä Erik H. Eriksonin teorian tuntemista. Luokittelun jälkeen olen hakenut aineistosta viitteitä interventioihin, joilla nuoren identiteettiä voidaan tukea. Näin olen saanut rakennettua neljä klusteria. Niitä olen peilannut informaalin kasvatuksen menetelmiin nuorisotyössä etsien vastaavuuksia. Johtopäätökset luvussa esitän tämän aineiston perusteella muodostuvan käsitykseni nuorisotyön mahdollisuuksista hyödyntää informaalia kasvatusta nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa.

4.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Laadullisen tutkimuksen eettisyys nousee Tutkimuseettisen neuvottelukunnan määrittelemästä hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Niissä painotetaan rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta. Tutkimus tulee tehdä tieteellisten kriteerien mukaan. Tärkeää on myös antaa lainatusta tiedosta arvo sille, kenelle se kuuluu. (Suomen Akatemia.)

Tuomi ja Sarajärvi pitävät yhtenä hyvän tutkimuksen kriteerinä sen sisäistä johdonmukaisuutta. Myös tutkimuksen eettisyys on laatukysymys. Sen on oltava sisäänrakennettuna koko tutkimuksena, ei ainoastaan viimeisenä tarkastuslistana. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuseetiikka voidaan nähdä tutkittavan yksityisyyden suojaamisena. Toisaalta tutkimuseetiikassa voidaan olla kiinnostuneita tutkimuskysymysten valikoimisesta, josta saadaan moraalinen kysymys. Postmodernissa perinteessä moraalipohdinta kohdistuu tutkimuskysymyksiin, mutta ei tuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127–129.) He myös näkevät teoreettisen tutkimuksen uskottavuuden perustuvan lähdeaineistoon. Sen valinta on voitava perustella. Tällöin erityiseen merkitykseen nousevat lähdeviitteet. Niiden on voitava mahdollistaa tieteellinen kiistely. (Emt., 21.)

Tässä tutkimuksessa eettiset kysymykset ovat kovin erityyppisiä, kuin esimerkiksi haastattelututkimuksessa. Artikkelien kautta en voi paljastaa kenestäkään henkilökohtaisesti loukkaavia tai haavoittavia tietoja. Minun ei tarvitse miettiä informanttieni suojaamista. Tutkimukseni aineiston luetettavuus ei liene ongelma. *Identity: An International Journal of Theory and Research* on referee –julkaisu. Kaikki siinä julkaistut artikkelit on vertaisarvioitu. Julkaisun toimitusneuvostossa on edustettuna alan merkittävimmät kansainväliset tutkijat. Suurin huoleni

tutkimuksen laadun osalta liittyikin kielitaitooni. Kun tutkimusaineisto on englanninkielistä, tapahtuu helposti väärinymmärryksiä. Tutkimuksen reliabiliteetti on koetuksella. Ongelmallista on myös se, että jotain käsitteitä ei löydy suomennettuna ja joistain on eri tieteenaloilla käytössä eri suomennos. Suomentaessani näitä käsitteitä olen jättänyt sulkuihin englanninkielisen käsitteen varmistamaan tekstin oikeaa ymmärtämistä. Oma kysymyksensä on tietysti oma henkilökohtainen ja pitkä kokemukseni nuorisotyöntekijänä. Se saattaa ohjata liiaksi tuottamaan minulle mieluisaa tulosta. Tavoitteenani on olla asialle herkkänä ja reflektoida omaa työskentelyprosessiani.

4.5 Yhteenveto

Tässä luvussa esitellään tutkimusaineisto, joka on *Identity: An International Journal of Theory and Research* tieteellisen aikakauslehden 50 artikkelia vuosilta 2001–2011. Tutkimuksen primääriaineistossa on 24 artikkelia. Tutkimus on lähtökohdiltaan teoreettinen ja menetelmänä on sisällönanalyysi. Tutkimuskysymykset liittyvät nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen ja nuorisotyön mahdollisuuksiin tukea sitä informaalin kasvatuksen menetelmillä. Tutkimuseettiset kysymykset liittyvät tutkijan kykyyn välittää alkuperäisen lähteen merkitys tutkimusraporttiin.

5 NUOREN IDENTITEETIN KEHITTYMINEN UUSIMPIEN TEORIOIDEN VALOSSA PEILATTUNA ERIKSONIN TEORIAAN

5.1 Eriksonin teoria ja siihen kohdistuva kritiikki

Erik H. Erikson oli Sigmund Freudin oppilas. Hän oli perehtynyt psykodynaamiseen teoriaan ja siten Freudin käsitykseen lapsuuden aikaisten vaikutusten, erityisesti äiti- ja isäsuhteen merkitykseen identiteetin muodostumisessa. Eriksonin mielestä kuitenkin eläminen tässä hetkessä oli lapsuuden erityisyys, joka erottaa lapsen nuorista tai aikuisista. Hänen identiteettiteoriansa psyykensisäinen puoli pohjautui psykologiaan ja yhteisön vaikutukset tulivat sosiologiasta. Hän julkaisi ensimmäisen kirjansa vuonna 1950 ”Childhood and Society”, joka on suomennettu nimellä ”Lapsuus ja yhteiskunta” vuonna 1962. (Schwartz 2001a, 8-9.)

Eriksonin identiteettikäsitys pohjaa Schwartzin (2001a, 9-11) mielestä identiteetin kaksikulotteisuuteen, eheytymiseen (identity synthesis) ja hajaannukseen (identity confusion). Parhaimmillaan sijoittuminen tässä kaksikulotteisuudessa olisi keskivaiheilla, hivenen lähempänä eheytymistä. Paikka kuitenkin vaihtelee eri elämänvaiheissa tai -tilanteissa. Eheyttäminen tarkoittaa aikuisen identiteetin rakentumista. Tämä tapahtuu sekä lapsuuden aikana että myöhemmin itse määritettyjen ihanteiden pohjalta. Hajaannuksessa kyse on kyvyttömyydestä kehittää

ihannekäsityksestä toimivaa aikuisen identiteettiä. Hajaantunutta identiteettiä voidaan vielä jaotella heikosta kokonaisvaltaiseen. Esimerkkinä vahvasti eheytyneestä identiteetistä on Mahatma Gandhi ja heikosti hajaantuneesta nuori, joka on epävarma siitä, haluaako seurata isänsä uravalintaa vai omaa unelmaansa. Minäkäsitys -identiteetti (self identity) edustaa muun muassa henkilön uskonnollista, poliittista tai ammatillista puolta. Sen avulla piirtyy parhaimmillaan johdonmukainen kuva itsestä sekä itselle että ulkomaailmalle. Mitä enemmän näitä identiteetin tunnistettuja puolia on, sitä eheytyneemmästä identiteetistä on kyse ja mitä vähemmän niitä on, sitä hajaantuneemmasta. Osa identiteetistä on ihmisen itse tiedostamaa ja osa tiedostamatonta, jossa Freudin mallin mukaisesti ego, id ja superego käyvät keskinäistä taisteluaan. Eriksonin mallissa on kolme näkökulmaa identiteetin havainnoimiseen. Minä-identiteetti (ego identity) tuottaa tietoisuuden itsen erityisyydestä, persoonallinen identiteetti (personal identity) sisältää arvot, toiveet ja tavoitteet, jotka näkyvät ulospäin ja sosiaalinen identiteetti (social identity) sisältää ryhmäjäsenyydet, kuten äidinkieli, kansalaisuus tai etninen tausta. Eriksonin teoria on hyvin moniulotteinen, huomioiden kognitiiviset, moraaliset, kulttuuriset ja sosiaaliset näkökulmat. Puutteena voidaan Schwartzin mukaan pitää sitä, että Eriksonin teoria perustui hänen työssään tekemiinsä havaintoihin, ei tieteelliseen tutkimukseen. Eriksonin työ on kuitenkin ollut lähtökohta monille identiteetin tutkijoille.

Amerikkalaiset naistutkimukseen erikoistunut apulaisprofessori Gwendolyn T. Sorellin ja psykologian apulaisprofessori Marilyn J. Montgomeryn mukaan Erikson on kehittänyt omaa teoriaansa toisen maailmansodan jälkeisenä teollistumisen ajankohtana, jolloin yhteiskunnan rakentaminen edellytti miesten työntekoa kodin ulkopuolella ja naisten keskittymistä kodin ja lasten hoitoon. Silloin psykososiaalista normaalia edusti valkoihoinen, keskiluokkainen ja keski-ikäinen mies. Nyt onkin pohdittava, voiko Eriksonin teoriaa edes hyödyntää naisen identiteetin kehitystä määriteltäessä. (Sorell & Montgomery 2001, 99.)

Kanadalaisen professorin ja kehityspsykologin James E. Marcian mukaan Eriksonin teoria lähtee elämäntaakamallista, jossa yksilön elämäntaaka on jaettu kahdeksaan toistaan kronologisesti seuraavaan jaksoon. Marcia nostaa tässä esiin sen, että jokaisen yksittäisen jakson aikana on läpikäytävänä kaikkien kahdeksan kehitysvaiheen identiteettiin liittyvät tehtävät jollain tasolla. Näin ollen kyseessä on 64 tehtäväkohtaa, eikä ainoastaan kahdeksan elämäntaakan kriisiä. Tämän näkökohdan ymmärtäminen helpottaa kasvattajien, vanhempien ja opettajien kasvattamistehtävää. Jos jokin asia nuoren identiteettikriisin käsittelyssä ei onnistu, tulee sama teema uudelleen käsittelyyn seuraavalla tasolla. Niin sanotusti peli ei olekaan menetetty, vaan uusi mahdollisuus on edessä. Nuoren identiteettikriisi ei siten olekaan ainutkertainen, vaan toistuva.

Kasvattajana on suuri kiusaus lähteä nuoren haastamana mittelöimään. Tällöin kuitenkin kasvattaja valitsee puolensa ja nuori on kuin pakotettu vastakkaiselle puolelle. Samalla nuoren identiteettikriisi voikin ilmentää varhaisemman identiteetin kehitysvaiheen käsittelemätöntä tehtävää. Jos nuorelle on jäänyt vaikeuksia autonomian kysymyksissä, on sen seurauksena todennäköisesti myös ongelmia ahkeruuden ja alemmuudentunteen tasoilla. Nämä kaikki tekijät ovat silloin mukana nuoren nuoruuden aikaisessa identiteettikriisissä. Samassa kriisissä voi siis olla läsnä usean eri ikäkauden aineksia. Marcia pitää nuoruutta erityisen merkittävänä ajankohtana, koska silloin nuoren persoonan olemassa oleviin rakenteisiin egoon, idiin ja superegoon liittyy identiteetti. Siirtymässä lapsuudesta aikuisuuteen myös kirkastuvat arvot ja ammatilliset suuntaukset. Lapsuudessa voi ajatella olevansa se, joka on saanut ja aikuisuudessa asetelman pitäisi kääntyä siihen, että on se, joka antaa. Lapsuuden aikaiset unelmat ja periaatteet kohtaavat aikuisuuden realiteetteja tullen uudelleen määritellyiksi. Yksilöllisellä tasolla on kyseessä fyysinen ja seksuaalinen, kognitiivinen ja moraalisen päättelyn periaatteiden kehittyminen. Sosiaalisella tasolla nuorta kohtaavat odotukset hänen tulevasta aikuisuudestaan työntekijänä, vanhempana ja kansalaisena. Minä-identiteetti viittaa siihen kuka on, pohjautuen siihen kuka on ollut aiemmin ja miksi voi realistisesti itsensä tulevaisuudessa kuvitella. Identiteetin muotoutuminen on parhaimmillaan vaihtoehtojen tutkiskelun perusteella tehtyjä päätöksiä ja sitoumuksia liittyen ammatinvalintaan, uskontoon, politiikkaan, sosiaalisiin uskomuksiin sekä ihmistenvälisiin ja seksuaalisiin arvoihin. (Marcia 2002, 200–202.)

Eriksonin teorian pohjalta Levine muistuttaa, että minuus ja minäkäsitys eivät ole identiteettejä. Sisäistetty tieto omasta minäkäsityksestä on muodostamassa persoonallista ja sosiaalista identiteettiä. Nämä identiteetin alueet rakentuvat henkilön pohtiessa ja saavuttaessa oman sosiaalisen ja persoonallisen minäkäsityksensä yleistettävää ja kontekstiin kiinnittymätöntä merkitystä. Tämä tuottaa käsityksen minuuden pysyvyydestä ja samuudesta. Toisaalta koordinoitaessa kognitiivisesti näkökulman ottamista toimintaan nämä identiteetin alueet voidaan ymmärtää myös ajattelurakenteina. Erikson käsitteli huomattavasti minä –identiteettiä. Sen tehtävänä on tuottaa tietoisuutta siitä, että mitä ja kuinka voi ajatella valmistautuessaan tekemään elämänvalintoja. Levinen mukaan minäkäsityksen voi käsitteellistää myös sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin alueiden skeemaksi. Näin ollen sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin voi käsitteellistää minä -identiteetin skeemaksi. (Levine 2005, 179.)

Côté huomauttaa, että Eriksonilla oli alun perin suorasukainen ajatus, että kun henkilöllä on vakiintunut käsitys omasta minä -identiteetistä, seuraa siitä vakiintunut aikuinen identiteetti. Myöhemmin Erikson tuli siihen tulokseen, että vakiintunut käsitys aikuisesta identiteetistä on perusta läheisyydelle ja lisääntymiskykyisyydelle. Minän vahvuudet rakentuvat elämän aikana ja niiden kehittyminen mahdollistaa aikuisen eettiselle pohjalle rakentuvat tiedostetut suhteet.

Eriksonin teoriassa aikuiset saavuttavat tason, jossa heillä on tarve tuntea itsensä tarpeellisiksi. Kyky hoivaan on psykososiaalisen kehittymisen laadullinen välttämättömyys. Eriksonin mukaan ihmisen identiteetin kehittyminen voi päätyä tasolle aikuinen aikuisuus (adult adulthood), nuorekas aikuisuus (adolescent adulthood) tai lapsekas aikuisuus (childlike adulthood). Côtén mielestä länsimaiset kulttuurit eivät tue eriksonilaista ajatusta hoivakyvyn merkityksestä aikuistumiselle. Hänen mielestä länsimaisessa kulttuurissa ei kyetä ottamaan vastuuta yli oman sukupolven. Hän peräänkuuluttaakin eriksonilaista vastuullista toisista välittämisen aikuisuutta. (Côté 2002b, 279–280.)

Levinen mukaan Eriksonin teoriassa toimiva ja yhdentynyt minä-identiteetti tunnistaa oman ruumiillistuneen itsensä, ei niinkään pohtia kseen omaa riippumattomuuttaan, vaan ollakseen avoin toisille ja ottaakseen vastuun osallistumisesta vuorovaikutukseen toisten kanssa. Eriksonin kuvauksessa identiteetistä ovat ensisijalla minäkäsitys, persoonallinen identiteetti ja sosiaalinen identiteetti, vasta niiden jälkeen tulevat sukupuoleen, ammattiin tai etniseen taustaan liittyvät luonnehdinnat. Niillä on oma roolinsa sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin kehittämisessä. Levine toivookin tutkimusta siitä, toimivatko nämä eri roolit identiteettiä vahvistavina vai heikentävinä. (Levine 2002, 274–275.)

Eriksonin psykologisessa teoriassa kehitys perustuu perheen, vertaisten ja muiden sosiaalisten yhteisöjen kulttuurin vaikutukseen. Sorellin ja Montgomeryn mielestä niiden kautta yksilöön kohdistuu valtava määrä sosiaalisia ja kulttuurisia viestejä. Eriksonin mukaan sekä luonne että ympäristötekijät ovat identiteetin kehittymisen vaikuttajat. Peruskysymykseksi nouseekin yksilön eriytyminen ja persoonallistuminen itsekseen muiden joukosta ja muiden vaikutuksella. Eriksonin mukaanhan kyseessä on elämänmittainen projekti, jossa määrittyy oma tiedostettu ja tiedostamaton identiteetti sekä tapa kertoa siitä muille. Esimerkiksi aikuisiässä vanhemmuus, parisuhde ja työelämä vaikuttavat identiteetin kehittymiseen. Ajankuvaan myös sopii paremmin kuvaileva kuin ohjaava malli identiteetin kehittämisestä. Sodan jälkeen, kun teknologiaa piti muuntaa rauhanajan käyttöön, tarvittiin uskoa siihen, että vanhemmallakin iällä voi vielä oppia uusia asioita. (Sorell & Montgomery 2001, 100–103.)

Pohtiessaan Eriksonin teorian mieskeskeisyyttä Sorell ja Montgomery ottavat esille kaksi kohtaa. Ne ovat identiteetin määrittely teoriassa ja identiteetin, biologian ja kulttuurin välisten suhteiden käsitteellistäminen. Eriksonin määritelmässä identiteetin kehittyminen on minän eheytyksen ja hajaannuksen muodostama rakennelma. Eriksonin aikakauden sukupuoliajattelu näkyy hänen teoriassaankin. Eriksonin identiteetin kehittymisen vaiheista useista kohdin löytyy hoiva, joka liittyy naisen tehtävään. Etenkin keski- tai yläluokkainen nainen toimi kodin enkelinä, varmistaen

miehen kodin ulkopuolisen uran. Teollistumisen ja feminististen liikkeiden myötä tämä asetelma on murtunut. (Sorell & Montgomery 2001, 113–114.) Kun Sorell ja Montgomery puhuvat eriytymisestä ja yhdentymisestä, Tromsø'n yliopiston professori Jane Krogerille jää avoimeksi tarkoittavatko he kognitiivista prosessia vai vuorovaikutuksessa toisiinsa tapahtuvaa. Samalla hän miettii, mihin Eriksonin teorian kahdeksasta psykososiaalisen kehityksen tasosta se liittyy. Krogeria mietityttääkin eriytymistä ja yhdentymistä enemmän se, että miten yksilö voi olla samanaikaisesti yksilöllinen suhteessa toisiinsa ja yhteydessä toisiinsa. (Kroger 2002, 261–262.)

Vuoden 1968 tarkennuksessa Erikson tulee siihen johtopäätökseen, että naisille nuoruuden aika on identiteetin tutkiskelun aikaa. Naiset ratkaisevat identiteetin kehitykseen liittyviä konflikteja pikemminkin samanaikaisesti kuin peräkkäisessä järjestyksessä. Sorellin ja Montgomeryn mielestä Erikson näkee naisen orientaationa suhteissa lisääntymiskykyyn liittyvän anatomian. Tämän terveen psykososiaalisen kehityksen ilmentyminä ovat avioliitto ja äitiys. Ajattelun lähtökohtana ovat miehen tarpeet. Feministiset terapeutit ja työhönohjaajat ovatkin lähteneet rohkaisemaan naisia, että hoivan ei aina tarvitse kohdistua vain toisiinsa, vaan hoiva voi kohdistua myös itseensä. Naisen paikaksi on määritelty miehen tukeminen sekä lasten ja kodin hoito. Ne naiset, jotka ovat valinneet toisin, näyttävätkin eri tien kulkijoina. Mielenkiintoista onkin mitä, miksi ja missä vaiheessa tytöt ja pojat ratkaisevat kehittymiskonfliktejaan eri tavoin. Sukupuoliroolien kehittymisen näkökulmasta heidän prosessinsa eivät ole samanlaiset. (Sorell & Montgomery 2001, 115–118.)

Sorell ja Montgomery (2001, 119–120) pohtivat miesten ja naisten identiteetin kehittymisen eroja. Yhtenä tekijänä he mainitsevat biologian. Erityisesti ei-akateemisissa piireissä pidetään tyttöjen osalta hormoneita merkittävänä vaikuttajina äkillisiin poikkeamiin normaalilta tai ideaalilta kehityspolulta. Tämän tulkinnan mukaan naisten psykososiaalisten kehityskonfliktien ratkaisu on laadultaan samanlainen kuin miestenkin, ero on konfliktin asteessa. Eriksonin teorian mekanismi psykoseksuaalisesta ja psykososiaalisesta kehityksestä sisältäen kahdeksan kehitysvaiheen mallin antaa hyödyllisiä selityksiä yksilön muuttumisesta elämän kuluessa. Naisen identiteetti muovautuu kosketuksessa muihin ihmisiin ja miehen identiteetti puolestaan riippumattomuudessa ja toiminnassa. Miehen aikaansaannokset liittyvät osallistumiseen julkisessa elämässä ja naisen avioliitossa, vanhemmuudessa ja muissa ihmissuhteissa. Näin ajatellen kyseessä olisikin naisten ja miesten kehitysvaiheiden käsitteellistämisenä samanlaisuus laadussa, mutta ei asteessa. Voidaan myös ajatella sekä miesten että naisten identiteetin kehityksessä on mukana riippumattomuus ja toiminta sekä kyvykkyyttä suhteisiin ja yhteenkuuluvuuteen. Molemmat ovat hyödyllisiä annettaessa hoivaa vauvalle tai lapselle. Nuoruudessa sukupuolittuneen sosialisoinnin prosessi rakentuu erilaisiksi naisiksi ja miehiksi kehittyville. Naiset ja miehet rakentavat oman käsityksensä

itsestään yksilöinä omien sukupuolta koskettavien kokemustensa kautta sukupuolittuneessa yhteiskunnassa.

Kroger on samaa mieltä kuin Sorell ja Montgomery siinä, että Erikson ei nimennyt niitä biologisia muutoksia, jotka vaikuttavat nuoruuden psykososiaalisiin muutoksiin. Kruger haluaa painottaa, että hän näkee Eriksonin kahdeksanvaiheisen mallin kuvaavan terveen identiteetin kehittymistä päinvastoin kuin esimerkiksi Freud. Eriksonia inspiroi nimenomaan terveen persoonallisuuden kehityksen kuvaamiseen hänen oma lapsensa, jolla oli Down-syndrooma. (Kroger 2002, 259–260.) Myös amerikkalainen psykologian professori Sally L. Archer yhtyy tähän näkemykseen biologisten muutosten vaikutuksesta psykososiaaliseen kehitykseen ja nostaa tulevaisuuden tutkimuskohteeksi vanhuuden biologisten muutosten vaikutuksen käsitykseen itsestä. Kehon merkitys identiteetin kehittymiseen on Archerin mukaan erityisesti naisten elämässä läsnä. Hän toivookin aiheesta tutkimusta. (Archer 2002, 268–269.)

Kun Sorell ja Montgomery ymmärtävät Eriksonin lisääntymiskykyisyyden suvunjatkamisena pitää Kroger puolestaan sitä laajempaa käsitteenä. Hänelle se tarkoittaa laajasti ottaen jotain, minkä voi jättää tuleville sukupolville. Hän myös kyseenalaistaa ajatuksen naisista yhtenäisenä ryhmänä. Kroger puolestaan näkisi tulevan identiteettitutkimuksen mieluummin keskittyvän identiteetin eri orientaatioiden, kuten feminiininen, maskuliininen tai androgyyninen, tutkimiseen. (Kroger 2002, 263–265.) Sorellin ja Montgomeryn mielestä Eriksonin teoria kuvaa puolet eli miesten osuuden identiteetin kehityksestä. Kuitenkin Eriksonin psykososiaalinen elämänteoria on rakenteeltaan hyödyllinen. (Sorell & Montgomery 2001, 120–121.) Kroger on erimieltä Sorellin ja Montgomeryn kanssa Eriksonin teorian mieslähtöisyydestä. Hänen mukaan Eriksonin teoria pohjaa paljolti merkittäviin toisiin ja sosiaaliseen ympäristöön. Hoiva-sanana puuttuminen ei hänen mukaansa vielä tarkoita sitä, että teoria ei ottaisi naista huomioon. (Kroger 2002, 260–261.)

Sorellin ja Montgomeryn näkemykseen Eriksonin teorian mieslähtöisyydestä Archer haluaa tuoda näkökulmia. Vaikka teoria lähinnä kuvaakin keskiluokkaista valkoista miestä, voidaan sitä kuitenkin hyödyntää myös muihin ryhmiin. Vaikka tytöillekin on mahdollistunut koulutus ja työura, ei sen silti voida katsoa eristävän tyttöjä toisten hoivaamisesta. Samoin naisille hoivaamisen kehittyminen tapahtuu vuorovaikutuksessa suhteessa merkittäviin toisiin. Hoivaaminen saattaa kehittyä jopa epäterveeksi, esimerkiksi marttyyritasolle. Hoivaaminen on kuitenkin osaltaan identiteetin kehittymistä, erityisesti vahvistaen omaa käsitystä itsestä ja herkkyyttä merkittävien toisten tarpeille. Naisten identiteetti on myös monimutkaisempi kuin miesten. Naisille on tyypillisempää arvioida omia valintojaan ja niiden vaikutusta merkittävien toisten elämään. He myös ohjailevat enemmän päätöksentekoaan. Samoin Archerin mukaan naisten biologinen kello

tikittää lujempaa kuin miesten. Molemmat sukupolvet tavoittelevat pitkäaikaisia suhteita. Nainen kuitenkin jättää omia halujaan taka-alalle, jotta miehen tarpeet tulevat tyydytetyiksi. On sosiaalisesti annettua, että naisia arvioidaan lisääntymiskyvykkyyden kautta. Naisten tehtävänä onkin saada tähän muutos. (Archer 2002, 269–270.)

Levine pitää kysymystä Eriksonin teorian mieslähtöisyydestä tärkeänä. Terveen identiteetin kehittymisen kuvaaminen mieslähtöisenä tarkoittaa, että naisen identiteetin kehittyminen on epänormaalia. Naisen identiteetin kehittämisessä merkityksellistä on toisesta huolehtiminen, jolloin vuorovaikutuksella on tärkeä rooli. Identiteetti muotoutuu toisista riippumattomaksi ja toisista riippuvaiseksi. Levine pitääkin ajatusta Eriksonin psykososiaalisen kehittymisen kahdeksan vaiheen uudelleen tulkinnasta hyvänä. Vapaan valinnan tai tosielämän moraalikysymysten pohdinnassa ihminen voi tuntea itsensä eriytyneeksi muista tai muokkaavan yhteyttään toisiin voidakseen tuntea eriytyneisyyttä. Tämä kirkastaa käsitystä moraalin ja identiteetin kehittämisestä. Levine pitää merkityksellisenä elämänpituista dialektista vuoropuhelua riippuvuuden ja riippumattomuuden tunteesta. Se mahdollistaa sukupuolet huomioonottavan tulkinnan Eriksonin teoriasta. (Levine 2002, 272–274.)

Sorell ja Montgomery ovat halunneet tuoda Eriksonin teoriasta näkyväksi kohtia, jotka helposti jäävät näkymättömiksi, kuten juuri sen mieslähtöisyyden. Heidän mielestään Eriksonin teoria on rikas kuvatessaan elämän kestävästä identiteetin psykososiaalista kehittymistä. Erityisenä kritiikkinä he mainitsevat sen, että Eriksonin teoria ei pohjautu tutkimukseen. Jos toinen sukupuoli nähdään normaalina ja toinen siitä poikkeavana, on tällaiselle asetelmalle oltava erityisen perustelu pohja. Eriksonin näkemys, että ruumiillisuus vaikuttaa psykososiaaliseen kehitykseen on merkittävä. Sorell ja Montgomery haluavat myös muistuttaa siitä, että läheskään kaikilla ihmisillä ei ole mahdollisuutta luoda omaa identiteettiään. Alueelliset, uskonnolliset tai poliittiset syyt rajoittavat ihmisten rooleja, toimintoja ja uskomuksia. (Sorell & Montgomery 2001, 122–123.)

Côté vertaa Eriksonin kirjoitusten lukemista Raamatun lukemiseen. Sitä voidaan tulkita hyvin monella tavalla, myös sen pohjalta koetaanko se ohjaavaksi vai kuvailevaksi teoriaksi. Côté myös muistuttaa, että Erikson ei vähätellyt ei-valkoihoisia ei-keskiluokkaisia henkilöitä. Itse asiassa hän teki ensimmäiset tutkimuksensa ei-länsimaalaisten parissa. (Côté 2002b, 277–278.)

5.2 Uuseriksonilaisuus

Schwartzin (2001a, 11–13) mukaan Marcia oli ensimmäinen uuseriksonilainen. Hän käsitteellisti Eriksonin teorian pohjalta neljä identiteetin kehityksen vaihetta, jotka johtavat neljään eri identiteetin kehityksen tilaan (identity status model). Malli ei kuitenkaan ole lineaarisesti etenevä,

vaan paremminkin syklinen. Identiteetti muotoutuu oman etsimis- ja itsetutkiskeluprosessin kautta vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Kulloinkin tila ei ole välttämättä pysyvä. Selkiintymättömässä identiteetissä omat arvot, tavoitteet ja uskomukset ovat jäsentymättömiä tai epärealistisia. Samoin vuorovaikutustaidot ovat heikot. Omaksutussa identiteetissä on otettu tai lainattu jonkin toisen, esimerkiksi vanhemman tai ryhmäauktoriteetin identiteetti ilman pohdintaa. Tällöin nuorelle on esimerkiksi itsestään selvää, että hän jatkaa vanhempiensa yrityksessä. Etsivä identiteetti kertoo eri vaihtoehtojen kokeilemisesta ja niiden kriittisestä puntaroimisesta. Rohkeasti ja ennakkoluulottomastikin kokeillaan ja etsitään sitä itselle sopivaa. Saavutetussa identiteetissä vaihtoehtojen kokeilemisen kautta on löytynyt oma identiteetti, johon voi sitoutua. Samalla suhde ympäristöön ja omiin mahdollisuuksiin on realistinen ja tasapainoinen. Taulukkoon 1 on Schwartzin artikkelin pohjalta jäsenneilty identiteettitilamallia.

	Identiteetin tutkiskelu (exploration) vähäistä	Identiteetin tutkiskelu runsasta
Identiteettiin sitoutuminen (commitment) vähäistä	Selkiintymätön identiteetti (identity diffusion)	Etsivä identiteetti (identity moratorium)
Identiteettiin sitoutuminen runsasta	Omaksuttu identiteetti (identity foreclosure)	Saavutettu identiteetti (identity achievement)

Taulukko 6. Marcian malli identiteettitiloista Schwartzin mukaan (Schwartz 2001a, 11–12).

Nuoren identiteetin kehittymisen lähtökohtana on tyypillisesti omaksuttu -identiteettitila. Tällöin otetaan käyttöön vanhempien tai muiden vaikutusvaltaisten henkilöiden suunnitelmia tai arvoja. Jotkut nuoret jäävät tähän identiteettitilaan pidemmäksi aikaa tai loppu elämäkseen. He kokevat elämän haasteelliseksi ja epätasapainoiseksi ja heidän ammatinvalintansa ja käsitykset ihmisistä vastaavat heillä 10-vuotiaana ollutta käsitystä. Marcian mukaan henkilöt, joilla on omaksuttu identiteetti, ovat jäykkiä. Autoritääriset arvot ja ajattelun joustamattomuus ovat kuvaavia ominaisuuksia. Tärkeää heille onkin, että sosiaalinen ja psykologinen konteksti pysyvät lapsuuden aikaisen kaltaisina. He myös läpikäyvät identiteettikriisejä. Ihmissuhteissa he toimivat stereotyyppisesti ja ehkä pinnallisesti. He eivät jostain syystä päädy tutkiskelemaan ja kyseenalaistamaan itseään ja toimintaansa. Pintaan nousee helposti häpeän ja syyllisyyden tunteiden pelko. Heidän kanssaan pitäisikin jaksaa odottaa siihen, että tutkiskeluvaihe käynnistyisi ja he päätyisivät terapiaan piiriin. Tavoitteena on, että heidän sisäinen vaatimustasonsa, joka edustaa vanhempia, voisi vaihtua heidän itse määrittelemäänsä. Tässä vaiheessa mahdollisuuksina on parantunut itsetunto tai itsetuhoinen käyttäytyminen. Henkilö, joka itsetutkiskelun seurauksena päätyy etsivään identiteettitilaan, ei koe olevansa enää lapsi, mutta ei myöskään tuleva aikuinen. Parhaimmillaan he löytävät kuitenkin mahdollisuuden sitoutua ja päästä saavutettuun

identiteettitilaan. Tyypillisintä on kuitenkin identiteetin kehittyminen omaksutun ja etsivän identiteettitilan kautta saavutettuun identiteettitilaan. Etsivä identiteettitila tarkoittaa nuorella ammatillisen ja ideologisen tien löytämistä. Kyseessä on lähtökohtaisesti positiivinen vaihe, joka näyttäytyy rajunakin ulospäin. Nuori heilahtelee kiinnostuksen ja turhautumisen välillä erityisenä kiinnostuksen kohteena moraaliset näkökohdat. Nuori voi olla haastava ja hyvin perinpohjainen. Kasvattajan voi olla vaikea hillitä itseään, kun nuori haastaa. Kuitenkin kasvattajan tärkein rooli on tässä vaiheessa pysyttäytyä läheisenä ja asioiden suhteen neutraalina. Jos kasvattaja asemoi itsensä tiukasti, joutuu nuori asemoimaan itsensä vastakkaiseen rooliin. Tärkeää on mahdollistaa nuorelle positiivinen selviytymisen kokemus tästä identiteettimylläkästä. (Marcia 2002, 202–203.)

Saavutetussa identiteettitilassa nuori tarvitsee enemmän tietoa kuin ohjausta. Nuori haluaa saavuttaa itse asettamansa tavoitteet. Toisaalta tässäkin identiteettitilassa olisi hyvä valmistaa nuorta seuraaviin identiteettikriiseihin. Saavutettu identiteettitilakaan ei ole pysyvä, vaan elämän kuluessa joudutaan uudelleen ja uudelleen käymään eri vaiheita läpi. Selkiintymätön identiteettitila on Marcian mielestä terapeutin työskentelyn kannalta haastavin. Nuorelta puuttuu sekä identiteetti että varma käsitys itsestä. Kokemus on osoittanut Marcialle, että nämä nuoret eivät pysty toteuttamaan omia odotuksiaan, mutta eivät myöskään onnistuneesti jäljittelemään samaa sukupuolta olevaan vanhempansa. Terapeutti saattaa joutua tarjoamaan työskentelyssä itsensä vanhemman paikalle, jotta nuori voisi käydä läpi tarvittavat kehitysvaiheet suhteessa vanhempansa. Tällöin kyseessä on pitkäaikainen työskentelysuhde. (Emt., 204.)

Schwartzin mukaan identiteettitilojen on ajateltu kuvaavan henkilön sisäistä tilaa, mutta myös olemusta suhteessa toisiin. Näitä osa-alueita ovat muun muassa ammatti-identiteetti, poliittinen tai uskonnollinen maailmankatsomus ja sukupuoliroolit. Näiden pohjalta Côté onkin koostanut kolme identiteetin aluetta (identity domain). Psykologiseen alueeseen (psychological domain) kuuluu ihmisen psyyken sisäinen alue, jossa osa-alueina on esimerkiksi käsitys itsestä tai ammatinvalinnasta. Vuorovaikutuksellisen alueen (interactional domain) osa-alueita ovat ystävyys sekä seurustelu ja sosiaalirakenteellisen alueen (social-structural) osa-alueina politiikka ja moraalit. Nämä osa-alueet eivät ole toisistaan eristyksissä, mutta yhteydet alueen sisällä ovat laajemmat kuin eri alueiden osa-alueiden välillä. Schwartzin esimerkki tästä on, että politiikalla ja uskonnolla on enemmän yhteyksiä keskenään kuin mitä esimerkiksi politiikalla ja seurustelulla on. (Schwartz 2001a, 14–15.)

Marcia haluaa muistuttaa, että identiteettitilat eivät ole pysyviä. Malli on kehitetty lähinnä kuvaamaan myöhäisnuoruuden identiteetin löytämistä. Vaikka henkilö olisi saavutetussa identiteettitilassa, tulee elämässä vastaan tilanteita, joissa joutuu uudelleen pohtimaan ja

kyseenalaistamaan asioita. Tässä on hyvä muistaa Eriksonin kuvaus elinkaaren kahdeksasta identiteetin kehitysvaiheesta, joissa aina uudelleen ollaan identiteetin peruskysymysten äärellä. Pysyvä omaksuttu identiteettitila on myös eri asia kuin myöhäisnuoruuden kehitysvaiheeseen ajoittuva keskeneräinen identiteetin kehitysvaihe. (Marcia 2001, 61–62.)

Amerikkalaiset Sam A. Hardy ja Jason W. Kisling ovat tutkineet Marcian identiteettitilojen ja sosiaalisesti suuntautuneen käyttäytymisen yhteyttä nuorilla aikuisilla. Tutkimuksessa tutkittiin 91 yliopisto-opiskelijalta identiteettitila ja sosiaalista suuntautumista neljältä osa-alueelta. Tulosten perusteella voitiin todeta, että koehenkilöillä, joilla oli selkiintymätön identiteettitila, ei ollut sosiaalisesti suuntautunutta käyttäytymistä. Myöskään etsivän tai omaksutun identiteettitilan omaavien henkilöiden käytöksellä ei ollut yhteyttä sosiaalisesti suuntautuneeseen käyttäytymiseen. Sen sijaan saavutetun identiteettitilan omaavien henkilöiden käyttäytyminen oli vahvasti sosiaalisesti suuntautunutta. Tämä tulos vahvistaa ajatusta siitä, että identiteetin kypsyminen mahdollistaa suuntautumisen toisiin, vahvistaa ihmisten välisiä yhteyksiä ja lisää halua osallistua yhteisönsä ja yhteiskunnan toimintaan. Tulosten perusteella nuorille voitaisiin suunnata interventioita, jotka vahvistavat identiteetin kypsymistä. (Hardy & Kisling 2006, 363–368.)

Schwartzin mukaan identiteettiteorioiden tutkimuksessa ja mittaamisessa on ollut paljon kehitettävää. Tähänhän perustuu myös Eriksonin saama kritiikki. Erikson teki havaintoja työssään psykoanalytikkona. (Schwartz 2001a, 15.) Hän halusi Marcian mukaan tuottaa ymmärrystä identiteetistä. Identiteetin määrittäminen ja mittaaminen ovat eri asia (Marcia 2001, 59). Marcian vuonna 1966 kehittämässä täydennettävien lauseiden kyselyssä tutkittava täydentää lauseet ja tutkijat luokittelevat vastaukset eri identiteettitiloihin mielestään lähinnä sopivimman kehitystilan mukaan. Schwartzin mukaan paljon käytettyjen kyselylomakkeiden käytössä voivat ennakkoodotukset vaikuttaa tulokseen. Samoin esimerkiksi Likert -asteikkoa voidaan käyttää viisi- tai kuusiasteikkoisena, jolloin tulokset eivät ole vertailukelpoisia. (Schwartz 2001a, 15–16.) Marcian mukaan identiteettitilojen määrittelyssä ongelma on saada ihmisen sisäisestä ulkoisesti havaittavia muuttujia, joiden perusteella voisi seurata oletettua sisäistä prosessia. Marcian mielestä täydennettävien lauseiden -kyselyn käyttäjien on kuitenkin tunnettava psykoanalyttistä teoriaa ja Eriksonin kirjoituksia psykososiaalisesta teoriasta ja identiteetin kehittymisestä. Samoin heidän tulisi kuunnella haastateltavaansa psykodynaamisesti suuntautuneen terapeutin korvin. Lomake ja sen arviointiohjeen pohjaavat alkuperäiseen Eriksonin kuvaukseen identiteetistä. (Marcia 2001, 59–61.)

Hollantilainen kehityspsykologian dosentti Anne van Hoof (2001, 71) huomauttaa, että identiteetin mittaustuloksia ei voida käyttää tilastolliseen analyysiin. Identiteettitilamallin taakse on kuitenkin

siirtynyt merkittävä määrä tutkimusta ja teoriaa. Syynä tähän on, että sen puitteissa voidaan käsitellä laajaa kirjoa inhimillisiä kokemuksia ja se on uskollinen Eriksonin kehityssosiaaliselle näkökulmalle. Sen pohjalta on myös voitu johdattaa uusia identiteettimalleja. Schwartzin (2001b, 87–89) mielestä Marcian täydennettävien lauseiden lomake tuottaa laaja-alaista tietoa identiteetistä ja useimmiten sitä on analysoitu asianmukaisesti. Schwartz myös uskoo, että Eriksonin merkittävin tavoite oli tuottaa kehityssosiaalinen malli identiteetistä. Siihen sisältyy henkilön tiedostamaton puoli sekä sosiaaliset rakenteet ja yhteisöt.

Van Hoofin (2001, 71) mukaan yhteenvedosta, joka on koottu identiteettitilasta tehdyistä empiirisistä tutkimuksista, voidaan tehdä se johtopäätös, että identiteettitilan mittauksista on saatu tuloksia identiteetin pysyvyydestä. Kun identiteettitilan muutoksia on havainnointu, ovat tulokset jääneet sattumanvaraisiksi. Täysi yhteisymmärrys on siitä, että identiteetti muovautuu ja kehittyy nuoruuden ja aikuisuuden aikana.

Kun käsitellään henkilön identiteetin tutkiskelua ja siihen sitoutumista, on muistettava, että identiteettitilamalli on luotu 1960-luvulla. Moni asia, kuten siihen aikaan yleinen elinikäinen työpaikka ja ammatti ovat vaihtuneet lähinnä lyhyisiin työsuhteisiin. Samoin kulttuurisia eroja on, esimerkiksi kaikissa kulttuureissa ei itse voi valita omaa ammattiaan. Myös erityisryhmien kohdalla identiteettitilan määrittely on tapahduttava henkilöstä itsestään lähtöisin, asunnotonta on haastateltava siitä lähtökohdasta, miten sitoutunut hän itse on tähän elämänmuotoonsa. Identiteettitilojen sijoittaminen Côtén identiteettipääomamallin alle on syntynyt arvioinnin tuloksena. Kuitenkin sen pitäisi Marcian mielestä säilyä arvovapaana, kunnes toisin todistetaan. Hänellä myös jää Schwartzin esityksestä epäselväksi, onko identiteettipääomamalli henkilökohtainen motivaatiomalli vai jonkun toisen tekemä arviointi. (Marcia 2001, 63–64.)

Berzonskyn tavoitteena oli luoda todenmukainen persoonallisen identiteetin kehittymisen prosessimalli. Schwartzin (2001a, 22–25) mukaan hän lähti identiteettityyli -mallissaan (identity style model) siitä, miten ihminen ratkaisee arkipäivän tilanteita. Hän luokitteli tyylit kolmeen luokkaan. Tietosuuntautuneessa tyylissä (informational style) päätöksenteko pohjautuu laaja-alaiseen tiedonetsintään. Siihen liittyy usein hyvä itsetunto. Marcian identiteettitiloista sitä löytyy eniten henkilöiltä, joilla on etsivä identiteetti tai saavutettu identiteetti. Normatiivisessa tyylissä (normative style) henkilön tavoitteena on toisten jäljittely ja pysyttäytyminen yhdenmukaisuudessa, yhteisössä hyväksytyssä toiminnassa. Se on tyyppillinen henkilölle, jonka identiteettitila on omaksuttu. Hajanainen –välttelevä –tyylissä (diffuse-avoidant style) toiminta on viivyttelävää ja välttelevää. Siihen liittyy usein selkiytymätön identiteetti. Itsetunto on heikko ja minäkäsitys epävakaa. Näiden henkilöiden identiteettitila on usein selkiintymätön. Berzonskyn malli on

tehdyissä tutkimuksissa osoittanut, että identiteettityyli on pysyvämpi kuin identiteetitila. Schwartz pitääkin Berzonskyä uskollisena Eriksonille johtuen juuri tästä ajatuksesta luonteen pysyvyydestä ja näkee näissä teorioissa yhtymäkohtia.

Harold D. Grotevant on amerikkalainen psykologian professori, joka tutkinut identiteetin muotoutumista. Schwartzin mukaan hän oli Berzonskyn edeltäjä kehittäessään Marcian identiteetitila-mallista identiteetin muovautumisprosessin (identity exploration process). Hän eritteli, mitkä osatekijät, taustat ja rinnakkaistapahtumat olivat vaikuttavina identiteettiprosessissa. Osatekijöistä kyvykkyys ja orientaatio olivat riippumattomia muuttujia. Niiden avulla hän täsmensi viisi muuttujaa, jotka määrittävät henkilön oman identiteetin tutkiskeluprosessia. Ne ovat suhtautuminen tiedonetsintään, elämässä olevat tai puuttuvat vastavoimat, tyytyväisyys tai tyytymättömyys omaan identiteettiin, odotukset itsetutkiskeluprosessilta ja halukkuus itsetutkiskeluun. Näiden merkitys on voitu todentaa tutkimuksella. (Emt., 25–27.)

Grotevant edelleen kehitti kontrolliteoriaa (control theory). Identiteetin muovautumismallin pohjalta hän kehitti identiteetin kontrolliteorian (identity control theory). Sen mukaan identiteetin muovautumiseen vaikuttaa erityisesti nuorten kohdalla ympäröivän sosiaalisen ympäristön vuorovaikutus. Merkittävää on, kuinka yhdenmukaista tai erilaista nuoren oma on käsitys minuudestaan ja sosiaalisesta roolistaan verrattuna muilta saamaansa palautteeseen. Kun tähän otetaan mukaan Berzonskyn identiteettityylit, saadaan tämän teorian mukaan ymmärrys identiteetin muovautumisesta. Tietosuuntautunut henkilö hyödyntää saamiensa erilaisia informaatioita. Normatiivinen ottaa vastaan vain sen, mikä tukee hänen omaa käsitystään. Hajanainen – välttelevä puolestaan ei ylipäättään kykene ottamaan palautetta vastaan. Tässä mallissa painottuu merkityksellisten toisten antama palaute. Nuorten osalta erityisesti palaute vanhemmilta ohjaa identiteetin muovautumista. Tärkeänä voisi pitää sitä, että nuori saa sekä omaa käsitystään tukevaa että siitä poikkeavaa palautetta, jolloin hän itse joutuu tutkiskelemaan omaa identiteettiään. Schwartzin mukaan tämä on ainoa uuseriksonilaisista teorioista, jossa on mukana minä-identiteetti (ego identity). (Emt., 28–30.)

Amerikkalainen professori Jennifer L. Kerpelman, joka on psykologian viitekehuksesta tutkinut läheisten merkitystä identiteetin kehittymiselle, näkee identiteetin kontrolliteorian erityisyyden siinä, että se ei ole lähtöisin Eriksonista. Kontrolliteorian mukaan ihmisen käytös määrittyy omien tavoitteiden ja tarkoitusperien kautta, ei suoraan ulkoisen palautteen kautta. Kun kyseessä on identiteetti, ovat nämä henkilön tavoitteet sitä itsemäärityä, mikä on henkilölle itselleen tavoiteltavaa. Merkittävien toisten antaman palautteen ei tarvitse aiheuttaa toimenpiteitä. Palaute peilataan omiin käsityksiin ja tavoitteisiin. Tältä pohjalta saattaa aiheutua toimenpiteitä, mutta ei

välttämättä. Palautteesta voidaan hyödyntää vain se osa, mikä tukee omaa käsitystä. Kerpelmanin mukaan identiteetin kontrolliteoria on hyvä pohja kehittää interventioita. Oma sisäinen käsitys itsestä peilattuna havaintoihin sosiaalisista tilanteista tuottaa materiaalia, jonka avulla on mahdollista työstää identiteettiä. (Kerpelman 2001, 82–86.) Schwartz (2001b, 89) pitääkin identiteetin kontrolliteoriaa merkittävänä mahdollisuutena selvittää valintatapahtumaa ja itseohjautuvuutta

Amerikkalainen psykologian tohtori Alan S. Waterman on omassa teoriassaan lähtenyt henkilökohtaisesta merkityksellisyyden tunteesta, nimeten sen henkilökohtaiseksi ilmaisuvoimaksi (personal expressiveness). Se voidaan Schwartzin mukaan ottaa identiteettitilojen kolmanneksi tarkastelukohteeksi sitoutumisen ja itsetutkiskelun ohessa. Siihen sisältyy sekä onnellisuus ja nautinto että intensiivinen käsitys omasta merkityksestä ja elämän suunnasta. Se antaa tunteen siitä, mitä on ihanteellinen elämä. Siihen liittyy myös sisäinen ääni, jota refleктоimalla löytyvät oikeat ja eettiset valinnat. Schwartz näkeekin sen osaksi Eriksonin minä-identiteettiä (ego identity), edustaen henkilön minuuden sisintä. Tämä sisäinen ääni myös edustaa eriksonilaisessa mielessä henkilökohtaista jatkumoa. (Schwartz 2001a, 31–33)

Amerikkalainen psykologian professori William M. Kurtines pitää ihmistä aktiivisena ja itseohjautuvana. Ihminen valitsee mahdollisista identiteetti vaihtoehdoistaan ja on myös itse vastuullinen näistä valinnoistaan. Identiteetin kehittymiseen vaikuttaa sekä yksilö itse että sosiaalinen yhteisö. Yhteisö vaikuttaa yksilöön ja yksilö yhteisöön. Sen mukaisesti hän nimesi mallinsa yhteiskonstruktivistiseksi (co-constructivist). Sen tuotoksena syntyy kriittinen identiteetti (critical identity). Sen osia ovat luovuus (creativity), mahdollisuus pitkittää päätöksen tekoa (suspension of judgment) ja kriittinen arviointi (critical evaluation). Kriittisen identiteetin kasvattamiseen tarvitaan yhteisöjä kuten perhe, koulu tai uskonto. Schwartzin mielestä Kurtines on samoilla linjoilla kuin Erikson. Identiteetin kehittymiseen tarvitaan itse ja yhteisö. (Emt., 33–36.)

Kurtines on pohtinut nuorten mahdollisuuksia oppia kriittistä ajattelua ja ongelman ratkaisua sekä päästä mukaan kasvattamaan itselleen kriittistä identiteettiä. Hän onkin huolestunut niistä nuorista, jotka eivät suoraan löydä tai sopeudu keskiluokan muotoilemiin instituutioihin. Hän näkeekin mahdollisuutena rakentaa kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua ja identiteetin kehitystä tukevia keskusteluryhmiä myös niille nuorille, jotka syrjäytyvät muista instituutioista. Schwartz näkee tässä yhtymäkohtia Marcian ajatteluun. (Emt., 36–37.)

Kanadalainen professori Gerald R. Adams on kehittänyt identiteetin kehityssosiaalipsykologiaa (developmental social psychology of identity). Hän on jakanut sosiaalisen kontekstin mikro- ja makrotasoihin. Mikrotasolla vaikutukset identiteetin kehittymiseen tapahtuvat ihmisen sisäisenä

pohdintana, esimerkiksi jonkun keskustelun tuloksena. Makrotasolla vaikuttaa sosiaalinen yhteisö, esim. kulttuuriset normit, tavat tai uskomukset. Mikrotaso vastaa makrotason sosiaalisista instituutioista tuottamien normien siirtämisestä mikrotasolle ja päinvastoin. Esimerkiksi näin tapahtuu, kun vanhemmat opettavat lapsilleen hyviä tapoja. Minuuden ja identiteetin terveessä kehittämisessä prosesseina ovat vastakkaisina, mutta täydentävinä eriytyminen (differentiation), joka edustaa yksilöllistymistä ja persoonallisen identiteetin muodostumista ja yhdentyminen (integration), joka edustaa sovinnaisuutta ja sosiaalisen identiteetin muodostumista. Eriksonin mukaan tässä tarkoitetaan sitä, että saavuttaakseen autonomian on eriydyttävä merkityksellisistä muista, samalla kuitenkin pysyen heidän parissaan. Riskinä on, että eriytymisessä muut voivat hylätä, esimerkiksi uuden erilaisen elämäntavan vuoksi ja päinvastoin yhdentyminen ryhmään saattaa ryhmästä riippuen tuottaa syrjäytymistä. Erityisesti henkilöille, jotka ovat heikosti eriytyneitä, mutta vahvasti yhdentyneitä voi muodostua normatiivinen tyyli ja usein omaksuttu identiteettitila. Tämä saattaa altistaa ottamaan käyttöön annetut ryhmään kuulumisen reunaehdot niin vahvasti, että muut ryhmäjäsenyydet eivät enää ole mahdollisia. (Emt., 37–38.)

Schwartzin mukaan Adams oli lähellä Eriksonia puhuessaan persoonallisesta identiteetistä (personal identity), joka on eriytynyt omaksi itsekseen muista ja kollektiivisesta (Erikson: sosiaalinen) identiteetistä (collective identity), joka on eriytyneenä itsenään liittynyt muihin. Muita teoreetikkoja mukailleen myös Adams erottelee identiteetistä kaksi elementtiä. Ne ovat saatu identiteetti, joka tulee sekä samaistumisen että imitaation kautta ja valittu identiteetti, joka tarkoittaa yhteisöstä tai kulttuurista itseen lainattuja elementtejä. Valitun identiteetin valinnan takana oleva motivaatio voi liittyä esimerkiksi sosiaaliseen vastuuseen, oikeudenmukaisuuteen, liittymisen haluun tai toisista välittämiseen. (Emt., 38–39.)

Schwartz on luonnostellut identiteettiteorioiden yhteismallia. Hän on hahmottanut sekä prosessi- että rakennelähtöistä mallia. Identiteetti ja sen kehittyminen voitaisiin hahmottaa prosessina tai rakenteena. Hän on myös pohtinut mahdollisuutta yhdistääkin nämä. Tällä työllään Schwartz on halunnut mahdollistaa uusia avauksia identiteetin ymmärtämiseen ja tutkimukseen. (Emt., 42–43.)

Prosessimallissa Schwartz tukeutuu Watermanin ajatukseen, että identiteetin muovautuminen liittyy kahteen prosessiin: itsen havainnoimiseen (itsereflektio) ja identiteetin rakentamiseen. Watermanin teoria, jossa identiteetin kehittymistä ohjaa kokemus itsestä, omasta ilmaisuvoimasta ja merkityksellisyydestä edustaa havainnointia. Identiteetin rakentumista puolestaan edustavat Berzonskyn, Grotevantin, Kurtinesin ja Adamsin teoriat. Côtén identiteettipääoma ja Marcian identiteettitilat puolestaan eivät istu tähän rakennelmaan. (Emt., 42–43.)

Van Hoof (2001, 68–72) kiinnittää huomiota Schwartzin prosessimallin klusteriin, jossa yhdistävinä tekijöinä ovat itsen rakentamisen hiljaiset tehtävät. Hänen mielestään se, että puhutaan havainnoinnista tai päätöksenteosta ei vielä tarkoita itsen muovautumista. Esimerkiksi Berzonskyn tietosuuntautunut tyyli ei vielä sinällään muovaa identiteettiä, vaan muovautumista tapahtuu vasta kun siihen liittyy tarpeita, kyvykkyyttä tai rooleja. Hän myös kritisoi Schwartzin luokitusta siitä, voidaanko minä-identiteettiä pitää samana kuin minuuden jatkuvuus. Berzonskyn identiteettityylejä pidetään pysyvinä ja Watermanin mallissa ennemminkin minuuden jatkuvuus tulee siitä, että se sisältää minuuden ytimen. Van Hoofin huomauttaa, että tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että minuuden jatkuvuus on eri asia kuin identiteetin pysyvyys.

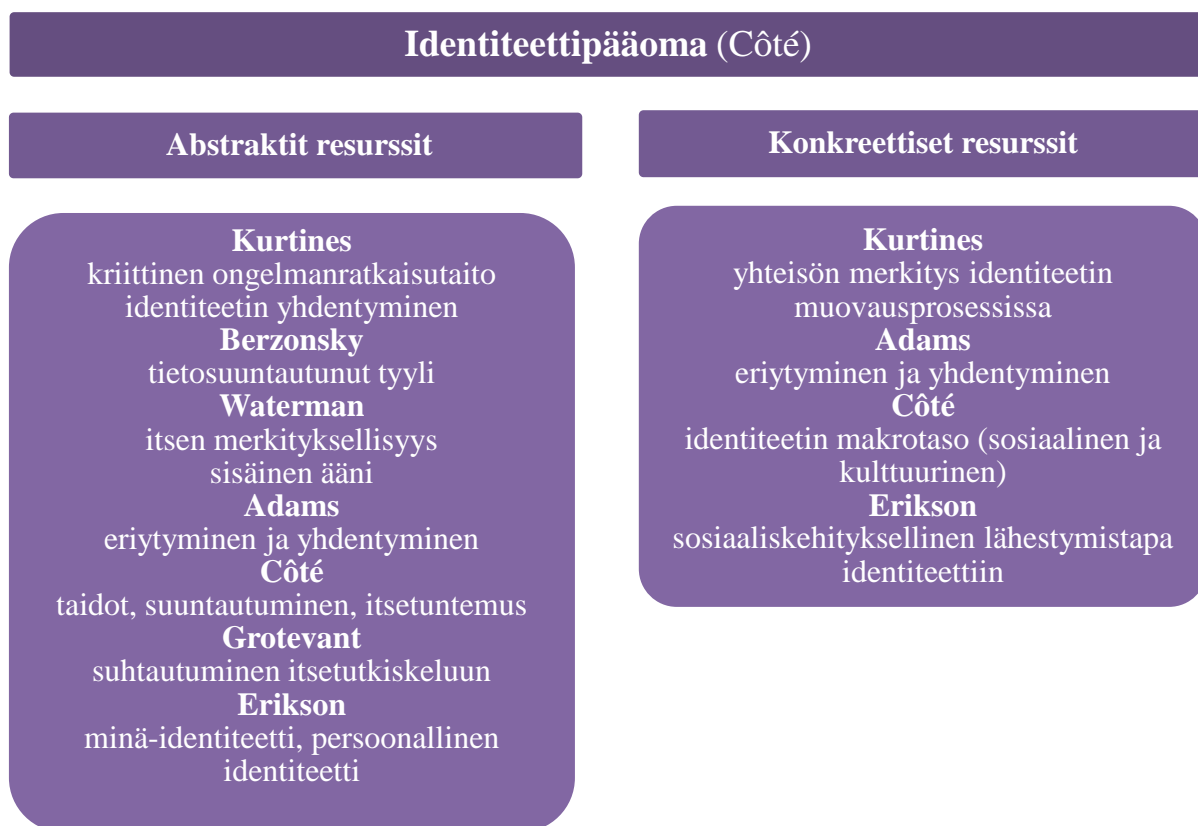
Rakennemallinsa Schwartz pohjaa jaotteluun persoonallinen – sosiaalinen identiteetti. Sosiaalinen identiteetti sisältyy Kurtinesin, Adamsin ja Côtén malleihin. Berzonskyn, Grotevantin ja Watermanin mallissa puolestaan on mukana persoonallinen identiteetti. (Schwartz 2001a, 43–44.)

Côtén identiteettipääomamallissa (identity capital model) identiteetin muotoutuminen tapahtuu neuvottelussa ja vuorovaikutuksessa erilaisten vertaisryhmien, sosiaalisten instituutioiden ja perheen jäsenten kanssa. Schwartzin mukaan identiteettipääomamallissa mielenkiinto on tästä muovautumisprosessista syntyneessä tuloksessa, identiteetin sosiaalisessa elinvoimaisuudessa. Identiteetin osa-alueet kuten, erityiset taidot, uskomukset tai asenteet ovat käytössä olevia resursseja, joiden avulla on mahdollista neuvotella sosiaalisista jäsenyyksistä, statuksesta tai muista sosiaalisista eduista. (Emt., 40.)

Identiteettipääomamallissa eri resurssit voidaan sijoittaa konkreettisten (tangible) resurssien ja abstraktien (intangible) resurssien väliselle asteikolle. Todennettavia resursseja ovat esimerkiksi taloudellinen tilanne, akateeminen status tai ryhmäjäsenyydet. Abstrakteja resursseja ovat puolestaan henkilökohtaiset ominaisuudet ja taidot, itsetunto tai elämän tarkoitus. Schwartzin mukaan identiteettipääoma kertoo kuka henkilö on ja mitä hän on saanut aikaiseksi. Identiteettipääoman käsitettä voidaan myös pitää yläkäsitteenä esimerkiksi humaanille, kulttuuriselle tai sosiaaliselle pääomalle ja siinä on myös yhtymäkohtia Bourdieun teoriaan. Identiteettipääoma on postmodernin yhteiskunnan selviytymiskeino. Ne, joilla sitä ei ole, kuten vähävaraiset, koulutuksesta syrjäytyneet tai johonkin vähemmistöön kuuluvat, ovat heikoilla. Erityisesti henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja taitoihin liittyvissä resursseissa onkin pystyttävä tukemaan tunnetta oman elämän hallinnasta ja saamaan ohjausta elämänvalintoihin. (Emt., 40–41.)

Schwartzin mukaan Côtén malli täydentää Kurtinesin ja Adamsin mallia tarkastellen mikro- ja makrotasoa liittäen siihen persoonallisen ja sosiaalisen identiteetin. Eriksonin identiteettiteoriasta Côtén identiteettipääomamallissa ovat mukana persoonallissosiaalinen taso (personal-social) ja

sosiaalisrakenteellinen taso (social-structural), joista erityisesti jälkimmäinen on keskeisessä osassa. Côté puolestaan katsoo lähestymistapansa identiteettiin olevan yhdistelmä perinteisestä psykologiasta ja sosiologian piiristä nousevaa. (Emt., 41–42.)

Taulukko 7. Schwartzin hahmotus uuseriksonilaisten identiteettiteorioiden yhtymäkohdista (Schwartz 2001a, 45–46).

Yllä olevaan taulukkoon 7 on jäsennetty uuseriksonilaisista identiteettiteorioista Schwartzin hahmottelema yhteismalli. Hän nostaa laajimpana mallina Côtén identiteettipääoman yläkäsitteeksi. Se on esitetyistä teorioista eniten sekä sosiaalisesti että ulospäin suuntautunein. Identiteettipääoman abstrakteihin resursseihin voidaan Schwartzin mukaan sijoittaa Kurtinesin kriittinen ongelmanratkaisutaito ja identiteetin yhdentyminen, Berzonskyn tietosuuntautunut identiteettityyli, Watermanin itsen merkityksellisyys ja sisäinen ääni, Grotevantin suhtautuminen itsetutkiskeluun ja Côtén taidot, suuntautuminen ja itsetuntemus. Nämä kaikki liittyvät eriksonilaiseen minä-identiteettiin ja persoonalliseen identiteettiin. Côtén identiteettipääoman konkreettisia resursseja puolestaan Schwartzin mukaan edustavat Kurtinesin ajatus yhteisöiden merkityksestä identiteetin muovaautumisessa, Adamsin eriytyminen ja yhdentyminen sekä Côtén identiteetin makrotaso eli sosiaalinen ja kulttuurinen taso. Samalla Eriksonin teorian moniulotteisuudesta nämä edellä mainitut sopivat sosiaaliskehitykselliseen ajatukseen identiteetin muotoutumisesta. (Emt., 45–46.)

5.3 Eriksonin teoria feministisestä näkökulmasta

Sorell ja Montgomery tutkivat vuonna 2001 julkaistussa artikkelissaan eriksonilaisen identiteetin kehittymisen nykytutkimusta feministisestä näkökulmasta. Tavoitteena oli myös vastata akateemisissa piireissä valtaa ottaneeseen käsitykseen, että Eriksonin teorian aika oli jo ohi. Lehden päätoimittaja Côté toivoi aiheesta laajempaa keskustelua ja vuoden 2002 kolmannessa numerossa julkaistiin useita kommentteja Sorellin ja Montgomeryn artikkeliin. (Côté 2002a, 255.)

Sorell ja Montgomery (2001) nostivat artikkelissaan käsittelyyn kolme kysymystä:

1. Heikentääkö Eriksonin teorian kehittelyajankohdan sosiokulttuurinen ja historiallinen konteksti teorian käyttökelpoisuutta tänä päivänä?
2. Voiko teoria, joka liittyy yksilöllisen kehityksen biologiseen raamiin samalla korostaen tiettyä kokemusten yhtäläisyyttä, tarjota opastusta identiteetin tutkimukseen nopeasti muuttuvassa monikulttuurisessa kontekstissa?
3. Onko teoriassa jotain epäsuoraa painotusta joka tarjoaa hyötyä naisten tai miestenkin kehityksen ymmärtämiselle?

Sorellin ja Montgomeryn tietoteorian on tässä yhteydessä feministinen näkökanta (feminist standpoint epistemology). Tämä on näkökanta, josta kummallakin kirjoittajalla on omakohtaista kokemusta. Näkökulmateoriassa oletuksena on, että ryhmät joilla on erilainen sosiaalinen asema, eriävät toisistaan myös materiaalistien kiinnostustensa ja sosiaalisen ymmärryksensä suhteen. Näkökanta ei ole objektiivinen, vaan paikallinen ja kuvaa elettyä elämää. Näin feministinen näkökanta tekee näkyväksi asioita, joita ei muista näkökannoista huomaisi. Myös Eriksonin teoriaa tarkasteltaessa voi avautua uutta näkymää. (Sorell & Montgomery 2001, 99–100.)

Mieltä ja sen rakentumista on tutkittu valtavat määrät. Näkökulmat ovat olleet muun muassa psykologisia, sosiaalipsykologisia, kognitiivisia, behavioristisia tai freudilaisia. Feministisestä näkökulmasta näitä kaikkia yhdistää sama käsitys ihmisestä, joka on valkoihoinen, keskiluokkainen ja keski-ikäinen mies. (Emt., 98.) Kroger on jo pidemmän aikaa pohtinut feminististä näkökantaa Eriksonin teoriaan. Hänen mielestään, kun Eriksonin teoriaa tulkitaan feministisestä näkökannasta, se nähdään yksilöllisenä sen sijaan, että se nähtäisiin suhteellisenä. Kroger itse ei jaa tätä näkemystä. (Kroger 2002, 258.)

Identiteetin tunnon kehittyminen ja sen joustavuus sosiaalisten olosuhteiden muutoksissa on tunnusomaista länsimaiselle kulttuurille. Samoin ovat mahdollisuudet tehdä tiedostettuja ja tiedostamattomia valintoja, jotka vaikuttavat identiteetin kehittymiseen. Niissä kulttuureissa, joissa

yhteisön sosiaalinen järjestys on hallitseva malli, ei yksilöllisillä valinnoilla ja identiteetin psykososiaalisella muovautumisella ole niin suurta merkitystä, kuin fyysisellä vahvuudella. Samalla yhteisöt ovat monimutkaistuneet internetin, maahanmuuton ja monikulttuuristen asuinalueiden vuoksi. Yhteisöissä ovat läsnä eri uskonnot, kielet ja poliittiset puolueet. Identiteetti voikin näyttäytyä pelkkänä kulttuuriin tai kontekstiin kuuluvana kielenä tai sanastona. Vaihtoehtoisesti identiteetti voidaan kokea oman luomistyön tuloksekseksi. Kuitenkin Sorell ja Montgomery pitävät Eriksonin teoriaa edelleen yhtä käyttökelpoisena kuin Eriksonin aikanaan. Sen kohtaamassa kritiikissä onkin enemmän kyse siitä, mitä kaikkea on otettava huomioon, jos halutaan maailmanlaajuisia tuloksia. (Sorell & Montgomery 2001, 107–108.)

Kroger on yhtä mieltä Sorellin ja Montgomeryn kanssa siitä, että Eriksonin teoria on edelleenkin hyödyllinen. Hän myös näkee teorian heikkoutena sen, että Erikson oli aikuisuuden osalta jättänyt pois biologisen ja psykososiaalisen kehityksen yhteyden. Hänen mielestään olisi tärkeää ottaa huomioon myös sosiaalinen ja historiallinen konteksti. (Kroger 2002, 258.)

Archerkin oli aikoinaan miettinyt Eriksonin teorian käytettävyyttä oman naisen identiteettinsä kehittymisen selittämiseen. Ymmärrettyään, että teoriaa voi soveltaa, kun sen siirtää Eriksonin aikakauden kehikosta, Archer pitää sitä toimivana myös naisen identiteetin kehittymisen selittämiseen. Hän on siis samaa mieltä Sorellin ja Montgomeryn kanssa teorian hyödyllisyydestä. (Archer 2002, 267–268.)

Sorellin ja Montgomeryn (2001, 109) mukaan Eriksonin teoriassa ajatuksena on, että ihmisen käsityksessä itsestä fyysiset reunaehdot liittyvät kokemuksiin. Esimerkkinä he käyttävät vauvaa, jolle maailma ja mahdollisuudet näyttävät aivan erilaisina riippuen siitä, onko hän vielä ainoastaan makuuasennossa, pääseekö jo pyörimään tai nouseeko itse istuvaan asentoon tutkimaan ympäristöään. Vastaavasti nuoruudessa kehitys esipuberteettisesta vartalosta fyysisesti aikuiseen vartaloon vaikuttaa psykososiaaliseen kehitykseen. He pitävätkin Eriksonin teorian erityisenä vahvuutena psykologisen kehityksen vahvaa yhteyttä fyysisiin muutoksiin. Eriksonin teorian sisältämien biologisten muutosten vaikutukset antavat myös työkaluja 20–70-vuotiaiden psykososiaalisen kehityksen ymmärtämiseen.

Erikson pitää sukupuoliroolien identiteettiä ja käytöstä kehollisista sukupuolieroista johtuviksi. Nainen suuntautuu sisäänpäin ja hoivarooliin (kohtu), kun taas mies ulospäin julkiseen tilaan (penis). Sorellin ja Montgomeryn mielestä sukupuoliroolien identiteettien eroja ei pitäisi selittää ruumiillisuudella, joka pohjaa biologisiin toimintoihin. He pitävät Eriksonin teorian heikkoutena ruumiillistumiseen liittyvien muuttuvien biologisten mittojen merkitystä sosiaaliseen statukseen. He

ovat kuitenkin samaa mieltä siitä, että biologia tuottaa lainalaisuuksia psykososiaaliseen prosessiin kehityksellisenä yhteistyökumppanina. Monet feministiset tutkijat näkevätkin, että ruumiilliset kokemukset juontuvat pääasiassa sukupuolitetusta kielellisestä tulkinnasta. Heidän sanoin: ”Sukupuoli on kirjoitettu kehoon”. Sorell ja Montgomery eivät pidä Eriksonin teoriasta, jos se käsitetään siten, että lisääntymiskykyinen anatomia on kohtalo. Jos taas Erikson ymmärretään siten, että tunnustetaan ruumiillisuuden merkitys psykososiaaliselle kehitykselle, he ovat samaa mieltä. (Emt., 110–112.)

Käydyn keskustelun perusteella Sorell ja Montgomery toteavat, että heidän näkemyksensä Eriksonin teorian mieslähtöisyydestä herätti eniten keskustelua. Sen perusteella he kiinnittävät huomiota siihen, että pohdinta riippumattomuudesta ja autonomisuudesta innosti enemmän kuin toisista riippuvuuden ja hoivan teemat. Tämä saattaa myös heijastaa yhteiskunnassa vallitsevia stereotyyppioita naiseudesta ja miehisydestä, naiset orientoituvat hoivaamaan ja miehet toimintaan. Sorell ja Montgomery ovat kuitenkin sitä mieltä, että sukupuolten psykososiaalisessa kehittämisessä ei ole mainittavia eroja. Näin ollen sukupuolia kohdeltaisiin kehitysvaiheissa eri tavoin. (Sorell & Montgomery 2002, 282–284.)

5.4 Eriksonin teoria postmodernissa ajassa

Identity -julkaisun päätoimittajan Côtén mukaan vuoden 2003 *The Society for Research on Identity Formation* symposiumissa keskusteltiin Eriksonin identiteettiteorian postmodernista kritiikistä. Samana vuonna päätettiinkin pyytää vastineita isobritannialaisten sosiologian professori Ali Rattansin ja sosiaali- ja kehityspsykologian professori Ann Phoenixin jo vuonna 1997 kirjoittamaan artikkeliin *Youth, Citizenship and Social Change in a European Context* – julkaisussa. Côtén mukaan tässä artikkelissa oli erityisesti pohdittu postmodernissa kontekstissa Eriksonin lähestymistapaa ja Marcian mallia. Vastineita julkaistiin kuusi. Côté pitää suurta kiinnostusta hyvänä ja toivoo, että keskustelu tästä teemasta tulisi tämän jälkeenkin jatkumaan vilkkaana. Erityisesti hän toivoo, että identiteetin kehittymistä pidettäisiin prosessina ja että sen moniulotteisuus subjektiivisena, persoonallisena, vuorovaikutuksellisena ja sosiaalisena ilmenemismuotona tulisi huomioiduksi. (Côté 2005a, 96–95.)

Berzonskyn mielestä Rattansi ja Phoenixin kuvaus postmodernista, jossa kiihtyvällä tahdilla tuotetaan uusia teknisiä, taloudellisia ja sosiaalisia tuotteita, käytetään mediaa reaaliaikaisesti ja hyödykkeet, ihmiset ja ideat kohtaavat globaalisti on osuva. Vaihtoehtojen ja elämäntyylien suuri kirjo on syrjäyttänyt perinteiset arvot. Tämän seurauksena ovat tulleet ongelmallisiksi sekä itsensä määrittely että jatkuvuuden tunne omasta identiteetistä. (Berzonsky 2005, 126–127.)

Schachter mieltää identiteettikeskustelussa käytetyn postmodernin käsitteen tarkoittavan kahta eri asiaa. Toisaalta postmodernia käsitellään kontekstina ja toisaalta teoriana. Postmoderni kontekstina merkitsee identiteetin kehittymisen näkökulmasta jatkuvaa ja nopeaa sosiaalista muutosta sekä yksilön liittymistä valtavaan määrään erilaisia ja jopa vastakkaisia sosiaalisia ryhmiä. Näin ollen identiteetin pyrkimys pysyä tilanteen kannalta mielekkäänä, edellyttää sen jatkuvaa muovautumista tilanteesta toiseen. Tämä luo ongelmallisuutta myös minuuden määrittelyyn. (Schachter 2005, 139–141.) Eriksonilaisessa mielessä identiteetin yhdenmukaisuutta ja pysyvyyttä voidaan pitää psykologisen hyvinvoinnin tunnuksena. Kun samanaikaisesti postmoderni konteksti pakottaa identiteettiä mukautumaan vaihteleviin olosuhteisiin, ei tässä mielessä psykologinen hyvinvointi mahdollistu. Kun samaa ilmiötä tarkastellaan uuseriksonilaisesta näkökulmasta, kuten esimerkiksi Côté, voidaan havaita saavutetun identiteettitilan olleen tavoiteltava modernissa kontekstissa. Sen sijaan postmodernissa kontekstissa selkiintymätön identiteettitila on vallitseva ja myös joustavampi. (Emt., 143–145.)

Schachterin mielestä postmoderni teoriana tarkoittaa, ettei todellisuutta voida objektiivisesti kuvata, vaan itse kukin rakentaa oman mallinsa todellisuudesta ja erityisesti sosiaalisesta todellisuudesta. Todellisuuden konstruointi tapahtuu esimerkiksi kielen avulla. Eriksonin teorian pohtiminen postmodernin teorian kautta herättää kysymyksen vaihtoehtoisista tavoista kuvata todellisuutta, siitä mitkä inhimilliset kokemukset ovat tuottaneet Eriksonin mallin ja mitä ovat olleet ne yhteiset arvot ja tavoitteet joiden kautta mallia on refleктоitu. Tämän seurauksena voisikin olla hyödyllisempää puhua erilaisista mahdollisista tavoista kypsyä. Merkittävää on näiden eri mahdollisuuksien riippuvaisuus kehittymisen kulttuurisesta kontekstista. (Emt., 145–148.) Postmoderni teoriana sisältää haasteita Eriksonin teoriaa kohtaan. Näitä ovat postmoderniin teoriaan sisältyvä kohtuuton yksilöllisyys, joka näyttää välttämättömyytenä ja rajoitettuna vapautena. Samalla postmoderni teoriana on sokea omalle kehittymisen kontekstilleen ja sille mitä sen eettiset arvioinnit vaikuttavat inhimillisen luonnon perusolemukseen ja moraalisisille seuraamuksille. (Emt., 152.)

Rattansin ja Phoenixin mukaan yhteiskunnallinen muutos jälkiteolliseen aikaan on vaikuttanut käsitteisiin ja identiteetteihin. Aiempi yhteisöllinen luokkapohjainen identiteetti on korvautunut useilla uusilla. Nuorisokulttuurit ovat osaltaan vaikuttaneet nuorisoidentiteetteihin. Sukupuoliset identiteetit ovat avartuneet ja uudet sosiaaliset liikkeet tai globalisaatio ovat muuttaneet käsitystä omasta paikasta ja merkityksestä. (Rattansi & Phoenix 2005, 97–100.) Berzonsky kiinnittääkin huomiota siihen, että Rattansi ja Phoenix eivät itse ole määritelleet käsitettä identiteetti. He käyttävät sekaisin käsitteitä minä –identiteetti, sosiaalinen identiteetti, moninaiset identiteetit ja identiteetin monet puolet. (Berlonzky 2005, 125–126.)

Rattansi ja Phoenix muistuttavat, että nuoruus on leimattu jo 1880-luvun saksalaisessa psykologiassa kriisiksi ilmauksella ”myrsky ja hermopaine” (Sturm und Stress). Näin ollen ne nuoret, jotka oirehtivat rajustikin, voitiin hahmottaa universaalina ilmiön todentajiksi ja heille ei tarvinnut kohdentaa mitään toimenpiteitä. Nytemmin tutkimuksen, sosiaalipolitiikan ja nuorisotyön piirissä on kehitetty kohdennettua työtä ongelmateineille ja heidän identiteetti-ongelmilleen. Eriksonin teoriassa nuoruus kuvataan kriittiseksi ajaksi valmistauduttaessa aikuisen seksuaalisuuteen ja muihin aikuisen vastuisiin. Erityisesti USA:ssa on korostettu identiteettiä osana tervettä itsetuntoa. Psykologisessa traditiossa esimerkiksi etninen identiteetti tai seksuaalinen identiteetti ovat toisistaan riippumattomia, sen sijaan että samanaikaisesti voisi olla useampiakin osin limittäisiä identiteettejä. Sosiologian ja kulttuurien tutkimuksen kautta identiteettiä on voitu pitää mukautuvana rakennelmana, joka joustaa tarvittaessa tilanteissa. Tätä on erityisesti edustanut Centre for Contemporary Cultural Studies 1980- ja 90-luvuilla tuottama nuorisokulttuuritutkimus. Heikkoutena näissä tutkimuksissa oli näkökulma, jossa perusnuori tarkoitti miespuolista ja tutkimuksen kiinnostus keskittyi lähinnä vapaa-aikaan ja tyyliin. (Rattansi & Phoenix 2005, 100–102.) Rattansin ja Phoenixin artikkelista Levine huomauttaa, että tutkimuksessa on jo kiinnitetty huomioita nuorten subjektiivisiin kuvauksiin identiteetin muodostumisesta. Esimerkkeinä hän mainitsee Krogerin ja Marcian. Hän myös korjaa, että Eriksonin lähestymistapaa identiteettiin on jo pitkään pidetty enemmän sosiaalipsykologisena kuin psykologisena. (Levine 2005, 177.) Myös Phoenixin ja Rattansin mukaan Erikson piti tärkeänä identiteetin kehittämisessä solidaarisuutta ryhmähanteita kohtaan. Erityisesti nuoret saattavat tilapäisesti ylisamaistua ryhmiin ja jengeihin ollen hyvinkin ilkeitä ryhmään kuulumattomia kohtaan. Tämä saattaa liittyä defensiiviseen pelkoon oman identiteetin menettämisestä. (Phoenix & Rattansi 2005, 208.)

Sosiologian piirissä identiteettiä ei nähdä Rattansin ja Phoenixin mukaan vastakkainasettelun kautta, kuten määritelmänä mies on ei-nainen tai nuori on ei-vanha. Identiteetti kehittyy ja toimii suhteessa toisiin identiteetteihin. Identiteettejä on vaikea erottaa toisistaan. Esimerkiksi kun tehdään identiteetin rajausta siitä, mitä tarkoittaa nuori, on kyseessä sattumanvarainen päätös. Samoin, identiteetin määrittäminen voi ilmentää erityisesti länsimaisessa merkityksessä käsitystä normaalisuudesta, kuten silloin kun ihminen määrittellään mieleltään terveeksi tai työkykyiseksi. Identiteetin määritelmä voi myös olla vahingollinen, sisältäen luokkaan, sukupuoleen tai etniseen taustaan liittyviä käsitteitä, jotka voivat kääntyä syrjiviksi tai rasistisiksi. Identiteettiä ei myöskään nähdä valmiina, vaan se on jatkuvassa prosessissa. Identiteetti voi myös olla sosiaalisen kontekstin tuottamana tilapäinen ja ehdollinen, esimerkiksi liittyen kasvu-ympäristöön. Identiteetti voi olla myös narratiivinen, jolloin se sisältää matkan varrelta lainattuakin ainesta. Tiedostamatonta on pidetty minuuden ytimenä, paikkana johon sijoittuvat muun muassa halut, motivaatiot ja

ahdistukset. Tällöin tiedostettu minä ei voi olla täysin kontrolloitu olipa kyseessä nuorempi tai vanhempi henkilö. Teoriaa on myös uudistettu tuomalla siihen toimijuus sekavassa, sirpaleisessa ja satunnaisessa sosiaalisuudessa. Näitä sosiaalisia ympäristöjä ovat koti, katu, koulu tai vaikkapa monikansalliset yhteydet. (Emt., 102–106.)

Berzonsky (2005, 129) huomauttaa, että Rattansin ja Phoenixin artikkelin fokus on sosiaalisessa identiteetissä (social identity) tarkoittaen rooleja tietyissä sosiaalisissa konteksteissa. He eivät ole määritelleet omassa artikkelissaan käsitteitä identiteetti ja identifikaatio (identification), vaan käyttävät niitä synonyymeinä. Eriksonin teoria perustuu ajatukseen ihmisen persoonallisen identiteetin (personal identity) jatkumosta, vaikka tilanteet muuttuvat, säilyy henkilössä tunnistettavuutta. Menneisyys rakentuu osaksi identiteettiä. Berzonskyn mielestä identiteetti on minäkäsitys (self-construct). Se on mentaalinen kuvaus itsestä. Minä-identiteetti (ego identity) ohjaa hänen mukaansa ihmistä tulkitsemaan itseään refleksiivisenä, järjellisenä, tahtovana tai ajattelevana.

Schachterin mukaan Eriksonin teoriassa identiteetti rakentuu ihmisen ja häntä ympäröivän kulttuurin vuorovaikutuksessa. Kun otetaan huomioon, että kulttuurien välisissä eroissa voi esimerkiksi yhden kulttuurin käsitys tavoiteltavasta itsenäisyydestä näyttäytyä toisessa kulttuurissa itsekkyytenä. Siirryttäessä kulttuurisesta kontekstista toiseen muuttuvat myös identiteetin rakenteen merkitykset. Näin ollen Schachter ehdottaa kulttuuripsykologian vaihtamista monikulttuurisuuteen ja dialogiseen sensitiivisyyteen. (Schachter 2005, 156.)

Marcian ajattelun pohjalta, jossa identiteetin muotoutuminen on dynaaminen prosessi, Berzonsky mieltää identiteetin muotoutumisen narratiiviksi, kertomukseksi minuuden muodostumisesta. Kertomukset siitä mitä on tapahtunut ja miksi se on henkilökohtaisesti merkityksellistä, rakentavat omaa käsitystä itsestä. Sen perusteella omasta toiminnasta tulee itselle ennustettavaa. (Berzonsky 2005, 130.)

Phoenixin ja Rattansin mielestä väittely ydinminästä (core self) ja minuuden moninaisuudesta (multible selves) johtaa väärään jaotteluun. Teorioitsijat ovat toisaalta tunnistaneet minuuden moninaisuuden ja toisaalta sen, miten merkittävää on tuntea itsensä riittävän yhdentyneeksi ja samalla muista erilliseksi. Myös tunne minuuden pysyvyydestä on tärkeä. Näiden avulla voi välttää ajautumista hajaantuneeseen persoonallisuushäiriöön. Ydinminää voidaan tarkastella myös muista näkökulmista. Phoenix ja Rattansi esittävät kolme lähestymistapaa. Ensimmäiseksi he nostavat kysymyksen siitä, onko identiteetti keksitty vai luotu. Toiseksi he nostavat pohdintaan sen, mihin kognitio sijoitetaan identiteetin rakenteessa. Kolmanneksi he esittävät kysymyksen siitä, onko identiteetti rakenne vai ilmiö. (Phoenix & Rattansi 2005, 212.)

Phoenix ja Rattansi eivät yhdy ajatukseen, että sisäinen todellisuus kuvaisi ydinminän olemassaoloa. Paremminkin on kyse rakenteesta ihmisen omaan näkökulmaan, joka vaihtelee ajasta ja tilanteesta toiseen. Minäkäsitys ei ole ainetta, eikä ole materiaallinen. Näin ollen lapset, nuoret ja aikuiset rakentavat minäkäsitystään kertomalla kuulijoilleen siitä tarinoita. Minäkäsitys rakentuu ja uudistuu narratiivien avulla peilautuen ympäröivään sosiokulttuuriseen kontekstiin. Tämä on samanaikaisesti yksilöllistä ja sosiaalista. Phoenix ja Rattansi ajattelevat, että on olemassa moninaisia identiteettejä, jotka eivät ole hierarkkisesti järjestäytyneitä ja joista toiset voivat tulla ajan kuluessa syrjäytetyiksi. Näin ollen ei voida puhua identiteetin pysyvyydestä. Tämän hajautumisen taustalla ovat tiedostamattoman tuottamat toiminnot, jotka ovat lähtöisin pettymyksistä, motivaatioista, projektioista, ahdistuksista tai odotuksista toimia rationaalisesti. Postmodernistit ovatkin ehdottaneet, että rakentamalla elämäkerrallisen kertomuksen itsestään voi hankkia ja ylläpitää omaa erityislaatuista, pysyvää ja tasapainoista identiteettiään. (Emt., 214–217.)

Rattansi ja Phoenix pohtivat etnisyyttä ja identiteettiä. Psykologisessa määrittelyssä etninen identiteetti on heidän mukaansa muut etniset ryhmät poissulkeva ja pysyvä. Samoin etninen identiteetti määrittyy etniseen vähemmistöön kuuluvalla, kun taas valtaväestöön kuuluva voi kokea, että ei omaa etnistä identiteettiä. Kuitenkin esimerkiksi aasialaistaustainen Britanniassa asuva henkilö voi joustavasti vaihdella etnisen taustan määrittämää identiteettiään britin ja aasialaisen välillä. Tarvittaessa he toimivat etnisen taustan ja kulttuurin asettamien raamien mukaan ja toisaalta voivat hyödyntää brittiläisen yhteiskunnan tarjoamia mahdollisuuksia. (Emt., 106–107.) Rattansi ja Phoenix esittävät, että identiteetti on kontekstin tuote. Kontekstin vaihtuessa identiteetti muuntuu. Krogerin mielestä kontekstin vaihtuminen ei vaikuta minä-identiteettiin. Hänen mielestään on paremminkin elintärkeää, että minä-identiteetti säilyy kontekstin vaihtumisesta huolimatta. Myöskään kontekstin sisällä tapahtuvat historialliset muutokset olosuhteissa eivät vaikuta minä-identiteettiin. (Kroger 2005, 199.)

Nostamalla esiin rodun, etnisyyden, sosiaalisen luokan ja sukupuolen Phoenix ja Rattansi ovat tuoneet näkyväksi sen, että samassa yhteisössä elävät nuoret eivät jaa samaa kontekstia. Sosiaalinen on nuorten ihmisten identiteetissä keskeinen. Tämä on tarpeellinen tarkennus, sillä paljon tehdään tutkimusta, jossa sitä ei erikseen määritellä. (Phoenix & Rattansi 2005, 209.)

Kroger esittää kommentissaan kritiikkiä Rattansin ja Phoenixin esittelemään ajatukseen sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön yhdenmukaisesta vaikutuksesta sosiaaliseen kontekstiin. Samoin hän kritisoi ajatusta siitä, että ympäristön ja nuoren välillä olisi vain yhdensuuntaista vaikutusta. Jo Eriksonin mielestä identiteetin kehittymisen prosessissa eri henkilöt hyödyntävät kontekstin tarjoamia eri mahdollisuuksia. Kontekstin ja yksilön välisessä suhteessa ei ole olemassa yleistä

yksisuuntaista vaikutusta. Esimerkiksi tutkittaessa perhesuhteita ja vanhempien vuorovaikutustyyliä, ei niiden perusteella voida ennustaa tiettyä identiteetin kehittymistä nuorella. Myös toisin päin, nuoren tietynlainen identiteetin kehittyminen ei ennusta vanhempien vuorovaikutustapaa tai perhesuhteita. (Kroger 2005, 196–197.)

Berzonskyn mukaan identiteetti koostuu yhdestä identiteetistä, joka on pysyvä tilanteesta tai paikasta riippumatta. Hänen mukaansa identiteetti on epämuodollinen teoria tai rakennelma omasta itsestä. Se voi puolestaan sisältää erilaisia osia. Berzonskyn mielestä identiteetti-käsitteen luokitteluun voi liittyä luokitusvirhe (category error), jolloin puhuttaessa moninaisista identiteeteistä puhutaan osista, eikä kokonaisuudesta. Identiteetti on yläkäsite, joka kuvaa itsen kokonaisuutta ja sen jatkuvuutta. (Berzonsky 2005, 133.)

Amerikkalainen sosiologian professorit Andrew J. Weigert ja Viktor Gecas huomauttavat, että käsitteet minuus ja identiteetti ovat toisistaan erilliset, linkittyvät ja yhdistyvät. Heille minuus tarkoittaa käsitettä refleksiiviselle itsensä tiedostamisen ja toteuttamisen prosessille. Identiteetti puolestaan edustaa toisten tai itsen tekemää määritelmää itsestä. (Weigert & Gecas 2005, 163.)

Rattansi ja Phoenix ovat sitä mieltä, että postmodernin ajan identiteettiä kuvaa parhaiten moninaisten identiteettien käsite kuin yksi yhtenäinen identiteetti. Krogerin mielestä tämä lähinnä sekoittaisi identiteetin sisällön ja rakenteen suhdetta. Hän nimittää identiteetin rakenteeksi niitä merkityksiä, joiden avulla voi järjestellä identiteetin elementtejä, kuten sosiaalisia rooleja ja arvoja. Identiteetin rakenne tarjoaa kehyksen, jonka läpi voi vastaanottaa, muistaa, manipuloida ja arvioida elämäkokemuksiaan ja olosuhteita, saaden niihin ymmärrettävyyttä. Identiteetin sisältö tarkoittaa henkilön identiteetin määrittelyä sosiaalisen kontekstin kautta. Eriksonin mukaan näitä peruselementtejä ovat ammatilliset velvoitteet, ideologiset arvot ja seksuaalisten kokemusten tyydyttävyyttä. Sekä identiteetin rakenne että sisältö voivat elämäkulussa vaihdella toisistaan riippumatta. Rakenteellinen fokus identiteettiin osoittaa, mitkä ensisijaiset merkitykset alkuperäisen identiteetin elementeistä ovat merkityksellisiä. Teoreettinen ymmärrettävyys identiteetin rakenteen erityiselementeistä ja rakenteesta tulevat olemaan keskeisiä pohdittaessa yksilöllisyyden ja sosiaalisuuden välistä vuorovaikutusta myöhäisnuoruuden identiteetin kehittämisprosessissa. (Kroger 2005, 201–202.)

Identiteetti rakentuu pysyvyydestä, samuudesta ja yksilöllistymisestä. Schachter korostaa, että eri kulttuureissa ja sosiaalisissa ryhmissä arvostetaan erilaisia identiteetin rakenteita. Myös ryhmien sisällä niiden arvostuksessa on eroja. Kyseessä ei niinkään ole näiden rakenteiden asetteleminen kehitykselliseen jatkumoon, kuin niiden näkeminen erilaisina mahdollisina rakenteina. Eriksonin teorian taustalla oli hänen eri kulttuurien tuntemuksensa. Luettuaan uudelleen Eriksonin teoriaa,

Schachter on huomannut, että sen puitteissa ei haetakaan universaalia identiteetin rakennetta. Erikson itse käytti termiä konfiguraatio (configuration). Tällä hän kuvasi kunkin ihmisen identiteetin moninaisuuden määrittymistä eri variaatioissaan identiteetin yläkäsitteen alle. Tutkimuksen tavoitteeksi voitaisiinkin asettaa näiden erilaisten konfiguraatioiden tavoitteiden selvittäminen. Samalla arvot ja vaikuttava kulttuuriympäristö on Schachterin mielestä otettava takaisin identiteetin tutkimukseen. (Schachter 2005, 153–155.)

Identiteetin ruumiillistuminen tekee siitä sosiaalisen objektin. Keho on linkittynyt ydinidentiteetteihin, kuten sukupuoleen, rotuun, etnisyyteen, kauneuteen, ikään ja terveyteen. Kehoon kiinnittyvät muistot ja tunteet. Niissä tapahtuvat vaihtelut tuntuvat kehossa. Kehoon kiinnittynyt identiteetti on pysyvämpi. Pohdintaa herättääkin esimerkiksi sukupuolenvaihdos- tai kauneusleikkausten vaikutus kehoon kiinnittyneeseen identiteettiin. (Weigert & Gecas 2005, 164.)

Postmodernissa yhteiskunnassa on noussut merkittäväksi identiteettiinkin liittyväksi tekijäksi kuluttajuus. Länsimaiset nuoret ovat viime vuosikymmeninä kiinnittyneet nuorisokulttuureihin, jotka edellyttävät tiettyjen tunnistettavien hyödykkeiden käyttämistä. Nämä erilaiset kulttuuritunnisteet muovaavat nuoren omaa käsitystä identiteetistään. Rattansi ja Phoenix huomauttavatkin, että jopa kapinallinen punk loi oman esineistönsä, jotka nuoren oli hankittava ollakseen tunnistettavasti punkkari. Giddensia lainaten he pitävät postmodernia aikaa elämänpolitiikan aikana, jossa keskitytään oman elämän itsekontrolliin yhteisöllisen kontrollin sijaan. Oma identiteettiä voidaan muokata omilla valinnoilla, mutta myös psykoterapialla tai itsensä kehittämisohjelmilla. Toisaalta postmodernin ajan nuorisosta on voitu löytää myös uusheimolaisuutta (neo-tribes). Hyvänä esimerkkinä ovat reivit, joihin on pukeuduttava ja siellä toimittava yhteisön määrittämän koodiston mukaisesti. Heimolainen asettaa siellä itsensä esiin ja uudistaa identiteettinsä. Kääntöpuolelle jäävät ne nuoret, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia kuluttajuuteen ja itsensä uudistamiseen markkinoiden määrittämässä tahdissa. Rattansi ja Phoenix lainaavat Milesin tutkimusta vuodelta 1996 nuorten identiteetin ja kuluttajuuden suhteesta. Tässä tutkimuksessa nuoret pitivät toisia nuoria muodin uhreina. Samalla he kuitenkin myönsivät, että itse tuottivat kulutushyödykkeiden avulla näkyvää ryhmäjäsennyttä ja nuorisokulttuurista osallisuutta. He myös pohtivat arvoja ja arvioivat kustannuksia. Samalla kuluttajuuden kautta luotu identiteetti toi nuorille jotain paikallisuutta suhteessa vaikeasti hahmottuvaan globaaliin maailmaan. Nuorten kuluttajuus on Rattansin ja Phoenixin mukaan sukupuolisesti erilaista. Nuorille naisille muodinmukaisuus kasvatti itsevarmuutta. Muoti, median luoma todellisuus ja kuluttaminen ovat kiinnittäneet nuoret naiset nuorisokulttuureihin. Samalla nuorten naisten lehdissä on luotu kuvaa naisesta, joka elää itseään varten, viihtyäkseen. Reiveissä erityisesti extacyn myynti ja käyttö ovat luoneet naisille riippumattoman hauskan pitäjän identiteetin. Samanaikaisesti nuorille miehille on

myös tullut tarjolle useita erilaisia miesidentiteettejä, joista valita. Myös androgyynisyydestä on tullut vakavasti otettava sukupuoli-identiteetti. Pohdintaan nouseekin perinteisiä miehisiä arvoja kannattavien nuorten työläismiesten tilanne. Heidän turhautumisensa on pahimmillaan kärjistynyt väkivaltaisuuksiin. Rattansi ja Phoenix näkevätkin tässä tärkeän jatkotutkimuskohteen. (Rattansi & Phoenix 2005, 112–116.)

Postmodernissa ajassa Berzonkyn mielestä oman identiteetin merkitys korostuu. Aiemmin elämän piiri oli muuttumattomampi ja se määritteli vahvemmin olemisen rajoja. Nykyinen teknologinen, poliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen muutos haastavat omaa käsitystä identiteettistä. Elämätyyli, vaihtoehtojen määrä ja arvojen muutokset moninaistavat ja vaikeuttavat valintoja. Nuoret rakentavatkin omaa toimintakykyistä ja merkityksellistä identiteettiään hyödyntäen omaksutun identiteettitilan prosessia. Berzonkyn mielestä onkin tärkeää, että nuoret informaation ja itsereflektion avulla muodostavat käsitystä siitä, ketä he haluavat olla. Identiteetin kovan ytimen muodostavat nämä epäsuorat olettamukset ja normit sekä ne arvot, joihin on sitoutunut. Niiden avulla mahdollistuu tunne itsestä omana pysyvänä yksilönä tarjoten henkilökohtaisen näkökulman postmoderniin maailmaan. (Berzonky 2005, 134.)

Nuorista käydyssä keskustelussa on paljon pohdittu työläistaustaisia tai esimerkiksi koulussa heikosti menestyviä potentiaalisia syrjäytyjiä. Rattansi ja Phoenix (2005a, 117–118) haluavat nostaa esiin myös keskiluokkaisten tyttöjen tilanteen. Esimerkkinä he käyttävät opinnoissaan ahdistuneita tyttöjä, jotka eivät saa tukea kotoaan ja joilla on heikko itsetunto. Heidän vanhempansa uskovat koulutukseen ja ovat valmiita satsaamaan siihen taloudellisesti. Perheelle riittää, kun yksi perheen tyttö lähtee toteuttamaan tätä perheen yhteistä kouluttautumishanketta. Tästä voi seurata tälle valitulle tytölle syyllisyyden, ahdistuksen ja jäykän itsesääätelyn kulttuuria. Samoin keskiluokkaiset tytöt esimerkiksi pidättäytyvät raskauden pelossa seksistä, koska mahdollinen raskaus tarkoittaisi katastrofia ja vanhempien odotusten pettämistä.

Berzonky (2005, 131–132) myös muistuttaa, että identiteettiteorioissa voidaan käyttää eri näkökulmia. Näkökulma vaihtuu, jos pohditaan minua (first-person) tai ulkopuolista häntä (third-person). Hänen mielestään Rattansi ja Phoenix sotkevat näitä näkökulmia. Esimerkiksi he määrittelevät ”niiden nuorten identiteettejä”, samalla sijoittaen nämä nuoret ulkopuoliseen hän - näkökulmaan. Samalla he tulkitsevat omasta minä -näkökulmastaan eri kontekstien vaikutusta näiden nuorten identiteettiin ja toimintaan. On muistettava, että havainnoijan minuus vaikuttaa tulkintaan kohteen eli hänen identiteettistään. Identiteetti ei näyttäydy julkisessa käytöksessä. Se on henkilön itsensä henkilökohtaisesti rakentama käsitys omasta identiteettistään. Jos identiteettiä tarkastellaan hän -näkökulmasta, on nähtävillä se identiteetti, joka näyttäytyy toisille. Samalla on

muistettava, että identiteetti määrittyy paikallisesti, siinä kontekstissa minkä vaikutuspiirissä henkilö elää. Nuori saattaa etsiä, arvioida ja luokitella elämänsä vaihtoehtoja kuunnellen itselleen merkityksellisten henkilöiden näkökulmia. Toisessa tapauksessa nuori määrittää omaa olemistaan ja roolejaan tilanteesta toiseen, arvioiden mikä kulloisessakin tilanteessa on itsen kannalta mielekästä toimintaa. Tämä kameleonttimaisuus on Berlonzkyn mielestä Rattansin ja Phoenixin käsitys nuoren identiteetistä. Samalla tämä vastaa Marcian määritelmää selkiintymättömästä identiteetistä. Amerikkalaisista collegeopiskelijoista 20 – 25 % on selkiintymätön identiteetti ja yliopistossa he näyttävät sopeutumattomina opiskelijoina.

Phoenix ja Rattansi huomauttavat, että saamissaan kommentteissa viitataan johonkin sosiaaliseen, mutta sitä ei eritellä sen enempää. Sosiaalinenhan voi tarkoittaa sukupuolta, luokkaa, rotua tai etnisyyttä. Näin ollen sen määrittelemättömyys myös vähättelee identifikaatiota poikkileikkaavaa karsimista, sivuuttaen konfliktin tai ristiriitaisuuden asteen. Sosiaalinen on jotain yksilön ulkopuolista tai teoretisoimatonta kontekstia. Phoenixin ja Rattansin mielestä sosiaalinen ja yksilö linkittyvät erottamattomasti toisiinsa. He esittävät, että sosiaalipsykologian tulisi luoda keskusteluyhteys psykologiaan ja psykoanalyysiin. Näin saataisiin sosiaalinen avattua uusista tärkeistä näkökulmista, jolloin identiteetin ymmärtämiseen tulisi laajempaa merkityksellisyyttä. (Phoenix & Rattansi 2005, 208.)

Symbolisen interaktionismin (symbolic interactionist) kannattajilla ja postmodernisteilla on Weigertin ja Gecasin mukaan erilainen näkökulma minuuteen. Interaktionistien ajattelun peruskäsite on sosiaalinen minä. Postmoderneille se puolestaan on harhaanjohtava käsite. Prosessuaalisen symbolisen interaktionismin näkökulma on lähellä postmodernia. Ajatuksena on että, minuuteen kiinnittyy paremminkin merkityksiä sattumanvaraisista tapahtumista kuin jatkuvasta minuuden pysyvyydestä. Rakenteellinen symbolinen interaktionismi kiinnittää huomiota tilanteiden ja kontekstien sisällä oleviin konteksteihin, joissa identiteetin rajat ovat vakiintuneet ja pysyvät. (Weigert & Gecas 2005, 165.)

Postmodernistit puhuvat ”poishangatusta” (erase) identiteetistä. Vaikka identiteetit ovat kiinnittyneet pysyvään minäkäsitykseen, korvautuvat ne hetkellisillä minäkuvilla, joista ei saa kiinnekohtaa siihen, kuka itse on. Tästä voi juontua rauhatonta tilanteesta toiseen tapahtuvaa itsensä esille panoa ilman elämänpituista tarkoitusta. Myöskään identiteettien yhdentäminen, ydinminän tukeminen tai pysyvä sitoutuminen eivät onnistu. (Emt., 167)

5.5 Yhteenveto

Tässä tutkimuksen analyysiluvussa on käyty läpi tutkimusaineiston artikkeleja. Aineistosta nousee neljä luokittelua. Lähtökohtana on Eriksonin teoria ja sitä kohtaan osoitettu kritiikki. Kritiikki liittyy siihen toisen maailman sodan jälkeiseen kontekstiin, missä Erikson loi keskiluokkaisen valkoihoisen miehen näkökulmasta teoriansa havaintojensa perusteella. Uuseriksonilaisista teorioista Marcian identiteettimalli on keskeinen. Schwartz on hahmottanut mallin uuseriksonilaisista teorioista. Feministisestä näkökulmasta nousee sukupuolisen orientaation tukemisen merkitys. Keholliset muutokset vaikuttavat myös psykososiaaliseen kehitykseen. Tämän lisäksi on myös havaittavissa, että tyttöjä ja poikia kohdellaan eri tavoin. Postmodernissa ajassa esiintyy moni-identiteettisyyttä. Identiteetti muotoutuu kulloisenkin kontekstin mukaan. Nuoren identiteetti määrittyy muun muassa kuluttajuuden kautta.

6 NUORUUDESTA JA MAHDOLLISUUKSISTA IDENTITEETIN KEHITTÄMISEN TUKEMISEEN

6.1 Nuoruudesta 2000-luvun Suomessa

Helve on tutkinut nuorten arvojen muodostumista. Nuorten arvojen muodostuksen taustalla on lähiympäristön tarkkailu. Sen kulttuurisen ja sosiaalisen kontekstin omaksumisen kautta välittyy nuorelle käsitys myös siitä, mikä on hyväksyttävä ja mikä ei. (Helve 2002, 16.) Postmodernissa ajassa myös ympäristön arvomaailma on selkiintymätön. Tällöin myös nuorilla on hyvin monenlaisia arvojärjestelmiä käytössään. Nuorten arvoista on kuitenkin havaittavissa aiempia sukupolvia enemmän postmateriaalisia arvoja, esimerkiksi liittyen eläinten oikeuksiin tai luontoon. Merkittävintä lienee kuitenkin yksilöllisyyden korostuminen arvoissa. Nuori haluaa valita itse. Projektimaisuus on myös noussut nuorten arvoihin. Pitkiä sitoumuksia esimerkiksi työelämään halutaan välttää. (Emt., 222–223.)

Sinikka Aapolan mukaan aikuistumisen perinteiset kriteerit ovat nuorille vaikeita saavuttaa. Kouluttautuminen kestää yhä pidempään, vakinaista työsuhdetta ei saa ja perheen perustaminenkin siirtyy. Nuoruuden pitkittyminen on ajasta lähtevä ilmiö. Näin ollen perinteiset aikuistumisen merkit, esimerkiksi kehityspsykologinen aikuisuus, on nykyisin vaikeaa saavuttaa. (Aapola 2005, 258.) Aikuistumisen kriteeriksi nousee tietyn henkisen ja taloudellisen autonomian saavuttaminen. Itsenäistymistä on voitu harjoitella lapsuuden kodin tuella vähitellen. Jos yleisesti onkin näin, on nuorilla kuitenkin hankaluutta määrittää omakohtaisesti aikuisuutta. Nuorilla on käsitys, että

aikuisuuteen liittyy tiukat kriteerit, joiden kaikkien täytyminen tuottaa aikuisuuden. Ne tuntuivat nuorelle omaa elämäänsä arvioidessaan kaukaisilta. (Emt., 270–275.)

Reetta Pietikäinen (2005, 228–237) on tutkimuksessaan 20–22-vuotiaista työpajanuorista kuvannut nuorten aikuistumista kolmen nuorten puheesta nousseen orientaation kautta. Ne ovat psykologinen itsensä kehittämisen orientaatio, yhteisöllisen osallistumisen orientaatio ja luovan ilmaisun orientaatio. Psykologinen itsensä kehittämisen orientaation kautta työpajanuorten itsetuntemus ja tulevaisuuden näky ovat laajentuneet. Se on mahdollistanut uusia avauksia esimerkiksi ammatinvalinnan suhteen. Nuoret ovat myös innostuneet kehittämään uusia työpajalla löytämiään taitoja. Tämä tuottaa uskoa omiin mahdollisuuksiin ja omaan tulevaisuuteen. Yhteisöllisen osallistumisen orientaatiosta kertoo ryhmän merkitys nuorelle. Ryhmästä halutaan ottaa vastuuta ja siihen on itse tuotettu säännöt. Ryhmä tuottaa nuorelle vertaisryhmän ja sen merkitys pajatoimintaan osallistumisessa ja sitoutumisessa nousee korkealle. Luovan ilmaisun orientaatiosta löytyy kaksi positiota: boheemi ajelehtija ja aktiivinen itsensä toteuttaja. Boheemi ajelehtija haluaa tehdä omia omaperäisiä ratkaisuja, jotka tulevat eteen ilman erityistä suunnittelua. Se kohdentuu nuoruuteen ennen aikuisuutta, jolloin pysyväisluonteiset ratkaisut voivat tulla ajankohtaisiksi. Tärkeää on kartuttaa elämäkokemusta. Aktiivinen itsensä toteuttaja puolestaan näkee työpajavaiheen kunniallista työttömyyttä tuottavana välivaiheena. Ajatus itsestä syrjäytymisen ehkäisyn toimenpiteiden kohteena tuntuu vieraalta. Heille työpaja on välivaihe, josta on hyötyä oman tulevaisuuden kannalta. Työpajanuorten käsityksistä omasta tulevaisuudestaan voidaan Pietikäisen (2005, 239–240) mukaan hahmottaa näiden nuorten usko omaan mahdollisuuteen valita. Yhteishaku ja koulutus sisältävät pakkoja, jotka saattavat aiheuttaa vääriä valintoja ja siten keskeyttämisiä. Työpajanuorten suhtautuminen koulutukseen on kaksijakoista, yhteiskunnassa yleensä sitä arvostetaan liikaa ja kuitenkin se mahdollistaa muut kuin hanttihommat.

Helve (1996, 178–181) on havainnut tyttöjen ja poikien asenteissa ja arvoissa eroja. Vanhemmat ja yhteisö suhtautuvat eri tavoin tyttöihin ja poikiin. Selityksenä voi olla tyttöjen ja poikien eriävä sosiaalistuminen tai sukupuliroolit ja kulttuuri. Tyttöillä olivat humanistiset arvot yleisiä. Kuitenkaan ei voida puhua kaikkien tyttöjen yhteisistä arvoista. Kaikkia nuoria eniten yhdistäviä arvoja olivat ympäristötietoisuus, suvaitsevainen elämäntyyli ja epäily instituutiota kohtaan. Phoenix (1996, 189; 192–193) pohtii Helven tuloksista nousevaa tarvittavaa uutta määrittelyä nuoruudelle. Erityisesti arvo ja maailmankuva tutkimuksessa ikäryhmä ei toimi selittäjänä. Samalla Phoenix pohtii suomalaisten nuorten sosiaalisia arvoja. He eivät halua sitoutua politiikkaan ja vanhempaan ikäpolveen he eivät luota. Toisaalta Helven (2007, 293) havainnot tyttöjen suuremmasta kiinnostuksesta henkisiin ja uskonnollisiin arvoihin saattaa hänen mukaansa liittyä seurakuntien lapsi- ja nuorisotyöntekijöiden naisvaltaisuuteen. Kyseessä voi olla myös jotain

sukupuolittuneeseen kasvatusotteeseen liittyvää. Poikien kiinnostus seikkailua ja jännitystä kohtaan lienee osaltaan syynä siihen, että henkisyys ei tunnu kiinnostavalta. Tytöt ja pojat saatetaan myös ohjata eri toimintojen piiriin. (Helve 2007, 293.) Vastaavaa eroa tyttöjen ja poikien arvoissa Helve on nostanut esiin liittyen materiaalsiin arvoihin. Tytöille olivat tärkeämpiä postmateriaaliset arvot kuin pojille. Miettiessään työelämää tytöt arvostivat ihmissuhteita ja pojat palkkaa. (Helve 2002, 221.)

Kaisa Ketokivi (2005, 101–102) kiinnittää huomiota nyky-yhteiskunnan jäseniinsä kohdistamiin vaatimuksiin. Aikuistuminen on pitkän kypsyminen ja harkinnan tulos, jossa painottuu henkinen kypsyminen. Myös valmistautuminen aikuisuuden kohtaamiseen on huolellista. Samalla aikuistumisen myötä löytyvä minä on ennakoimaton, se rakentuu aikuistumisen prosessin aikana sattuneiden tapahtumien tuloksena (emt., 112). Tutkimuksessaan Ketokivi (2005, 122) havaitsi haastateltujen puheessa pohdintaa perheenperustamiseen liittyvistä uhkista ja riskeistä. Ne on kartoitettava, jotta voidaan tehdä päätös perheen perustamisesta, vaikka yhtä lukuun ottamatta jokainen haastateltu ilmoitti uskovansa, että perustaa jossain vaiheessa perheen. Lasten hankinnassa (emt., 126) haastateltavat myös kertoivat uhkien ja riskien puntaroinnista, kuitenkin uskoen, että olisi olemassa se oikea hetki lapsen saamiselle. Tämä hetki löytyy luottamalla tunteeseen. Merkittävää on (emt., 131) että, aikuistuminen ei kuitenkaan ole yksilöllinen projekti vaan vertaispeilailua hakien toisista signaaleja omalle toiminnalle.

Anna Niemelä (2005, 174–176) on haastatellut nuoria äitejä äitiydestä. Nuoret äidit määrittävät äitiyttään henkilökohtaisena prosessina vastoin ajatusta äitiyden kuulumisesta kronologisen iän tiettyyn kohtaan tai sosioekonomiseen asemaan. Heille äitiys muodostui kykenemisen, pystymisen ja ymmärtämisen käsitteiden kautta. Tätä kautta he saivat itselleen tasa-arvoisen oikeutuksen äitiyteen, saman kuin niin kutsutusti oikeassa tilanteessa äideiksi tulleetkin. Kyseessä on äitiyden kannalta funktionaalinen ikä. Perheenperustamista (emt., 184–187) voidaan pitää aikuistumisen merkinä, mutta nämä nuoret äidit eivät halunneet määritellä itseään kokonaan aikuisiksi, lähinnä nuoriksi aikuisiksi. Itsenäisyys ja autonomisuus eivät olleet merkityksellisiä asioita, sen sijaan vastuunottaminen toisesta, huolehtiminen ja epäitsekkyys olivat. Samalla nuoren äidin erityisyys liittyi rentoon ja aktiiviseen elämänsenteeeseen.

Reetta Salonen (2005, 83–84) on omassa tutkimuksessaan vertaillut suomalaisten ja espanjalaisten nuorten ajatuksia omaan kotiin muuttamisesta ja aikuistumisesta. Hän on havainnut eroja individualistisen suomalaisen ja familistisen espanjalaisen kulttuurin nuorten käsityksissä vapaudesta. Molemmille se oli jotain tavoiteltavaa. Suomalaisnuorille vapaus tarkoitti nimenomaisesti vapautta pois vanhempien luota omaan tilaan. Espanjalaisnuorten puolestaan oli

luontevaa elää oman huoneen ovi auki vanhempien luona. Heille vapaus tarkoitti yhdessä vanhempien kanssa neuvoteltua vapautta. Samaa asiaa kuvannee espanjalaisnuorten suhtautuminen avun vastaanottamiseen. Heidän mielestään esimerkiksi se, että äiti petaa sängyn tai aamuisin huolehtii herättämisestä, ei ollut vapauden rajoittamista tai puuttumista aikuisen nuoren omaan elinpiiriin. Suomalaisen nuorten näkökulmasta moinen mukavoituminen on oman aikuistumisen ja itsenäistymisen uhkatekijä. Salonen (2005, 86) toteaaakin, että suomalaisessa kulttuurissa itsenäistymisen näyttöä mahdollistuvan yksin elämisen ja olemisen kautta. Lapsuuden kodissa vanhempien kanssa eläminen ei mahdollista itsenäistä aikuisuutta. Suomalaisnuorten käsitys aikuistumisesta näyttäytyy Salosen (2005, 89–90) tutkimuksessa kolmivaiheisena. Ensimmäisellä portaalla vastuu on vanhemmilla, toisella portaalla noin 20-vuotias nuori ei enää asu vanhempiensa kanssa ja on ottamassa itsestään vastuuta. Kolmannella portaalla vastuun ottaminen itsestä on toteutunut ja samalla vastuunotto toisestakin, esimerkiksi lapsesta, on mahdollistunut. Espanjalaisnuori puolestaan asuu vanhempiensa luona noin 30-vuotiaaksi. Hän on silloin valmis ottamaan vastuuta toisesta ihmisestä, joka voi olla perheen jäsen, sukulainen tai lapsi.

Lotta Haikola (2005, 149–152) on tutkimuksessaan haastatellut yläasteikäisiä Hesän Nuorten Ääni - osallisuus hankkeeseen osallistuneita nuoria kansalaisuudesta. Hänen mukaansa nuoret kokivat olevansa "puutteellisia aikuisia". Aikuisuuteen liittyi normatiivisia käsityksiä, joihin liittyi valtaa, osallisuutta ja päätöksentekoa. Tämän vastinparina nuoruus oli vastuuttomuutta, mutta myös vallan puutetta. Nuoruuteen verrattuna aikuisuuteen liittyi myös puutetta tiedoissa ja taidoissa. Aikuisuuden miniminä pidettiin täysi-ikäisyyttä, se oli kuitenkin yhteiskunnallinen mittari. Todellinen aikuistuminen tapahtuu nuorten mielestä esimerkiksi siirryttäessä opiskelijoiksi tai vastuullisuuden, itsenäistymisen ja kypsymisen kautta.

6.2 Identiteetin kehittämisen tukemisesta

Nuoren identiteetin kehittämistä tukevia interventioita on Schwartzin mukaan kehitetty erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille. Kurtinesin mallin pohjalta on kriittiseen ajatteluun pohjaavia malleja sekä yhteisrakenteelliseen malliin liitettynä Watermanin havainnointi. Molempia voidaan käyttää ryhmän kanssa. Marcian identiteettitiloista selkiytymättömään tilaan luokitelluilla on muita enemmän päihderiippuvuutta. Heidän kohdallaan olisi Schwartzin mukaan tärkeää kyetä tukemaan heitä kohti muunlaisia identiteettivalintoja. Joidenkin mielestä omaksutun identiteettitilan omaavien olisi tärkeää saada identiteetin kehittämistä tukevia interventioita ja joidenkin toisten mielestä se ei ole tarpeellista, varsinkin jos kyse on vähemmistöön kuulumisesta. Omaksutussa identiteettitilassa identiteettiin vaikuttamisessa on kyse hienovaraisesta työskentelystä, jossa olisi ensin päästävä irti

olemassa olevista uskomuksista ja arvoista, jotta uusia itse jäsenettyjä voisi syntyä tilalle. (Schwartz 2001a, 46–48.)

Pohtiessaan Schwartzin ajatuksia identiteetin kehittymistä tukevista interventioista van Hoof haluaa kiinnittää huomiota siihen, mikä on intervention tavoite. Ainoa tavoite jonka hän näkee, on parempi psyykinen hyvinvointi. Hän ei tiedä, mikä identiteettitila on vastaus tähän ja millä interventiolla se voitaisiin saavuttaa. Tätä ei ole tutkittu. Schwartzin mallista myös hahmottuu, että identiteetin kehittämisen kohde on yksilö ja myös vastuu on yksilöllä. Kuitenkin interventioissa pistäisi hyödyntää eri tasoja, minä -persoonallinen, persoonallissosiaalinen ja sosiaalisrakenteellinen. Tulevaisuuden tutkimussuuntausten osalta van Hoof aloittaisi identiteetin kehittämisen sosiaalisen tai kulttuurisen kontekstin tutkimisesta. Kun näkökulmaksi otetaan identiteetin moniulotteisuus, voitaisiin kehittää yhdenmukainen järjestelmä identiteetin alueiden tutkimiseen ja interventioiden kehittämiseen. (van Hoof 2001, 72–74.)

Kun van Hoof peräänkuuluttaa psyykkistä hyvinvointia, kokee Levine hankalaksi lähteä määrittämään, mikä on terve identiteetti, jonka kehittämiseen tarvitaan interventioita. Hänen mielestään on kyseessä uskomus, että yhdentynyt identiteetti on terve identiteetti, jonka saavuttamista perustellaan eettisesti ja moraalisesti tavoiteltavana kehittymislopputuloksena. Mikäli näin on, on asiasta käytävä vielä paljon keskustelua. Myös interventioiden vaikutuksista tiedetään Levinen mielestä liian vähän. Ei riitä, että uskotaan intervention olevan hyvän, kun se toimii. (Levine 2001, 79–80.)

Marcian mielestä nuoruuteen liittyy vahva kehittyminen. Se suuntautuu välillä eteenpäin ja välillä taaksepäin. Nuoren kasvattajalle tämä on haaste. Vastuunottaminen nuoruudessa tarkoittaa neuvottelua rajoista, uuden autonomian kunnioittamista, taitojen tunnustamista ja satunnaisen lapsekkaan tarvitsevuuden hyväksymistä. Marcian mielestä hyvä teoria helpottaa ymmärtämään sekä kasvattajan että nuoren tilannetta. (Marcia 2002, 199–200.) Marcia haluaa muistuttaa, että saavutettu identiteettitila kyseenalaistuu esimerkiksi avioliiton, lasten saamisen, avioeron tai merkittävien läheisten kuoleman yhteydessä. Samalla on muistettava, että kun aikuisella on tämä oma identiteetikriisinsä meneillään, on nuori tarvitseva oman kriisinsä kanssa. Kasvattajien onkin ymmärrettävä näiden prosessien samanaikaisuus ja limittäisyys, voidakseen olla nuoren tukena. Samalla aikuinen tarvitsee nuorelta vahvistuksen omaan asemaansa. Tämä onkin Eriksonin teoriassa huomioitu ylisukupolvisena vastavuoroisuutena (intergenerational mutuality). (Marcia 2002, 204.)

6.3 Nuoren identiteetin kehittymisen tukemisesta nuorisotyössä

Nuoren identiteetin kehittyminen ei Müllerin, Schmidtin ja Schultzin mielestä ole ainoastaan suhteessa itseen vaan myös toisiin. Nuoret tasapainoilevat yksilöllistymisen ja ryhmään kuulumisen välillä. Nuorisotyö voi tarjota tähän identiteettityöhön turvallisen paikan. (Müller, Schmidt & Schultz 2008, 109–110.)

Veronika Honkasalo, Anna-Mari Souto ja Leena Suurpää huomioivat tutkimuksessaan monikulttuurisesta nuorisotyöstä, että työskentely ryhmien kanssa ei ollutkaan nuorisotyön keskiössä, vaan yksilön kohtaaminen oli noussut merkityksellisemmäksi. Samalla myös nuorisotyöntekijöiltä puuttui taitoja ryhmien kanssa työskentelyyn ja ryhmien välisen dialogin synnyttämiseen. Koulutusta näistä nuorisotyön taidoista ei ollut haastateltavien mukaan saatavilla. (Honkasalo, Souto & Suurpää 2007, 32–34.)

Nuorten keskinäisiin suhteisiin puuttuminen vaikutti Honkasalon, Souton ja Suurpään tekemien nuorisotyöntekijöiden haastattelujen pohjalta olevan ristiriitaista. Lähtökohtaisen eron aiheutti nuorisotyön määrittämien nuorten vapaa-ajan organisoimiseksi tai nuorisokasvatukseksi. Myös nuorten keskinäisiä suhteita saatettiin pitää nuorten yksityisyyden piiriin kuuluviksi, jolloin niihin ei ollut soveliasta puuttua. Ei ollut selkeää käsitystä siitä, kuuluuko nuorten keskinäisen dialogin edistäminen nuorisotyön tehtäviin. (Emt., 51.)

Nuorisokasvatuksen haasteena postmodernissa ajassa on Helven mukaan arvomurros. Edellisten sukupolvien elämää ohjanneet arvot olivat suhteellisen pysyviä ja niihin sosiaalistuminen luontevaa. Nyt puhutaan riskiyhteiskunnasta, jossa käsitys moraalista, oikeasta ja väärästä on häilyvä. Suurten kertomusten sijaan selviydytään tilanteesta toiseen kontekstin mukaisesti vaihtuvilla tarinoilla. Nuorisokasvatuksen tavoitteena on tuottaa nuorille toivoa paremmasta. Tähän liittyy myös kestävät arvot. Nuorisokasvattajien, esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden on ymmärrettävä postmodernin ajan nuoruuden erityisyyttä: nuorten arvoja, maailmankuvaa ja asenteita. Tähän voidaan vielä lisätä nuorisotyöntekijöiden tiedontarve muun muassa yhteiskunnallisista teemoista, kuten esimerkiksi ideologioista. Nuoren identiteetin rakentumisen ymmärtäminen ja tukeminen ovat muutoin vaikeaa. Tämän lisäksi nuori tarvitsee aikuisen empatiakykyisen mallin, joka tekee aikuistumisesta nuorelle mahdollista. (Helve 2007, 304–306.)

Nuorisotyön yksi arvo on avoimuus. Honkasalon, Souton ja Suurpään (2007, 31–33) tutkimuksessa ilmeni, että avoimuutta pidettiin niin itsestään selvänä asiana, että sen toteutumista ei edes varmistettu. Avoimuuden määritelmäkin vaihteli nuorisotyöntekijäkohtaisesti. Samanaikaisesti oli pohdinnassa nuorisotyön vetovoimaisuus, jonka yhtenä mittarina pidettiin avoimuutta. Nuorisotyön

perustuminen vapaaehtoisuuteen oli joidenkin nuorisotyöntekijöiden mielestä riittävä tae avoimuudesta. Toisaalta nuorten kohtaaminen yksilöinä, eikä ryhmäedustajina, mahdollistaa nuoren pääsyn itsensä nuorisotyön piiriin. Honkasalo, Souto ja Suurpää (2007, 42) ovat esittäneet toimenpiteitä nuorisotalon avoimuuden lisäämiseksi. Näihin kuuluu muun muassa uuden nuoren aktiivinen vastaanotto. He ovat ehdottaneet nuorten ryhmäyttämistä, jotta uusi nuori pääsee ryhmän jäseneksi.

Suurpää on toimittanut 11 suomalaisen nuorisotutkijan kirjoituksista ajankohtaiskatsauksen nuorten syrjäytymisestä. Nuorisotyön avoimuutta pohtiessaan hän ymmärtää pyrkimyksen tarjota avoimesti kaikille nuorille palveluja. Nuorisotyön keskeinen arvo avoimuus voi kuitenkin kääntyä valikoivuudeksi, jos sitä ei kriittisesti yhdessä nuorten kanssa pohdita. Kysymykseen voi tulla esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden hetero-oletus tai avustajan puuttuminen sitä tarvitsevalta nuorelta. Esimerkiksi monikulttuuristen nuorten osalta nuorisotyönpiiriin tulemisessa esteenä olivat nuorten vanhemmat ja toisaalta työntekijöiden asenteet. (Suurpää 2009, 18–19.)

Soanjärvi (2011, 138–140) pohtii nuorisotyön kasvatuksellista suhdetta nuoreen. Nuoren ja nuorisotyöntekijän kohtaamisessa on jotain erityistä. Tästä erityisyydestä on kuitenkin vähän tietoa. Sen tutkimiseksi tarvitaan nuorisotyöntekijöitä, joilla on edellytykset tutkia omaa toimintaansa ja kokemustaan nuorisotyöntekijöinä. Tällaista tutkimusta tarvitaan suojaamaan pienen nuorisotyöalan koulutuksen selviytyminen muun muassa ammattikorkeakoulujen rakenteellisessa muutoksessa. Soanjärvi näkee myös tarpeen korostaa nuorisotyön koulutuksen sisällöissä nuorisotyön kasvattajuutta.

Gretschelin (2011, 7–9) mielestä nuorisotyö on dialogista kasvatusta. Tämä mahdollistaa nuoren osallisuuden ja kuuluksi tulemisen. Nuorten tullessa osalliseksi muuttuu nuorisotyöntekijöiden rooli. Nuorille on tarjottava toimijan paikkoja ja myös valtaa on jaettava nuorille. Tällä hetkellä nuoret näkevät nuorisotyöntekijöiden työnteon olemisena ja ajanviettona, erityisenä touhuamisena (esimerkiksi leipominen), psykologisena työnä ja valittajina tai komentajina. (Emt., 18.) Esteinä nuorisotalolle tulemiselle nuoret nimesivät nuorisotalon vanhojen käyttäjien asenteen, nuorisotaloyhteisö on liian heikko, nuorisotyöntekijöiden kasvatusote ei ole osallistava ja nuorilla ei ole todellista mahdollisuutta vaikuttaa (Emt., 21).

Reed Larson (2000, 170–173) on tutkimuksista havainnut, että nuoret kokevat elämänsä tylsäksi, eivät löydä motivoitumisen kohteita ja ryhdy aloitteellisiksi. Länsimaissa aikuisilla on paljon vastuuta ja nuorilla vähän. Aloitteellisuus ei pääse kehittymään. Larsonin ehdottaakin, nuorten positiivisen kehityspsykologian (Psychology of Positive Youth Development) hyödyntämistä. Siinä nuoria tuettaisiin mieluummin aloitteellisiksi lyhyentähtäimen tavoitteissa, kuin yritettäisiin

motivoida pitkäkestoisiin epävarmoihin tavoitteisiin. Hänen mukaansa aloitteellisuuden kehittämisessä on saatava syttymään luontainen motivaatio yhdessä lähiympäristön kannustuksen kanssa ja lisäksi ajallisen kaaren on oltava hallittavan kokoinen. Koulu käyttää nuoren päivittäisestä ajasta osan ja jälkeen jää nuorelle omaehtoisesti käytettävää vapaa-aikaa, joka mahdollistaa aloitteellisen toiminnan. Larsonin tutkimuksissa on kuitenkin selvinnyt, että nuorten vapaa-ajalla television katsominen on keskeisin toiminto ja sen lisäksi vertaisryhmässä juttelu ja hengailu. Näiden toimintojen lähemmässä tutkimuksessa voitiin todeta, että keskeisintä oli hyvä motivaatio, johon ei liittynyt keskittymistä tai haastetta. Näin ollen se ei myöskään tuottanut aloitteellisuutta.

Larson on tutkinut luontaista motivaatiota ja keskittymistä vapaa-ajallaan harrastavien nuorten osalta. Nuoret kokivat sopivan haasteellisen toiminnan tuottavat motivoitumista ja keskittymisen olevan helppoa. Vapaaehtoistoiminta ja harrastaminen tuottivat kykyä aloitteellisuuteen, mutta myös taitoja. Kun on tutkittu seikkailutoiminnan vaikutusta, voitiin havaita, että parhaimmillaan 25 kuukautta toiminnon jälkeen oli vielä havaittavissa positiivista vaikutusta muun muassa itsekontrolliin ja päätöksentekoon. Myös harrastustoimintaan liittyvä ryhmämuotoisuus sosiaalisti normeihin ja tuotti sosiaalista pääoma sekä aktiivista kansalaisuutta. Ryhmämuotoisessa toiminnassa nuori myös saa reflektiivistä palautetta omasta toiminnastaan tukien identiteetin kehittymistä. (Emt., 174–176.) Larson kiteyttää nuorten vapaa-ajan toiminnan keskeiset elementit, jotka tukevat nuoren identiteetin kehittymistä ja kasvua aloitteellisuuteen. Ne ovat nuoren itseohjautuvat toiminnot, vapaaehtoisuus, motivoivuus, selkeä rakenne ja riittävä haasteellisuus. Samalla ohjauspuheessa lähtökohtana on mahdollisuuksien avaaminen ajattelulle ja strategiseen ajatteluun kannustamisessa. Tutkiessaan urheiluvalmennusta, missä nuoret ovat sitoutuneita, nauttivat pelaamisesta ja eivät pelkää virheitä, hän havaitsi ohjauksessa merkittäväksi tekijäksi sen, että itse joukkue toiminnassa arvostettiin hauskuutta ja henkilökohtaista kehittymistä tärkeämmäksi kuin voittamista. Tämän asenteen kouluttamiseen tarvittiin kolme tuntia. (Emt., 179–180.)

Kerry Young muistuttaa, että nuorisotyö vaikuttaa ihmisen elämässä tietyn jakson aikana. Tälle jaksolle on myös tyypillistä fyysiset ja psyykkiset muutokset. Samanaikaisesti ulkoiset paineet ja odotukset vertaisryhmästä, vanhemmilta, muilta aikuisilta ja yhteisöltä ovat kovat. Nuorisotyön näkökulmasta tämä ajanjakso ymmärretään vapauden rajojen tutkimisen ajaksi. Nuoren kanssa käydään keskustelua siitä, kuka hän on ja kuka hänen pitäisi olla. Keskusteluun nousevat myös moraalikysymykset. Nuorisotyössä ei arvoteta oikeaa ja väärää, vaan tuetaan nuorta löytämään oman käsityksensä. (Young 2007, 79.)

Jeffsin ja Banksin mukaan nuorisotyöntekijällä on erityinen suhde kontrolliin. He jakavat nuorisotyöntekijän tehtävän kontrolloinnin käytännöksi ja käytännön kontrolloimiseksi. Taustalla

on nuorten tasavertainen kohtelu ja toiminnan turvallisuus. Näistä kumpuaakin päivittäisen nuorisotyön eettiset kysymykset, tasapainoiltaessa vastuun ja vapauden välillä. Nuorisotyössä ei uskota pakkoon. Nuorisotyön on onnistuttava voittamaan nuorten mielenkiinto ja kiinnittämään heidät kasvatustoiminnan piiriin. Moraaliset ja eettiset kysymykset on läsnä koko ajan. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on pohtia nuoren kanssa niihin vastauksia. Toisaalta nuorisotyön tehtävän odotetaan olevan nuorten kontrollointia siten, että he sopeutuvat yhteiskuntaan. Tämä ei kuitenkaan kuulu nuorisotyöhön. Nuorisotyössä nuoren sopeuttaminen yhteiskuntaan tarkoittaa kriittistä pohdintaa yhdessä nuoren kanssa. Nuori joutuu ottamaan kantaa ja muodostamaan omaa käsitystään asioista, myös oikeasta ja väärästä. (Jeffs & Banks 2007, 94–99.)

Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön näkökulmasta Erja Anttonen näkee nuorisotyössä tärkeäksi tilan antamisen nuoren kasvulle. Nuoren on voitava kokea olevansa ainutkertainen ja arvokas. Tämä mahdollistuu, kun nuorisotyöntekijä on tietoinen omista arvoistaan, asenteistaan ja normeistaan. (Anttonen 2007, 18.)

6.4 Vastauksia tutkimuskysymyksiin

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni koski nuoruuden ajan identiteetin kehittymistä. Kysymys oli jaoteltu pohdintaan eriksonilaisesta ja uuseriksonilaisesta viitekehyksestä, feministisestä näkökannasta ja postmodernista ajasta nousevien teorioiden käsityksiin. Aineiston ja kirjallisuuden pohjalta on jäljempänä koottuna taulukoihin maininnat identiteetin kehittymisen tukemisesta ja mihin lähteeseen niillä viitataan.

Eriksonin teorian pohjalta mahdolliset interventiot liittyvät kehitystehtävämalliin. Tästä näkökulmasta keskeistä onkin tämän mallin tunteminen ja kyky soveltaa sitä työssä. Marcia on halunnut erikseen vielä painottaa kehitysvaiheiden kertaantumista ja keskeneräisten kehitysvaiheiden mahdollista läpikäymistä toisessa kehitysvaiheessa. Tämä malli edellyttää kasvattajalta herkkyyttä nuoren todelliseen meneillään olevaan kehitystehtävään. Eriksonin teorian pohjalta Marcian laatimaa identiteettitilamallia pidetään hyvin käyttökelpoisena nuorten kanssa työskennellessä.

	Identiteetin kehittämisen tukeminen	Maininnat artikkeleissa	Maininnat muun kirjallisuuden perusteella
Eriksonilainen	Nuorelle palautetta toiminnastaan ja itsereflektion opettelu	Schwartz (2001a)	Erikson (1959)
	Ryhmässä toimiminen, sosiaaliset ja toisten huomioonottamista vaativat tilanteet		Erikson (1968)
	Moraalisten ja yhteiskunnallisten aiheiden käsittely nuorten kanssa, vaihtoehtojen käsittely	Levine (2005)	
	Eriksonin kehitystehtävä mallin ymmärtäminen	Marcia (2002)	Erikson (1959; 1980; 1982)
Uuseriksonilainen	Nuorelle palautetta toiminnastaan (mm. merkittäviltä toisilta), itsereflektion opettelu, dialogisuus	Grotevant (2001), Kerpelman (2001), Levine (2001), Schwartz (2001a)	
	Identiteettitilamallin tunteminen.	Marcia (2001; 2002)	
	Sosiaaliset taidot, ryhmätoiminta, moraalikysymysten käsittely ryhmässä.	Schwartz (2001a)	
	Aikuinen provosoitumattomuus.	Marcia (2002)	

Taulukko 8. Eriksonin ja uuseriksonilaisten näkemys identiteetin kehittämisen tukemisesta

Identiteetin kehittämisen tukeminen feministisestä näkökannasta liittyy vahvasti sukupuolisuuteen tai ehkä vielä paremmin sukupuolisen orientaation käsittelyyn. Artikkelien perusteella tyttöjä ja poikia kohdellaan eri tavoin. Tämä tarkoittaa sukupuolisensitiivistä työtettä, jolla tarvittaessa voidaan kompensoida erilaisesta kohtelusta seuranneita vaikutuksia. Feministisestä näkökannasta tärkeää on tukea nuoren itsereflektiota antamalla palautetta dialogissa. Merkittäväksi nousee myös hoivataitojen kehittämisen tukeminen. Hoivakykyä ja toisten huomioonottamista pidetään tärkeänä sukupuolesta riippumatta.

	Identiteetin kehittämisen tukeminen	Maininnat artikkeleissa
Feministinen näkökanta	Nuorelle palautetta toiminnastaan, itsereflektion oppiminen, dialogisuus	Sorell & Montgomery (2001), Archer (2002), Kroger (2002), Marcia (2002)
	Sosiaaliset ja hoivataidot	Sorell & Montgomery (2001), Côté (2002), Levine (2002)
	Moraalikysymysten käsittely	Levine (2002)
	Sukupuolisensitiivinen työote	Sorell & Montgomery (2002)

Taulukko 9. Identiteetin kehittämisen tukeminen feministisestä näkökulmasta

Identiteetin kehittyminen postmodernissa ajassa nähdään rakenteluna. Menetelmänä voivat olla narratiivit, kuluttajuus tai ulkonäön muokkaaminen. Kuluttajuuden kautta tapahtuva identifioituminen esimerkiksi nuorisokulttuureihin on kuitenkin yhteydessä sosioekonomiseen asemaan. Kehoon kiinnittyneen identiteetin muokkaamiseen hyödynnettävät kirurgiset toimenpiteet ovat myös sosioekonomisesti rajoitettuja. Yksilöllisyyden korostuminen ja vanhempien normatiivisen ohjauksen heikkeneminen saattavat jättää nuoren heitteille identiteettityönsä kanssa. Toisaalta keskiluokkaisille perheen antamaa opiskelutehtävää suorittavat menestyjät tytöt ahdistuvat heihin kohdistuvista vaatimuksista. Moni-identiteettisyys voi olla haastavaa hallittavaa, jos perusta eli minäkäsitys on heikko. Identiteetin kehittymisen tukemisessa korostuvat ryhmä- ja sosiaalisten taitojen opettelu. Samoin kykyä itsereflektioon ja palautteen antamiseen sekä käsittelyyn on hyvä harjoitella.

	Identiteetin kehittymisen tukeminen	Maininnat artikkeleissa	Maininnat muun kirjallisuuden perusteella
Postmoderni	Narratiivien tuottaminen identiteetin työstämiseksi.	Berzonsky (2005), Phoenix & Rattansi (2005)	Saastamoinen (2007), Johansson (2006)
	Ryhmätoiminta, sosiaaliset taidot.	Berzonsky (2005), Kroger (2005), Phoenix & Rattansi (2005), Rattansi & Phoenix (2005), Schachter (2005), Hardy & Kisling (2006)	Côté & Levine (2002), Côté (2005b)
	Itsereflektio ja palautteen antaminen.	Levine (2005), Phoenix & Rattansi (2005), Hardy & Kisling (2006)	Lähteenmaa (1995), Larson (2000)
	Moni-identiteettisyyden ymmärtäminen.	Rattansi & Phoenix (2005)	
	Menestyjätyttöjen huomioiminen.	Rattansi & Phoenix (2005)	
	Tiedostettava kulttuuriset ja kuluttajuuspaineet.	Rattansi & Phoenix (2005), Schachter (2005), Weigert & Gecas (2005)	Saatamoinen (2007)
	Normatiivinen ohjaus ja kannustus		Côté (2002)

Taulukko 10. Identiteetin kehittymisen tukeminen postmodernissa ajassa

Aineistosta nousee osin suoria ilmauksia mahdollisuuksista nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen. Merkillepantavaa on, että riippumatta viitekehyksestä ovat itsereflektioidot ja palautteen antaminen nuorelle sekä tämän palautteen käsittely nostettu hyödyllisiksi interventioiksi. Samoin sosiaaliset taidot ja ryhmässä toimimisen taidot katsotaan hyvin tärkeiksi identiteetin kehittymisen tukemisessa. Lisäksi moraalisten ja yhteiskunnallisten kysymysten käsittely saa useita

mainintoja. Alla olevaan taulukkoon on koottu yhteenveto luokittelusta. Siinä on esitetty ne lähteet, joita löytyy maininta kyseessä olevasta interventiosta.

Artikkeli	Interventio
Erikson (1959), Kerpelman (2001), Levine (2001), Schwartz (2001a), Sorell & Montgomery (2001), Archer (2002), Kroger (2002), Marcia (2002), Berzonsky (2005), Levine (2005), Phoexix & Rattansi (2005), Weigert & Gecas (2005) ja Hardy & Kisling (2006)	Nuorelle palautetta toiminnastaan, itsereflektion opettelu ja sen hyödyntäminen palautteen käsittelyssä
Erikson (1968), Schwartz (2001a), Sorell & Montgomery (2001), Côté (2002), Levine (2002), Côté & Levine (2002), Côté (2005b)	Ryhmässä toimiminen, sosiaaliset ja toisten huomioonottamista vaativat tilanteet, ylisukupolvinen toiminta
Lähteenmaa (1995), Larson (2000), Schwartz, (2001), Marcia (2002), Levine (2002), Kroger (2005), Helve (2007)	Moraalisten ja yhteiskunnallisten aiheiden käsittely nuortenryhmässä

Taulukko 11. Interventioluokittelu artikkeleittain

Merkittävimmäksi luokaksi nousee palautteen antaminen nuorelle ja siihen liittyen itsereflektion ohjaaminen. Identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää tuottaa kriittistä ajattelua aiheuttavaa toimintaa. Oman luomistyönä syntyneen identiteetin rakentava kyseenalaistaminen ja vahvistaminen nuoren tietoisien tavoitteiden suuntaisesti tukevat identiteetin kehittymistä. Tämä voi tarkoittaa nuoren toimintaa itsekseen tai ryhmässä. Tarvitaan työntekijän havainnointia nuoren toiminnasta, yksin ja ryhmässä. Tästä saadun palautteen pohjalta avautuu nuorelle mahdollisuus uusien arvojen ja uskomusten työstämiseen dialogissa työntekijän kanssa. Samoin tuki nuoren erilaisten valintaprosessien avaamisessa tiedostetuksi toiminnaksi on tärkeää. Sekä tytöille että pojille on luotava mahdollisuuksia reflektoida suhdettaan merkittäviin toisiin. Nuoret tarvitsevat myös mahdollisuuksia tutkia omaa sukupuolista orientaatiotaan ja saada tukea tässä prosessissa. Menetelmänä voi myös olla narratiivien tuottaminen omasta itsestään, sisältäen itsereflektion. Näin voidaan työstää pettymyksiä, motivaatioita, projektiota, ahdistuksia ja odotuksia nuorten kanssa. Keskeistä on löytää nuoren kanssa punainen lankaa nuoren omasta identiteetistä. Nuorelle annettu palaute voi olla nuoren minäkäsityksen mukaista tai ristiriidassa sen kanssa. Tärkeää on päästä palautteen antamisen yhteydessä dialogiin, jossa voidaan käsitellä palautteen merkitystä sekä nuoren että nuorityöntekijän näkökulmasta.

Toinen merkittävä luokka nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa on ryhmätoiminta ja sosiaaliset taidot. Ryhmätoiminta mahdollistaa itsereflektion kautta sekä yksilöllisyyden että sosiaalisen kohtaamisen tarkkailun. Nuorille on tarjottava kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua ja identiteetin kehitystä tukevia ryhmiä. Nuorten ryhmäytymistä on tuettava ja havainnoitava. Tarvittaessa siitä on hyvä antaa palautetta ja reflektoida sitä. Nuorten kanssa voidaan tuottaa

esimerkiksi postmodernin ajan narratiiveja itsestä ja niitä voidaan lempeästi kyseenalaistaa ja reflektoida. Voidaan myös järjestää neuvottelutilanteita, jotka mahdollistavat nuoren identiteetin muotoutumista. Nuorisotyön puitteissa voidaan myös järjestää tilanteita, jotka mahdollistavat huolenpitoa kehittävää vuorovaikutusta. Voidaan myös kehittää hoivakykyä vahvistavia interventioita erikseen kummallekin sukupuolelle. Niissä mahdollistetaan toisen huomioon ottamista ja vahvistetaan hoivakykyä. Tärkeää on myös järjestää tilanteita, joissa on useampia sukupolvia toimimassa.

Lähteiden perusteella pidetään myös hyvänä mahdollistaa nuorille pohdintaa ja dialogia esimerkiksi moraalisisista tai yhteiskunnallisista kysymyksistä. Nuorille on avattava yhteiskunnallisia teemoja tukien kriittistä tiedon etsintää. Erilaisia moraalidilemmejä on hyvä käsitellä yhdessä nuorten ryhmän kanssa. Samoin yhteiskunnalliset teemat ovat nuoren identiteetin kehittymisen kannalta hyödyllisiä. Nuorta on myös tuettava löytämään omaa ajattelua ja innostettava moninäkökulmaisen tiedon etsintään ja prosessointiin.

Toinen tutkimuskysymys koski informaalin kasvatuksen mahdollisuuksia toimia nuorisotyön menetelminä nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa. Edellä on kuvattu keskeiset interventiot identiteetin kehittymisen tukemisessa. Niiden pohjalta on haettu kirjallisuudesta mainintoja nuorisotyön informaalin kasvatuksen menetelmistä. Tulokset ovat nähtävissä alla olevassa taulukossa 12.

	Informaalin kasvatuksen menetelmiä nuorisotyössä kirjallisuuden mukaan
Nuorelle palaute toiminnastaan, itsereflektion opettelu ja sen hyödyntäminen palautteen käsittelyssä	Dialogi. Foreman (1990), Hämäläinen & Kurki (1997), Silkelä (2003), Filander (2007), Gretscher (2007a), Kiilakoski (2007), Kylmäkoski (2007), Varto (2007), Batsleer (2008), Harte (2010), McLeod (2010), Podd (2010), Smith (2010), Gretscher (2011), Soanjärvi (2011) Itsereflektio. Foreman (1990), Cefop (2007) Harte (2010), Havainnointi. Müller & Schmidt & Schultz (2008) Collander – Brown (2010) Läsnäolo. Müller (2006), Jeffs & Smith (2010b)
Ryhmässä toimiminen, sosiaaliset ja toisten huomioonottamista vaativat tilanteet	Ryhmätoiminta. Foreman (1990), Hall & Williamson & Coffey (2000), Larson 2000, Müller (2006), Gretscher (2007a), Müller & Schmidt & Schultz (2008), Forrest (2010) Osallisuus. Müller (2006), Gretscher (2007a), Varto (2007), Harte (2010), Patton (2010)
Moraalisten ja yhteiskunnallisten aiheiden käsittely nuorten ryhmän kanssa	Moraalikysymykset. Hall & Williamson & Coffey (2000), Helve (2007), Jeffs & Banks (2007), Young (2007), Harte (2010)

Taulukko 12. Informaalin kasvatuksen menetelmiä nuorisotyössä nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseksi

Samalla kun voidaan todeta, että nuorisotyön puitteissa informaalin kasvatuksen menetelmillä voidaan tukea nuoren identiteetin kehittymistä, on huomioitava menetelmien herkkyyks. Kirjallisuuden perusteella nousee useita huomioita tarvittavasta osaamisesta. Näitä huomioita on koottu alla olevaan taulukkoon.

Huomio menetelmästä	Huomion lähde
Luottamus: työskentely pohjaa vapaaehtoisuuteen, edellyttää luottamussuhteen rakentumista, dialogin ja nuoren itsereflektion tukemisen edellytys	Cefop (2007), Varto (2007), Batsleer (2008), Mäkelä (2009), Harte (2010), Jeffs ja Smith (2010b), McLeod (2010), Patton (2010), Smith (2010)
Oppimisympäristö: Turvallinen, luottamuksellinen ja nuorten mukaan joustava oppimisympäristö	Foreman (1990), Silkelä (2003), Hull & Greeno (2007), Smith (2007), Batsleer (2008) Smith (2010), Patton (2010)
Spontaanisuus ja intuitio: Mahdollistaa dialogin	Mattila (2006)
Asennoituminen: nöyryys, nuoren puolella	Cederlöf (2004), Forrest (2010), Smith (2010b)
Hiljaisuuden sietäminen: tilan antaminen nuoren epävarmuudelle, mahdollistaa dialogin	Batsleer (2008), Mattila (2009), Smith (2010)
Kohtaamisen erityisyys: vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus, aikuinen nuorelle läsnä	Hämäläinen & Kurki (1997) Filander (2007), Jeffs & Banks (2007), Kiilakoski (2007), Kylmäkoski (2007), Young (2007), Batsleer (2008), Jeffs ja Smith (2010b), McLeod (2010), Soanjärvi (2011)
Työntekijän itsereflektio: työntekijän on tunnistettava omat asenteensa, arvonsa, uskomuksensa ja motivaatiopohjansa, ymmärrettävä oman toimintansa syitä ja seurauksia	Müller (2006), Anttonen (2007), Helve (2007), McCulloch & Tett (2007), Batsleer (2008), Mattila (2009), Smith (2010), Soanjärvi (2011)
Ryhmän ohjaamisen taidot: ohjaamistaidoissa heikkoutta ja koulutuksen puutetta	Honkasalo, Souto & Suurpää (2007)
Yhteiskunnallinen osaaminen: arvot, asenteet, ideologiat	Helve (2007)

Taulukko 13. Huomioita informaalin kasvatuksen menetelmäosaamisessa nuorisotyössä kirjallisuuden pohjalta

Edellä esitetyjä osaamistarpeita tutkiessa voi havaita niistä suuren osan pohjaavan nuorisotyöntekijän aikuisuuteen. Selkeän teknisiä taitoja niistä on ainoastaan ryhmäohjaamisen taidot. Ryhmäohjaamisessa ei voi tulla taitavaksi pelkällä tekniikalla vaan tarvitaan myös muuta osaamista. Nuorisotyöntekijän on tunnettava itsensä ja on oltava valmiina nuorten käytettäväksi kun havaitsee oikean hetken tulleen. Työntekijän omat itsereflektiotaidot nousevatkin keskiöön. Näitä voidaan koulutuksessa harjaannuttaa ja esimerkiksi työnohjauksella taitoa voidaan päivittää ja varmistaa.

Kolmas tutkimuskysymykseni koski nuoren identiteetin kehittymisen tukemista nuorisotyössä informaalin kasvatuksen menetelmillä osana jokapäiväistä nuorisotyötä. Nuorisotyön ammatillisuus

on tärkeää. Eriksonin kehitysvaiheiden, identiteettitilamallin ja identiteetti luokkien tunteminen ja sen pitäminen yhtenä mahdollisena taustaselityksenä nuoren toiminnalle pitäisi olla nuorisotyöntekijän perusosaamista. Identiteettitila-ajattelun kautta voidaan saada ymmärrystä nuoren kognitiiviseen prosessiin. Teoriaa tuntemalla voi tukea nuorten selkiintymättömän, omaksutun ja etsivän identiteettitilan kysymyksiä. Nuorisotyössä pitää ymmärtää keskeneräisen kehitysvaiheen merkitys ja miten nuorta tuetaan kehitysvaiheen läpikäynnissä. Tämä tarkoittaa identiteettiteorioiden sisällyttämistä nuorisotyöntekijöiden koulutukseen. Ryhmänohjaustaitoja tulee myös kouluttaa entistä vahvemmin. Tehtävänä on nuoren vierellä kulkeminen ja nuoren edun puolustaminen. Vuorokuunteluohjaus ryhmän ohjauksen menetelmänä voisi osaltaan tuoda strukturoidun mallin nuorisotyön piilo-opetus suunnitelman toteuttamiseen. Nuorisotyöntekijänä on ymmärrettävä olla avoin nuoren käyttäytymisen takana oleville syille. Nuorisotyöntekijän on myös tärkeää ymmärtää, että näkyvä ja sisäinen eivät välttämättä ole sama asia. Nuorisotyöntekijän pitäisi myös puuttua nuorisotyönkontekstiin, jotta se mahdollistaisi identiteettityön. Koulutuksellinen haaste onkin itsereflektiotaitojen ja nuorisotyöllisen työasenteen kouluttaminen. Siinä edellytetään myös kouluttajalta vahvaa osaamista, johon luottaen opiskelijat rohkaistuvat itsereflektioon ja myös ryhmäreflektioon. Tästä pitäisi seurata vielä palautteen sisäistäminen ja siirtyminen käyttäytymisen tasolle. Kuitenkin mietittäessä nuorisotyön juuria ei tehtävää voi pitää mahdottomana.

6.5 Yhteenveto

Tässä luvussa on esitelty postmodernin ajan merkitystä nuoruudelle, esimerkiksi arvojen muuttumisena. Aikuisuus nähdään vakavana vastuullisuutena, joka ei ole kiinnostavaa. Tutkielman tuloksista löytyy kolme nuoren identiteetin tukemisen menetelmien luokkaa. Ensimmäisenä on palautteen antaminen nuorelle, dialoginen työskentely ja reflektion käyttäminen. Toisena on ryhmä- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen sekä kolmantena moraalisten ja yhteiskunnallisten kysymysten käsittely yhdessä nuorten kanssa. Kirjallisuudesta nousevat kuvaukset nuorisotyön osaamisesta näissä nuoren identiteetin kehittymistä tukevissa menetelmissä ovat huolestuttavia.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän pro gradu –tutkielman tavoitteena on ollut tuottaa syvempää ymmärrystä nuoruuden aikaisesta identiteetin kehittymisestä. Nuorisotyön näkökulmasta nuoren identiteetistä puhutaan kovin vähän. Kuitenkin nuoruuden ajan identiteetin kehittymistä pidetään yleisesti tavoiteltavana, poikkeuksena muutamat postmodernit teoriat. Olen lähtenyt tässä työssä selvittämään miten nuoren identiteetin kehittymistä voidaan tukea ja onko se nuorisotyön puitteissa edes mahdollista. Nuorisotyöllä tarkoitan tässä työssä informaalia kasvatusta, jossa on sisäänrakennettuna vahva

piilo-opetussuunnitelma. Tällä työotteella tai asenteella voidaan työskennellä yhtä hyvin nonformaalin kuin informaalinkin kasvatuksen kentällä.

Tämän tutkielman lähtökohtana ja peilipintana on Eriksonin kehityspsykologinen teoria. Se mukaan identiteetin voi havainnoida minä-identiteetiksi, persoonalliseksi identiteetiksi ja sosiaalisesti identiteetiksi. Eriksonin teorian ydin on kahdeksanvaiheisessa kehitysvaihe tai –kriisi mallissa. Jokaisen kehitysvaiheen aikana ihminen käy jollain tasolla kaikki kehitysvaiheet läpi. Lohdullista on, että jos jokin vaihe jää keskeneräiseksi, on edesspäin uusi mahdollisuus tämän vaiheen läpikäymiseen. Postmoderni aika on kuitenkin haastanut Eriksonin teoriaa. Erityisesti Côtéen esittämät ajatukset ovat tuottaneet ymmärrystä tämän ajan erityisyyteen. Nuoren identiteettityö on haastavaa ja vertaisryhmän ulkopuolista tukea siihen on saatavilla heikosti.

Tutkielman aineistoa ovat kansainvälisessä referee-julkaisussa: *Identity: An International Journal of Theory and Research* ilmestyneet artikkelit. Artikkelit valikoituivat sillä perusteella, että ne käsittelivät nuoruuden identiteetin kehittymistä, poissulkien etnistä tai seksuaalista identiteettiä käsittelevät artikkelit. Aineistoksi valikoitui 50 artikkelia. Tässä teorialähtöisessä tutkimuksessa varsinaisen aineiston muodostivat loppujen lopuksi 24 artikkelia. Niitä analysoimalla hahmottui luokittelu auttamaan identiteetin kehittymisen ymmärtämistä. Näitä luokkia on neljä. Ensimmäisessä oli Eriksonin teoria ja sen kritiikki, toisessa uuseriksonilaiset näkökulmat identiteetin kehittymiseen, kolmannessa luokassa tarkastelu tapahtui feministisestä näkökannasta ja viimeisessä luokassa tarkastelu pohjasi identiteetin kehittymiseen postmodernissa ajassa.

Tutkimusaineiston analyysissä tavoitteena oli löytää mainintoja nuoren identiteetin kehittymisen tukemisesta. Mielenkiintoista oli, millaisia interventiomahdollisuuksia löytyy eri näkökulmia edustavista teorioista. Loppujen lopuksi hahmottui kolme merkittävämpää luokkaa mahdollisuuksiksi nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen. Tulosta voi pitää yllättävänä. Teorioiden lähtökohdat ja perustelut ovat kovin erilaisia ja kuitenkin identiteetin kehittymisen tukemiseksi ehdotetaan samoja interventioita. Ensimmäisessä ja eniten mainintoja saaneessa luokassa keskeistä on palautteen antaminen nuorelle hänen toiminnastaan. Tätä palautetta voidaan käsitellä dialogissa ja samalla harjaantua itsereflektiotaidoissa, joita läpi aineiston pidetään tärkeinä. Erityisesti niin kutsutun merkittävän toisen eli vanhemman, opettajan tai ohjaajan antama palaute on tärkeää. Merkityksellistä on, jos tämä palaute on sopivasti ristiriidassa nuoren oman käsityksen kanssa, jolloin itsereflektion käynnistymiselle on pohjaa. Toisessa luokassa merkityksellisenä pidetään toimimista ryhmässä ja sosiaalisia taitoja. Feministisestä näkökannasta tähän liittyi myös kyky hoivaan ja toisten huomioon ottamiseen. Ylisukupolvista toimintaa pidettiin hoivakykyä kehittävänä. Kolmannessa luokassa nähdään tärkeänä moraalisten ja yhteiskunnallisten kysymysten

käsittely mielellään ryhmässä nuorten kanssa. On tietysti muistettava, että näiden interventioiden takana on niin kutsutun normaalin tai terveen identiteetin kehittymisen tukeminen.

Kirjallisuuteen pohjaava nuorisotyön ja informaalin kasvatuksen määrittely ovat yksi tulokulma tähän tutkielmaani. Nuorisotyön ehkä keskeisin ja yleisimmin hyväksytty määrite on sen vapaaehtoisuus nuorelle. Nuoren ei ole pakko osallistua, jolloin nuorisotyön on pystyttävä kerta toisensa jälkeen osoittamaan merkityksellisyytensä nuorelle. Ryhmään perustuva toiminta on yksi nuorisotyön perinteinen määrittäjä. Nytemmin on kuitenkin kehitetty työmuotoja, jotka pohjaavat yksilötyöhön. Erityistä nuorisotyössä on myös asennoituminen nuoreen. Nuori on itsessään arvokas ja esimerkiksi koulussa nuorta kuormittavat leimat eivät ole nuorisotyön piirissä merkityksellisiä. Nuori itsessään on arvokas. Nuorisotyön heikkous ja vahvuus on tekijässään. Nuorisotyöntekijä voi viettää aikaansa esimerkiksi nuorisotalolla, aidosti kilpaillen nuorten kanssa erilaisissa peleissä ja nauttien ylivoimaisuudestaan. Samassa tilanteessa toinen nuorisotyöntekijä voi viettää aikaansa nuorisotalolla aistit valppaina havainnoiden nuorten ryhmää puuttuen välittömästi esimerkiksi havaitessaan kiusaamista. Samalla havainnoissaan ryhmää hän laskeskelee minkä tasoinen vastus on nuoren kannalta rakentavin, jotta nuori kohtaa sellaista haastetta, joka on vielä mahdollinen voittaa. Parhaimmillaan vielä keskustellaan niistä tunteista, joita häviäminen tai voittaminen tuottaa. Tälle työntekijälle oma voittaminen ei ole merkityksellistä. Puhutaan nuorisotyön ammatillisuudesta.

Informaali kasvatus voisi toimia kehyksenä ammatillisen nuorisotyön määrittelyssä. Sen kautta löytyy rakenteita, jotka ovat identtisiä nuorisotyön tavoitteiden kanssa. Informaali kasvatus on kuitenkin tässä työssä tarkoitettussa mielessä merkityksetöntä, jos siihen ei liity tarkkaan punnittua piilo-opetus suunnitelmaa. Informaali kasvatus tarkoittaa menetelminä luottamusta, läsnäoloa, dialogia ja reflektointia. Nämä ovat niitä samoja taitoja kuin millä nuoren identiteetin kehittymistä voidaan tukea. Voitaisiinkin ajatella, että asia on kunnossa, kun identiteetin kehittymisen tukemisen interventiot tunnistetaan ja menetelmät ovat tiedossa. Kirjallisuuden perusteella nousee kuitenkin huoli nuorisotyöntekijöiden ammattiosaamisesta.

Tavoitteenani on ollut saada nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen tietoiseksi osaksi jokapäiväistä nuorisotyötä. Mielestäni nuorisotyöntekijöiden koulutus on silloin avainasemassa. Koulutusta kehittämällä voidaan varmistaa tulevaisuuden nuorisotyöntekijöiden osaaminen. Kun postmodernissa ajassa normatiivinen ohjaus ja kannustus perheen taholta ovat puutteellisia, ilmaantuu perheen ulkopuolisille toimijoille tarvetta. Koulussa tehdään merkittävää työtä, mutta se ei yksinään riitä. Nuorisotyölle onkin tässä tärkeä rooli olla tietoisesti tukemassa nuoren identiteetin kehittymistä. Nuorisotyöntekijä on lähtökohtaisesti nuorta varten.

Nykyisessä nuorisotyöntekijäkoulutuksessa ei käsitellä riittävästi identiteetin kehittymistä. Kaikilla nuorisotyötä kouluttavilla koulutusasteilla on mielestäni käsiteltävä identiteetti-teorioita. Se ei kuitenkaan vielä riitä. On osattava myös työskennellä nuoren identiteettityötä edistävällä tavalla. Nuori voi käyttäytyä hyvin haastavasti ja nuorisotyöntekijän on nähtävä tämän käyttäytymisen taakse, rakennettava nuorelle piilo-opetussuunnitelma ja tarjottava nuorta hyödyttäviä interventioita.

Nuoren identiteetin kehittymisen tukemisessa on oltava teoriapohjaa. On ymmärrettävä mitä identiteetillä tarkoitetaan. Mielestäni hyödyllisiä teorioita avaamaan identiteetin kehittymistä ovat Eriksonin kehitysvaiheet, Marcian identiteettitila, Berzonskyn identiteettityylit, Grotevantin identiteetin kontrolliteoria, Côtén ja Levinen identiteettiluokat ja Côtén identiteettipääomakäsite. Postmodernia aikaa kuvaa esimerkiksi Phoenixin ja Rattansin ja Saastamoisen esitykset kuluttajuuteen pohjaavasta identiteetistä ja Weigartin ja Gecasin sekä Johanssonin ulkonäköä rakentavasta identiteetistä. Samalla mielenkiintoinen on Johanssonin ajatus internetistä eli nuorisotyön kontekstissa verkkoperustaisesta nuorisotyöstä. Se voi näyttäytyä nuorelle ulkonäköpaineista vapauttavana toimintakenttänä. Tässä on jo paljon teoriaa, joka pitäisi osata koostaa houkutteleviksi opetuspaketeiksi eri koulutusasteille. Tavoitteena on tuottaa nuorisotyön opiskelijoille tietopääomaa, jota vasten he voivat reflektoida kohtaamiaan nuoria ja hakea ymmärtävää näkökulmaa heidän ohjaamiseensa.

Nuorisotyössä on ymmärrettävä keskeneräisen kehitysvaiheen merkitys ja miten nuorta voitaisiin tukea tämän kehitysvaiheen läpikäynnissä. Nuorisotyöntekijän on pystyttävä pidättäytymään tarjotusta mahdollisuudesta provosoitua, sillä tehtävänä on nuoren vierellä kulkeminen. Haastamisesta huolimatta on oltava avoin nuoren käyttäytymisen takana oleville sille. Nuoren näkyvä käytös ja kognitiivinen prosessi eivät välttämättä ole sama asia.

Oma kysymyksensä on informaalin kasvatuksen menetelmien oppiminen. Palautteen antaminen nuorelle kuulostaa perin yksinkertaiselta. Kuitenkin kun asiaa pilkotaan, ymmärretään, että siihen liittyy luottamus, sosiaalinen tilannetaju, herkkyys, läsnäolo, nuoren tunteminen, sanavalinnat, kyky jatkaa reflektiota palautteen antamisen jälkeen ja tilanteen kasaan kursiminen ennen eroamista. Samalla on hyvä pitää mielessä, että tilanne on nuorelle vapaaehtoinen. Nuorisotyön näkökulmasta nuorella on oltava tunne nuorisotyöntekijästä, joka on hänen tukenaan, hänen puolellaan. Tällaisen osaamisen oppiminen edellyttää opiskelijalle mahdollisuutta saada läpi nuorisotyökoulutuksen palautetta, jota hän voi reflektoida.

Kirjallisuuden pohjalta voi havaita, että ryhmänohjaamista ei nuorisotyössä osata. Nuorisotyöntekijöillä on myös käsitys, että siihen ei ole löytynyt koulutusta. Ryhmätoimintaa ei voi ohjata, jos itsellä ei ole reflektoitua kokemusta ryhmäjäsenyydestä. Koulutuksessa on huomioitava

riittävä ryhmätöiden määrä ja niissä eri ryhmäroolien harjoittelua. Näihin tilanteisiin on kuuluttava itsereflektio, jota tarvittaessa myös ryhmä reflektoi. Tämä toki asettaa haasteita oppimisen ohjaajille. Nuorisotyöntekijän perusosaamista on oltava ryhmätoiminnan ohjaaminen.

Moraalisten ja yhteiskunnallisten kysymysten käsittely on myös lähtökohtaisesti perusnuorisotyötä. Samalla kuitenkin on kyse vaativasta taitolajista. Olisi hyvä, että ohjaajalla itsellään olisi tietopohjaa kyseisistä teemoista. Pelkästään yhteiskunnallinen osaaminen vaatii koulutuksellista panostusta. Nuorisotyöntekijän on myös itse oltava tietoinen omasta arvomaailmastaan. Oma mielipide ei saisi ohjata nuorten mielipiteen muodostumista. Nuorten keskenään erilaisille arvoille on löydettävä turvallista tilaa. Ohjaamisessa on oltava herkkänä sille, että nuorten ilmaisut eivät pääse loukkaamaan toisia nuoria, ihmisoikeuksia tai perustuslain henkeä. Nuorisotyö ja sen koulutus on haluttu pitää esimerkiksi poliittisesti arvovapaana alueena, mikäli kyseessä ei ole poliittisesti leimautunut työnantaja tai koulutusorganisaatio. Kun koulutetaan poliittisesti kantaa ottamattomasti nuorisotyöntekijöitä, on olemassa vaara, että yksi merkittävä alue jää käsittelemättä. Jotenkin on voitava löytää ratkaisu siihen, että opiskelijat pääsevät tuulettamaan poliittisiakin arvojaan ja uskomuksiaan, tullakseen niistä tietoisiksi. Miten tämä tehdään, on hienovarainen kysymys. Kuitenkin kun tavoitteena on kasvattaa nuorista aktiivisia kansalaisia, on asiaan paneuduttava.

Nuoren identiteetin kehittymistä tukevien taitojen kouluttaminen on tärkeää ja vaikeaa. Myös alalla jo toimivien koulutuksessa on päivittämisen tarvetta. Täydennyskoulutuksella voitaneen jokin osa hoitaa. Työnohjaus voisi olla yksi mahdollisuus. Kummastakaan ei kuitenkaan ole hyötyä, jos itsestä ei löydy nöyryyttä ja herkkyyttä itsereflektiolle sekä uuden kohtaamiselle ja uusiutumislle.

Tämä pro gradu -tutkielma on herättänyt minussa paljon pohdintaa nuorisotyöstä ja sen tehtävästä. Nuorisotyön erityisyys työmuotona on saanut vahvistusta. Samalla ymmärrys tämän työmuodon vaativuudesta on lisännyt nöyryyttä. Nuorisotyönkoulutuksessa olisi hyvä uudelleen arvioida postmodernin ajan erityisyyttä ja tarpeita nuorisotyöntekijöiden osaamiselle.

Tutkielman piti tuoda vastauksia. Niitä löytyi, mutta myös lisäkysymyksiä. Erityisesti pohdituttaa nuoren moraalien kehittyminen ja onko siinä nuorisotyölle tukemisen paikkaa. Postmodernin ajan individualismissa korostuu kaipuu eettismoraalisen ajattelun perään. Nuorisotyö on kuitenkin paikka, jossa ollaan ryhmässä ja joudutaan hioutumaan nuorten arvottamisten välissä. Tämä voisi olla erittäin hedelmällinen paikka moraalisen herätyksen tuottamiselle. Tällä ajattelun lähinnä yhteisen edun näyn nousemista ja oman edun tavoittelun siirtymistä taustalle. Tätä pitäisi mielestäni tutkia.

Olen myös kiinnostunut siitä miten saataisiin mallinnettua nuorisotyön informaali kasvattaja. Mielenkiintoista olisi päästä kiinni siihen, mitä hän tekee ja miten se vaikuttaa. Lisäksi mielenkiintoista on selvittää kuinka tietoisesti informaali kasvattaja käytännön tilanteissa toimii. Jos kyseessä on kasvatusasenne, on mahdollista, että toiminta tulee niin kutsutusti suoraan selkärangasta ilman tietoisia intervention valintapäätöksiä. Tämä mallintaminen toisi kuitenkin arvokasta tietoa koulutuksen suunnitteluun.

Postmodernissa ajassa nuoret tarvitsevat identiteettinsä rakentumisessa aikuista tukea. Esitän toivomuksen, että nuoren identiteetin kehittymisen tukeminen otettaisiin nuorisotyön tavoitteisiin. On tärkeää ymmärtää, mistä siinä on kysymys ja miten sitä voidaan tukea. Tämä myös voisi tuoda uutta lisäarvoa nuorisotyöntekijöille kasvattajina.

Lähteet ja kirjallisuus

Primääriaineisto

Archer, Sally (2002) Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 267–270.

Berzonsky, Michael (2005) Ego Identity: A Personal Standpoint in a Postmodern World. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 125–136.

Côté, James E. (2001) Editor's Note: The Hope and Promise of Identity Theory and Research. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 1–5.

Côté, James E. (2002a) Editor's Note: Focus on Sorell and Montgomery's Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 255–256.

Côté, James E. (2002b) Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research." *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 277–280.

Côté, James (2005a) Editor's Introduction. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 95–96.

Hardy, Sam & Kisling, Jason (2006) Identity Statuses and Prosocial Behaviors in Young Adulthood: A Brief Report. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 6(4), 363–369.

Kerpelman, Jennifer (2001) Identity Control Theory, Exploration, and Choice: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 81–86.

Kroger, Jane (2002) Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity development Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 257–266.

Kroger, Jane (2005) Critique of a Postmodern Critique. ". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 195–204.

Levine, Charles (2001) Questions Concerning Ego Identity and Its Health: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 77–80.

Levine, Charles (2002) Women, Men and Persons: A Response to "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 271–276.

Levine, Charles (2005) What Happened to Agency? Some Observations Concerning the Postmodern Perspective on Identity. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 175–185.

- Marcia, James (2001) A Commentary on Seth Schwartz's Review of Identity Theory and Research. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 59–65.
- Marcia, James (2002) Adolescence, Identity, and the Bernardone Family. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 199–209.
- Phoenix, Ann & Rattansi, Ali (2005) Proliferating Theories: Self and Identity in Post-Eriksonian Context: A Rejoinder to Berzonsky, Kroger, Levine, Phinney, Schachter, and Weigert and Gecas. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 205–225.
- Rattansi, Ali & Phoenix, Ann (2005) Rethinking Young Identities: Modernist and postmodernist Frameworks. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 97–123.
- Schachter, Elli (2005) Erikson Meets the Postmodern: Can Classic Identity Theory Rise to the Challenge? *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 137–160.
- Schwartz, Seth (2001a) The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research: A Review and Integration. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 7–58.
- Schwartz, Seth (2001b) Author's Response The Evolution of Identity: A Rejoinder. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 87–93.
- Sorell, Gwendolyn & Montgomery, Marilyn (2001) Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(2), 97–128.
- Sorell, Gwendolyn & Montgomery, Marilyn (2002) The Ubiquity of Gendered Cultural Contexts: A Rejoinder to Kroger, Archer, Levine, and Côté. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 2(3), 281–285.
- van Hoof, Anne (2001) Turning Shortcoming into Advantages: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research". *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(1), 67–75.
- Weigert, Andrew & Gecas, Viktor (2005) Symbolic Interactionist Reflections on Erikson, Identity, and Postmodernism. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(2), 161–174.

Sekundäariaineisto

- Adams, Gerald & Munro, Brenda & Munro, Gordon & Doherty-Poirer, Maryanne & Edwards, Joe (2005) Identity Processing Styles and Canadian Adolescents' Self-Reported Delinquency. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(1), 57–65.
- Andersen, Helle & Mørch, Sven (2005) Individualization and the Challenged Subject. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 5(3), 261–285.
- Archer, Sally (2008) Identity and Interventions: An Introduction. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 8(1), 89–94.
- Beaumont, Sherry (2009) Identity Processing and Personal Wisdom: An Information-Oriented Identity Style Predicts Self-Actualization and Self-Transcendence. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 9(1), 95–115.

Bell, Nancy & Wieling, Elizabeth & Watson Wendy (2007) Narrative Processes of Identity Construction: Micro Indicators of Developmental Patterns Following Transition to University. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 7(1), 1–26.

Bhimji, Fazila (2004) “I Want You to See as a person and Not as a Gang Member or a Thug”: Young People Define their Identities in the Public Sphere. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 4(1), 39–57.

Bukobza, Gabriel (2009) Relations Between Rebelliousness, Risk-Taking Behavior, and Identity Status During Emerging Adulthood. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 9(2), 159–177.

Côté, James (2006) Identity Studies: How Close Are We to Developing a Social Science of Identity? – An Appraisal of the Field. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 6(1), 2–25.

Duerdon, Mat & Widmer, Mark & Taniguchi, Stacy & McCou Kelly (2009) Adventures In Identity Development: The Impact of Adventure Recreation on Adolescent Identity Development. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 9(4), 341–359.

Ferre-Wreder, Laura & Palchuk, Aleksandra & Poyrazli, Senel & Small, Meg & Domitrovich, Celene (2008) Identity and Adolescent Adjustment. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 8(1), 95–105.

Harrell-Levy, Marinda & Kerpelman, Jennifer (2010) Identity Process and Transformative Pedagogy: Teachers as Agents of Identity Formation. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 10(1), 76–91.

Hernandez, Lynn & Montgomery, Marilyn & Kurtines, William (2006) Identity Distress and Adjustment Problems in At-Risk Adolescents. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 6(1), 27–33.

Johnson, Edward & Nozick, Kimberly (2011) Personality, Adjustment, and Identity Style Influences on Stability in Identity and Self-Concept During the Transition to University. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 11(1), 1–24.

Kerpelman, Jennifer & Pittman, Joe & Adler-Baeder, Francesca (2008) Identity as a Moderator of Intervention-Related Change: Identity Style and Adolescents’ Responses to Relationships Education. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 8(2), 151–171.

Kroger, Jane (2007) Why Is Identity Achievement So Elusive? *Identity: An International Journal of Theory and Research* 7(4), 331–348.

Kurtines, William & Montgomery, Marilyn & Eichas, Kyle & Ritchie, Rachel & Garcia, Arlen & Albrecht, Richard & Berman, Steven & Ferrer – Wreder, Laura & Lorente, Carolyn (2008) Promoting Positive Identity Development in Troubled Youth: A Developmental Intervention Science Outreach Research Approach. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 8(2), 125–138.

Lannegrand-Willems, Lyda & Bosma, Harke (2006) Identity Development-in-Context: The School as an Important Context for Identity Development. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 6(1), 85–113.

Lapsley, Daniel & Lasky Benjamin (2001) Prototypic Moral Character. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 1(4), 345–363.

Phillips, Tommy & Pittman, Joe (2003) Identity Processes in Poor Adolescents: Exploring the Linkages Between Economic Disadvantage and The Primary Task of Adolescence. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 3(2), 115 –119.

Pizzolato, Jane (2006) Crafting Stories, Constructing Selves: Supporting Girl's Development Through Structured Short Story Writing. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 6(2), 187–206.

Reimer, Kevin & Wade-Stein, David (2004) Moral Identity in Adolescence: Self and Other in Semantic Space. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 4(3), 229–249.

Stringer, Kate & Kerpelman, Jennifer (2010) Career Identity Development in College Students: Decision Making, Parental Support, and Work Experience. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 10(2), 181–200.

Waterman, Alan (2004) Finding Someone to be: Studies on the Role of Intrinsic Motivation in Identity Formation. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 4(3), 209–228.

Waterman, Alan (2007) Doing Well: The Relationship of Identity Status to Three Conceptions of Well-Being. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 7(4), 289–307.

Wautier, Gary & Blume, Libby (2004) The Effects of Ego Identity, Gender Role, and Attachment on Depression and Anxiety in Young Adults. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 4(1), 59–76.

Årseth, Annie & Kroger, Jane & Martinussen, Monica & Marcia James (2009) Meta-Analytic Studies of Identity Status and the Relational Issues of Attachment and Intimacy. *Identity: An International Journal of Theory and Research* 9(1), 1–32.

Kirjallisuus

Aapola, Sinikka (2005) Aikuistumisen oikopolkuja? Koulutusreitit ja aikuistumisen ulottuvuudet nuorten elämässä, Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) (2005) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56, 254–283.

Aarnio, H. & Enqvist, J. (2001) Dialoginen oppiminen verkossa – DIANA-malli ammatillisen osaamisen rakentamiseen. *Kehittyvä koulutus 2/2001*. Opetushallitus.

Banks, Sarah (2007) Ethics and the Youth Worker. Teoksessa Sarah Banks (toim.) *Ethical Issues in Youth Work*. London: Routledge, 3–20.

Batsleer, Janet (2008) *Informal learning in youth work*. Los Angeles: Sage.

Bauman, Zygmunt (2010) *Identity*. Cambridge: Polity Press.

Cederlöf, Petri (2004) Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Nuorisotutkimusseura /Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 45.

- Chisholm, Lynne & Hoskins, Bryony (2005) Introduction and tools for trading up in non-formal learning. Teoksessa Lynne Chisholm & Bryony Hoskins & Christian Glahn (toim.) Trading up. Potential and performance in non-formal learning. Strasbourg: Council of Europe, 9–17.
- Collander-Brown, David (2010) Beeing with an other as a professional practioner: uncovering the nature of working with individuals. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) Youth work practice. Hampshire: Palgrave Macmillan, 41–53.
- Colley, Helen (2005) Formal and informal models of mentoring for young people: issues for democratic and emancipator practice. Teoksessa Lynne Chisholm & Bryony Hoskins & Christian Glahn (toim.) Trading up. Potential and performance in non-formal learning. Strasbourg: Council of Europe, 31-45.
- Côté, James (2005b) Identity capital, social capital and the wider benefits of learning: generating resources facilitative of social cohesion. *London Review of Education*, 3(3), 221–237.
- Côté, James (2007) Youth and the provision of resources. Teoksessa: John Bynner & Helena Helve (toim.) Youth and Social Capital. London: the Tafnell Press, 59–70.
- Côté, James & Levine Charles (2002) Identity Formation, Agency and Culture. A Social Psychological Synthesis. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Davies, Bernard (2010) What do we mean by youth work? Teoksessa Janet Batsleer & Bernard Davies (toim.) What is Youth Work? Exeter: Learning Matters Ltd, 1–6.
- Erikson, Erik H. (1959) Identity and the Life Cycle. New York: W.W. Norton & Company.
- Erikson, Erik H. (1968) Identity: Youth and Crisis. New York: W.W. Norton & Company
- Erikson, Erik H. (1974) Dimensions of a New Identity. New York: W.W. Norton & Company
- Erikson, Erik H. (1982) The Life Cycle Completed. New York: W.W. Norton & Company
- Filander, Karin (2007) Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus. Teoksessa Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, Tampere, 90–114.
- Foreman, Anne (1990) Personality and curriculum. Teoksessa Tony Jeffs and Mark Smith (ed.) Using informal education: an alternative to casework, teaching and control? Buckingham: Open University Press. (19–26)
- Forrest, Dod (2010) ‘The cultivation on gifts in all directions’: thinking about purpose. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) Youth work practice. Hampshire: Palgrave Macmillan, 54–69.
- Gretschel, Anu (2007a) Nuori – ei asiakkaaksi vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, Tampere, 243–262.
- Gretschel, Anu (2007b) Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusseura /Nuorisotutkimusverkosto & Opetushallitus & Humanistinen ammattikorkeakoulu, 190–203.
- Gretschel, Anu (2009) Kunnallisen nuorisotyön perustehtävää selvittämässä – argumentteja nuorisotoimen tehtävien rajoista. *Nuorisotutkimus* 27(1), 21–37.
- Gretschel, Anu (2011) Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.

Hall, Tom, Williamson, Howard & Coffey, Amanda (2000) Young people, Citizenship and the Third Way: A Role for the Youth Service? *Journal of Youth Studies* 3(4), 461–427.

Harte, Sean (2010) Activities in youth work. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) *Youth work practice*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 85–100.

Helve, Helena (2002) *Arvot, muutos ja nuoret*. Helsinki: Yliopistopaino.

Helve, Helena (1996) Values, World Views and Gender Differences among Young People Teoksessa Helena Helve & John Bynner (toim.) *Youth and Life Management*. Helsinki: Yliopistopaino, 171–187.

Helve, Helena (2007) Arvojen muutos nuorisokasvatuksen haasteena. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto /Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 73, 276–312.

Helve, Helena (2009) The Finnish perspective: youth work, policy and research. Teoksessa: Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Valle & Howard Williamson (toim.) *The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy*. Strasbourg: Council of Europe, 115–129.

Hovi, Merja & Luukkonen, Tero & Mäkelä, Pekka & Taponen, Harri (2009) *Tulevaisuuden suuntia*. Teoksessa Merja Hovi & Tero Luukkonen & Pekka Mäkelä & Viula Pakka & Harri Taponen & Marika Westman (toim.) *Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin*. Helsinki: Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki ja Vantaan kaupunki.

Hull, Glynda & Greeno, James (2007) Identity and Agency in Nonschool and School Worlds. Teoksessa: Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman-Keller (toim.) *Learning in Places. The informal education reader*. New York: Peter Lang, 77–97.

Hämäläinen, Juha & Kurki Leena (1997) *Sosiaalipedagogiikka*. Helsinki: WSOY.

Jeffs, Tony (2010) The relevance of history in youth work. Teoksessa: Filip Coussée & Griet Verschelden & Tineke Van de Valle & Marta Mędlińska & Howard Williamson (toim.) *The history of youth work in Europe. Relevance for youth work policy today. Volume 2*. Strasbourg: Council of Europe, 15–24.

Jeffs, Tony & Banks, Sarah (2007) Youth Workers as Controllers. Teoksessa Sarah Banks (toim.) *Ethical Issues in Youth Work*. London: Routledge, 93–109.

Jeffs, Tony & Smith, Mark (2010a) A note on terms. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) *Youth work practice*. Hampshire: Palgrave Macmillan, xii–xiv.

Jeffs, Tony & Smith, Mark (2010b) Introducing youth work. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) *Youth work practice*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 1–14.

Johansson, Thomas (2006) Att skapa sin identitet: Ungdom i ett posttraditionellt samhälle. Teoksessa: Ann Frisén & Philip Hwang (toim.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur, 197–218

Ketokivi, Kaisa (2005) Aikuistumisen ja perheenperustamisen ristiriidat pidentyneessä nuoruudessa, Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) (2005) *Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56. 100–137.

- Kiilakoski, Tomi (2007) Kasvu moneen suuntaan – kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 57–77.
- Kylmäkoski, Merja (2006) Näkökulmia nuorten tilankäyttöön. Teoksessa Merja Kylmäkoski & Kimmo Lind & Timo Hintikka & Tapio Aittola (toim.) Nuorten tilat. Sarja C. Oppimateriaaleja 9. Helsinki: HUMAK.
- Kylmäkoski, Merja (2007) Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 393–409.
- Larson, Reed (2000) Toward a Psychology of Positive Youth Development. *American Psychologist* 55(1), 170–183.
- Livingstone, D. V. (2007) Conceptual Distinctions and Preliminary Findings. Teoksessa Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman-Keller (toim.) *Learning in Places. The informal education reader*. New York: Peter Lang, 203–227.
- Lähteenmaa, Jaana (1995) Postmodernit virtaukset ja helsinkiläinen nuorisokulttuuri. Helsinki: Helsingin kaupungin tutkimuksia 1995:4.
- Lähteenmaa, Jaana (2000) Myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto /Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 14.
- Mairesse, Pierre (2009) Youth work and policy at European level. Teoksessa: Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Valle & Howard Williamson (toim.) *The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy*. Strasbourg: Council of Europe, 14–18.
- Mattila, Eija (2008) Vuorokuunteluohjaus asiakkaan ohjauksen laatutekijänä. Teoksessa *Ohjaus Learning by Developing –toimintamallissa*. Vantaa: Laurea.
- Mattila, Eija (2009) Vuorokuunteluohjaus dialogissa. Teoksessa *Kuuntele minua – mielenterveystyön käytännön menetelmiä*. Helsinki: Tammi, 79–93.
- McCulloch, Kenneth & Tett, Lyn (2007) Professional Ethics of Youth Work. Teoksessa Sarah Banks (toim.) *Ethical Issues in Youth Work*. London: Routledge, 37–54.
- McLeod, Gina (2010) Advising and mentoring. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) *Youth work practice*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 101–110.
- Metsämuuronen, Jari (2008) laadullisen tutkimuksen perusteet. *Metodologia-sarja* 4. Jyväskylä: Gummerus.
- Müller, Burkhard (2006) Similarities and links between early childhood education and informal education in youth work for adolescents. *European Early Childhood Education Research Journal*, 14(2), 21–33.
- Müller, Burkhard & Schmidt, Susanne & Schultz, Marc (2008) Wahrnehmen können. *Jugendarbeit und informelle Bildung*. Freiburg im Breisgau: Lambertus.
- Mäkelä, Pekka (2009) Auditointi- ja itsearviointimallin rakenne. Teoksessa Merja Hovi & Tero Luukkonen & Pekka Mäkelä & Viula Pakka & Harri Taponen & Marika Westman (toim.)

Nuorisotyön arviointi. Käsikirja nuorisotyön prosessien auditointiin ja itsearviointiin. Helsinki: Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki ja Vantaan kaupunki.

Mørch, Sven (2003) Youth and education. *Young. Nordic Journal of Youth Research* 11(1), 49–73.

Mørch, Sven (2005) Researching Youth Life. Teoksessa: Helena Helve (toim.) *Mixed Methods in Youth Research*. Finnish Youth Research Network / Finnish Youth Research Society, Publications 60, 29–56.

Niemelä, Anna (2005) Nuorena äidiksi - vauhdilla aikuisuuteen? Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) (2005) *Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56, 169 – 195.

Nieminen, Juha (2007a) Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehiksenä. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisu 73, 30–63.

Nieminen, Juha (2007b) Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell: *Nuorisotyötä on tehtävä! Nuorisotutkimusseura*, 21–43.

Oksanen, Atte (2006) *Väkivallan barokki kontrolliyhteiskunnassa*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Patton, Gill (2010) Enhancing group life and association. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) *Youth work practice*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 111–120.

Phoenix, Ann (1996) (Re)conceptualising Youth in a Changing World. Teoksessa Helena Helve & John Bynner (toim.) *Youth and Life Management*. Helsinki: Yliopistopaino, 188–196.

Pietikäinen, Reetta (2005) Vaihtoehtoisia polkuja etsimässä - työpajanuorten orientaatiot. Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) (2005) *Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56, 219–253.

Podd, Wendy (2010) Participation. Teoksessa Janet Batsleer & Bernard Davies (toim.) *What is Youth Work?* Exeter: Learning Matters Ltd, 20–32.

Saastamoinen, Mikko (2007) Notkeat rakenteet, tiheät identiteetit? Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto /Nuorisotutkimusseura, julkaisu 73, 230–254.

Salasuo, Mikko (2007) Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Salonen, Reetta (2005) Milloin omaan kotiin? Aikuistumisen vastuu Suomessa ja Espanjassa. Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) (2005) *Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.. Julkaisuja 56, 66 – 99.

Schugurensky, Daniel (2007) “This is Our School of Citizenship” Informal learning in Local Democracy. Teoksessa Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman-Keller (toim.) *Learning in Places. The informal education reader*. New York: Peter Lang, 163–182.

Siurala, Lasse (2010) Nuorisotyö nonformaalina oppimisympäristönä. Esitetty 30.9.2010. Saatavana tekijältä.

Smith, Heather (2010) Engaging in conversation. Teoksessa Tony Jeffs & Mark Smith (toim.) Youth work practice. Hampshire: Palgrave Macmillan, 31–44.

Smith, Mark (2007) Beyond the Curriculum: Fostering Associational Life in Schools. Teoksessa Zvi Bekerman & Nicholas Burbules & Diana Silberman - Keller (toim.) Learning in Places : the informal education reader. New York: Peter Lang, cop.

Soanjärvi, Katariina (2011) Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Julkaisematon väitöskirjan käsikirjoitus. Tulossa 2011.

Spatscheck, Christian (2009) The German perspective: youth work, integration and policy. Teoksessa: Griet Verschelden & Filip Coussée & Tineke Van de Valle & Howard Williamson (toim.) The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy. Strasbourg: Council of Europe, 95–105.

Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo (1995) Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varto, Juha (2007) Dialogi. Teoksessa Marjatta Bardy & Riikka Haapalainen & Merja Isotalo & Pekka Korhonen (toim.): Taide keskellä elämää. Helsinki: Like.

Young, Kerry (2007) Youth Worker as a Guide, Philosopher, Friend. Teoksessa Sarah Banks (toim.) Ethical Issues in Youth Work. London: Routledge, 77–92.

Digitaaliset lähteet

Anttonen, Erja (2007) Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja C. Oppimateriaaleja 13.

<http://www.humak.fi/sites/default/files/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf> Viitattu 22.4.2011.

Cedefop (2007) Recognition and validation of non-formal and informal learning for VET teachers and trainers in the EU Member States. Cedefop panorama series; 147.

www.cedefop.europa.eu/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/480/5174_en.pdf Viitattu 23.4.2011.

Chisholm, Lynne (2005) Bridges for Recognition. Recognising Non-formal and Informal Learning in the Youth Sector. Terminology Cheat Sheet. http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/Bridges_for_recognition_n.pdf Viitattu 23.4.2011.

Europassi. <http://www.europass.fi> Viitattu 2.5.2011.

Honkasalo, Veronika & Souto, Anna-Mari & Suurpää, Leena (2007) Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisusarja.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kymppikerho.pdf> Viitattu 5.4.2011.

HUMAK (2010a) Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK – Opinto-opas 2010–2011.

<http://www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/HUMAK-opinto-opas2010-2011.pdf> Viitattu 30.3.2011.

HUMAK (2010b) Elämänkulku, kasvatus ja kulttuuri opintotehtävä.

https://pro.humak.fi/bin/humak/forums/document_forum01.pl?24959/13346 Viitattu 30.3.2011.

Mattila, Eija (2006) Ohjaus kutsuu vuorokuunteluun. Ammattikorkeakoulututkimuksen verkkolehti KeVer 4/2006. <http://www.piramk.fi/kever/kever.nsf/Kever!OpenFrameSet> Viitattu 1.4.2011.

MLL <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastoiminta/> Viitattu 1.4.2011.

Nuorisolaki (2006) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> Viitattu 31.3.2011.

Nuorisopassi. <http://www.youthpass.eu/en/youthpass/> Viitattu 2.5.2011.

Report of the Belgian EU Presidency Youth (2011) A contribution to youth work and youth policy in Europe <http://www.youth-eutrio.be/Welkom/NewsDetail/tabid/111/ArticleId/133/language/en-US/A-contribution-to-youth-work-and-youth-policy-in-Europe.aspx> Viitattu 23.4.2011.

Sarja, Anneli (2003) Dialogioppiminen opetuksen ohjaustilanteessa. Teoksessa Raimo Silkelä (toim.): Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta, 73–78. <http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/ohjaus/> Viitattu 30.3.2011.

Sikkelä, Raimo (2003) Aito kohtaaminen opetusharjoittelun ohjauksessa. Teoksessa Raimo Silkelä (toim.): Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta, 79–84. <http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/ohjaus/> Viitattu 30.3.2011.

Suomen Akatemia. Hyvä tieteellinen käytäntö. <http://www.aka.fi/fi/A/Tutkijalle/Rahoituksen-kaytto/Eettiset-ohjeet/1-Hyva-tieteellinen-kaytanto/> Viitattu 25.4.2011.

Suomen Partiolaiset http://www.partio.fi/Suomeksi/Lyhyesti/Mita_partio_on/Historiaa.iw3 Viitattu 23.4.2011.

Suurpää, Leena (toim.) (2010) Nuoria koskeva syrjäytymistieto. Avauksia tietämisen politiikkaan. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisusarja. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/syrjaytymistieto.pdf> Viitattu 22.4.2011.

Liite 1. Tutkimuksen primääriaineiston artikkelien fokus ja merkitys nuorisotyölle

	Artikkelin kirjoittaja (t) ja julkaisu-vuosi	Artikkelin nimi	Artikkelin fokus	Artikkelin avaamat mahdollisuudet nuoren identiteetin kehittymisen tukemiseen nuorisotyössä	
				Artikkelin sano-ma nuorisotyön näkökulmasta	Nuorisotyön puitteissa interventio-mahdollisuus
1)	Côté, James E. 2001	Editor's Note: The Hope and Promise of Identity Theory and Research	Uuden tieteellisen julkaisun esittely	-	-
2)	Kerpelman, Jennifer 2001	Identity Control Theory, Exploration, and Choice: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research"	Vastine Schwartzille	Identiteetin kontrolliteoria	Nuoren mahdollista saada palautetta omasta toiminnastaan ja tukea tämän palautteen hyödyntämisessä itsereflektiassa.
3)	Levine, Charles 2001	Questions Concerning Ego Identity and Its Health: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research".	Vastine Schwartzille	Painotus minä-identiteetissä, joka on suhteessa toisiin Itsereflektion tärkeys	Nuorille mahdollisuuksia harjoitella ja hyödyntää itsereflektiota
4)	Marcia, James 2001	A Commentary on Seth Schwartz's Review of Identity Theory and Research	Vastine Schwartzille	Identiteettitilamalli	Mallin tunteminen yhtenä mahdollisena taustaselityksenä nuoren toiminnalle

5)	Schwartz, Seth 2001a	The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research: A Review and Integration	Kuvaus eriksonilaisesta ja uuseriksonilaisista identiteetti-teorioista ja yritys luoda niistä metatason malli	<p>1. Marcia: Identiteettitilat</p> <p>2. Côté identiteettialueet: a) psykologinen, b) vuorovaikutuksellinen c) sosiaalisrakenteellinen d) identiteettipääoma</p> <p>3. Berzonsky identiteettityylit: a) tietosuuntautunut b) normatiivinen c) hajanainen-vältelevä</p> <p>4. Grotevant: Identiteetin kontrolliteoria</p> <p>5. Waterman: sisäinen ääni</p> <p>6. Kurtines yhteiskonstruktivistinen malli: kriittinen identiteetti</p> <p>7. Adams: a) eriytyminen ja yhdentyminen b) saatu identiteetti</p>	<p>1. Saadaan ymmärrystä nuoren kognitiiviseen prosessiin. Teoriaa tuntemalla voi nuorta tukea selkiintymättömmän, omaksutun ja etsivän identiteetti-tilan kysymyksissä</p> <p>2. a) Palautetta nuorelle ja dialogisuus</p> <p>b) Ystävyyteen liittyvien taitojen tukeminen</p> <p>c) Yhteiskunnallisten asioiden avaaminen nuorelle ja moraalisen ajattelun tukeminen</p> <p>d) Järjestetään neuvottelutilanteita, jotka mahdollistavat nuoren identiteetin muotoutumista</p> <p>3a) Tiedonetsinnän ja kriittisen tarkastelun tukeminen</p> <p>b) Tukea löytämään omaa ajattelua, innostaa moninäkökulmaisen tiedon etsintään ja – prosessointiin</p> <p>c) Tukea löytämään henkilökohtaisia asioita turvallisesti</p> <p>4. Palautteen antaminen ja sen vastaanottamisen tukeminen, nuoren kannustaminen ristiriitaisen palautteen käsittelyyn</p> <p>5. Nuoren tukeminen kuuntelemaan omaa itseään</p> <p>6. Nuorille kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua ja identiteetin kehitystä tukevia ryhmiä</p> <p>7. a) Nuorten ryhmäytymisen havainnointi</p> <p>b) Dialogi nuoren kanssa toisilta saatujen tai otettujen elementtien merkityksestä ja soveltuvuudesta oman itsen osana</p>
----	----------------------	---	---	--	---

				8.Schwarz metamallinsa perusteella	8.Kriittistä ajattelua tuottavaa toimintaa, havainnointia nuoren toiminnasta, mahdollisuuden avaaminen nuorelle uusien arvojen ja uskomusten työstämiseksi
6)	Schwartz, Seth 2001b	Author's Response The Evolution of Identity: A Rejoinder.	Yhdistävä kommentti saamastaan palautteesta	Identiteettimallin merkitys, Eriksonin kehityssosiaalinen malli ja identiteettikontrolliteorian mahdollisuudet	-
7)	Sorell, Gwendolyn & Montgomery, Marilyn 2001	Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research	Feministisestä näkökannasta Eriksonin teorian sosiokulttuurinen konteksti, merkitys monikulttuurisuudelle ja sukupuolinäkökulmalle	Identiteetti rakentuu tiedostetuista ja tiedostamattomista valinnoista tai se on oman luomistyön tulos; fyysisen kehittymisen vaikutus identiteettiin; identiteetin kehityksessä mukana kummallakin sukupuolella riippumattomuus, toiminta ja kyky suhteisiin ja yhteenkuuluvuuteen	Tuki nuoren valintaprosessin avaamisessa tiedostetuksi, nuoren oman luomistyönä syntyneen identiteetin rakentava kyseenalaistaminen ja vahvistaminen nuoren tietoisien tavoitteiden suuntaisesti, tuottaa mahdollisuuksia turvallisesti riippumattomuuteen, toimintaan, sosiaalisiin suhteisiin ja yhteenkuuluvuuteen (sosiaaliset taidot)
8)	van Hoof, Anne 2001	Turning Shortcoming into Advantages: A Commentary on Schwartz's "The Evolution of Eriksonian and Neo-Eriksonian Identity Theory and Research".	Vastine Schwartzille	Identiteetin muuttaminen nuoruuden aikana Fokus intervention tavoitteissa ja eri tasojen (minäpersoonallinen, persoonallissosiaalinen ja sosiaalirakenteellinen) hyödyntäminen. Tutkimustarve	-
9)	Archer, Sally 2002	Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research"	Vastine Sorellille ja Montgomerylle	Naisen identiteetti ja kyky hoivaan kehittyvät suhteessa merkittäviin toisiin	Sekä tytöille että pojille mahdollisuuksia reflektoida suhdettaan nuorisotyöntekijöihin

10)	Côté, James E. 2002	Editor's Note: Focus on Sorell and Montgomery's Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research	Taustaa tulevalle keskustelulle Eriksonin teorian merkityksestä feministisistä näkökannasta	-	-
11)	Côté, James E. 2002	Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research"	Vastine Sorellille ja Montgomerylle	Kyky hoivaan kehittyä autonomian ja vuorovaikutuksessa olemisen kautta, itseohjautuvuus ja manipuloinnin vastustaminen vahvistuu. Vaarana vahva autonomia ja heikko kyky vuorovaikutukseen, voi tuottaa narsistista luonnehäiriötä. Länsimaisten kulttuurien ongelmana vastuunotto yli sukupolvien	Tuotetaan toisen huomioon ottamista ja hoivakykyä vahvistavia tilanteita. Järjestetään tilanteita, joissa ylisukupolvinen kohtaaminen ja toiminta mahdollistuvat. Luonnehäiriöiden kanssa työskentelyn osalta nuorisotyössä ei ole menetelmiä. Toisten nuorten suojaaminen uhriksi joutumiselta.
12)	Kroger, Jane 2002	Commentary on "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity development Research"	Vastine Sorellille ja Montgomerylle	Eriksonilta malli terveen identiteetin kehittymiseen, nuorten kanssa. Lähtökohtana sukupuolinen orientaatio eikä sukupuoli	Nuorille mahdollisuuksia tutkia omaa sukupuolista orientaatiotaan ja saada tukea tässä prosessissa
13)	Levine, Charles 2002	Women, Men and Persons: A Response to "Feminist Perspectives on Erikson's Theory: Their Relevance for Contemporary Identity Development Research"	Vastine Sorellille ja Montgomerylle	Kyky huolenpitoon tapahtuu vuorovaikutuksessa toisiin. Eriytyneisyys muista mahdollistaa moraalikysymysten ja vapaan valinnan pohdinnan	Tuotetaan tilanteita, jotka mahdollistavat huolenpitoa kehittävää vuorovaikutusta. Mahdollisuuksia moraalikysymysten työstämiseen eriytyneenä ryhmässä

14)	Marcia, James 2002	Adolescence, Identity, and the Bernardone Family	Franciscus Assisilaisen identiteetin kehittyminen tulkittuna Eriksonin teorian näkökulmasta.	Jokaisen Eriksonin kehitysvaiheen aikana on mahdollista käydä läpi kaikki kahdeksan vaihetta. Jos vaihe on jäänyt läpikäymättä, siihen tulee uusi mahdollisuus. Läpikäymättömiin vaiheisiin liittyvät vaikeudet kulkevat mukana kunnes ne on ratkaistu. Kasvattajan haasteena olla läsnä, ottamatta puolta. Identiteettitilamallin soveltaminen nuoruuteen. a) selkiintymätön on vaikea ja tarvitsee pitkäaikaisen ja hyvin luotettavan ammattisuhteen b) omaksuttu tila on joustamaton, 10 ikävuoden taso. Häpeän ja syyllisyyden pelko. Tavoitteena löytää oma sisäinen vaatimustaso ja käynnistää itsetutkiskelu c) etsivä tila näyttäytyy kiinnostuksen ja turhautumisen vaihteluna, haastaa kasvattajaa, positiivisten selviytymisen kokemusten tuottaminen d) saavutetussa nuori tarvitsee tietoa ja valmistautumista seuraaviin identiteettikriiseihin	Nuorisotyössä pitää ymmärtää keskeneräisen kehitysvaiheen merkitys ja miten nuorta tuetaan kehitysvaiheen läpikäynnissä. Nuorisotyöntekijän pystyttävä pidättäytymään tarjotusta mahdollisuudesta provosoitua. Tehtävänä on nuoren vierellä kulkeminen. Identiteettitilat: a) nuorisotyössä pyrittävä pysyvään, pitkäaikaiseen työsuhteeseen. Tarvitaan vahva ammattitaito. b) tarjota mahdollisuuksia itsetutkiskeluun, nuorelle palautetta, josta virittää keskustelua Ennakoida turva häpeän ja syyllisyyden tunteiden kohtaamiseen c) nuorisotyöntekijä turvallinen kanssakulkija, joka ei provosoidu toimii tarvittaessa sparraajana d) tietolähteiden tarjoaminen, keskustelujen avaaminen tulevaisuudesta ja siellä luonnollisesti edessä olevista elämäntilanteista
15)	Sorell, Gwendolyn & Montgomery, Marilyn 2002	The Ubiquity of Gendered Cultural Contexts: A Rejoinder to Kroger, Archer, Levine, and Côté.	Kommentti saamiinsa vastineisiin	Sukupuolten psykososiaalinen kehittyminen samanlaista, sukupuolten kohtelemisen erilaista	Tiedostetaan sukupuolten kohtelun samanlaisuus ja erilaisuus. Kehitetään esimerkiksi hoivaväkyä vahvistavia interventioita kummallekin sukupuolelle.

16)	Berzonsky, Michael 2005	Ego Identity: A Personal Standpoint in a Postmodern World	Vastine Rattansille ja Phoenixille	Narratiivit itsestä tuottavat itselle ennakoitavuutta. Erotettava sisäinen käsitys identiteetistä ja ulospäinnäkyvä. Nuoren ulospäinnäkyvä identiteetti on kontekstisidonnainen. Vahva itse tunto voi liittyä epäsosiaaliseen aggressiivisuuteen. Postmodernissa nuoret rakentavat identiteettiään informaation ja itse-reflektion avulla	Tuottaa nuorten kanssa narratiiveja, joita voidaan lempeästi kyseenalaistaa ja reflektoida. Ymmärtää, että näkyvä ja sisäinen eivät välttämättä ole sama asia. Puuttua nuorisotyön kontekstiin, jotta se mahdollistaa identiteettityön. Mahdollistaa nuorisotyön puitteissa vahvan identiteetin sivuuttaminen ja tasavertainen ryhmäjäsenyys.
17)	Côté, James 2005	Editor's Introduction	Johdatus keskusteluun identiteetti-teorian postmodernista kritiikistä	-	-
18)	Kroger, Jane 2005	Critique of a postmodernist Critique	Vastine Rattansille ja Phoenixille	Konteksti ei vaikuta minä-identiteettiin. Identiteetin rakenne on arvoja ja sosiaalisia rooleja, sisältö identiteetin määrittelyä sosiaalisen kontekstin kautta. Myöhäisnuoruudessa tärkeää yksilöllisyyden ja sosiaalisuuden dialogi.	Nuorisotyössä työstetään arvoja ja sosiaalisia rooleja, mahdollistetaan niiden laajentumista. Ryhmätoiminnan kautta yksilöllisyyden ja sosiaalisen kohtaamista.
19)	Levine, Charles 2005	What Happened to Agency? Some Observations Concerning the Postmodern Perspective on Identity	Vastine Rattansille ja Phoenixille	Sisäistetty minäkäsitys mahdollistaa persoonallisen ja sosiaalisen identiteetin, jotka mahdollistuvat itsereflektiossa.	Nuorisotyön puitteissa tilanteita, jossa mahdollisuus turvalliseen itsereflektioon.

20)	Phoenix, Ann & Rattansi, Ali 2005	Proliferating Theories: Self and Identity in Post-Eriksonian Context: A Rejoinder to Berzonsky, Kroger, Levine, Phinney, Schachter, and Weigert and Gecas	Kommentti saamastaan palautteesta	Nuorten solidaarisuus ryhmäihanteille. Minäkäsitys rakentuu narratiiveista. Identiteetin pysyvyyttä uhkaa tiedostamattoman pettymykset, motivaatiot, projektiot, ahdistukset ja rationaalisuusodotukset.	Ryhmäihanteiden merkitys hyvässä ja pahassa. Tuotetaan nuorten omia narratiiveja itsestään, sisältäen itsereflektion. Työstetään pettymyksiä, motivaatioita, projektiota, ahdistuksia ja odotuksia nuorten kanssa.
21)	Rattansi, Ali & Phoenix, Ann 2005	Rethinking Young Identities: Modernist and Postmodernist Frameworks	Identiteetin kehittymisen kuvaus postmodernissa ajassa	Etninen identiteetti määrittyy kontekstin mukaan. Nuoren identiteetti ja sen mukaiseen ryhmään kuuluminen edellyttää kuluttajuutta, joka tuo paikallisuutta. Nuoret naiset eivät elä hoivatakseen vaan viihtyäkseen. Huomiotta jääneet keskiluokkaiset perheen projektia toteuttavat ahdistuneet koulu- menestyjätytöt.	Nuorisotyössä ymmärtää moni-identiteettisyys. Nuorten ryhmien ulkoisten merkkien tuottaman kuluttajuuden ymmärtäminen ja yritys löytää sellaisia vaihtoehtoja, että nuoret eivät elä sosioekonomisista syistä syrjäytyisi ryhmistä. Koulu- menestyjätyttöjen tavoittaminen nuorisotyössä mahdollistuu koulussa tehtävän nuorisotyön kautta.
22)	Schachter, Elli 2005	Erikson Meets the Postmodern: Can Classic Identity Theory Rise to the Challenge?	Vastine Rattansille ja Phoenixille	Identiteetti muo- vautuu jatkuvasti yrittäessään sopeutua kontekstiin, ympäröivä kulttuuri määrittää tavoiteltavaa identiteettiä. Postmodernin yksilöllisyys haastaa sosiaalisen kontekstin. Psykologinen hyvinvointi vaarantuu, selkiintymätön identiteetti joustava.	Nuorisotyö tarjoaa sosiaalisen kontekstin, jossa voi haastaa omaa yksilöllisyyttään. Tiedostettava ympäröivän kulttuurin paineet identiteetin kehittymiselle.
23)	Weigert, Andrew & Gecas, Viktor 2005	Symbolic Interactionist Reflections on Erikson, Identity, and Postmodernism.	Vastine Rattansille ja Phoenixille	Keho linkittynyt ydinidentiteetteihin, myös tunteet ja muistot kiinnittyneet kehoon. ”Poishangattu” identiteetti, hetkelliset minäkuvat, uhkana identiteetin rakentumiselle ja pysyvälle sitoutumiselle.	Hienovarainen työskentely nuoren kehonkuvan kanssa. Ymmärtää hetkellisten minäkuvien ”vaara”. Löytää nuoren kanssa punaista lankaa omasta identiteetistä.

24)	Hardy, Sam & Kisling, Jason 2006	Identity Statuses and Prosocial Behaviors in Young Adulthood: A Brief Report	Identiteettien ja sosiaalisen käyttäytymisen suhde	<p>a) selkiintymätön, etsivä ja omaksuttu – ei sosiaalisesti suuntautunutta käyttäytymistä</p> <p>b) saavutettu – vahvasti sosiaalisesti suuntautunutta</p> <p>Aikuistuva identiteetti mahdollistaa suuntautumisen toisiin ja halua osallistua yhteisön ja yhteiskunnan toimintaan.</p> <p>Nuorille tarjottava identiteetin kypsymistä vahvistavia interventioita</p>	Tarjotaan mahdollisuuksia ohjattuun ryhmätoimintaan ja itsereflektioon
-----	-------------------------------------	--	--	---	--

Liite 2: Tutkimuksen sekundääriaineiston artikkelit ja niiden keskeinen sisältö

	Kirjoittajat & vuosi	Artikkelin otsikko	Artikkelin sisältö
1)	Lapsley, Daniel & Lasky Benjamin (2001)	Prototypic Moral Character	Neliosaisen koeasetelman avulla on hahmotettu moraalisen luonteenlaadun prototyyppiä. Prototyypin aktivoinnilla oli heikkoja ja epäjohdonmukaisia vaikutuksia muistiin palauttamisesta. Keskustelua moraalisiin kognitioihin ja identiteettiin vaikuttamisesta jatketaan.
2)	Phillips, Tommy & Pittman, Joe (2003)	Identity Processes in Poor Adolescents: Exploring the Linkages Between Economic Disadvantage and The Primary Task of Adolescence	Nuoren identiteetin muovautumisesta on paljon tutkimusta, mutta sen suhdetta sosioekonomiseen tilanteeseen ei ole tutkittu. Tässä artikkelissa on rakennettu uutta teoriaa huono-osaisuuden vaikutuksesta identiteettiin.
3)	Bhimji, Fazila (2004)	“I Want You to See as a person and Not as a Gang Member or a Thug”: Young People Define their Identities in the Public Sphere	Artikkelissa kuvataan nuorten vaikutusmahdollisuuksia kunnallisvaltuuston kokouksessa. Minkälaiseen dialogiin nuoret pääsevät. Ei voida puhua yhdestä urbaanista nuorisotyypistä. Nuoret eriävät koulutuksen, perheen arvojen ja hyvinvoinnin osalta. He eivät aina tarkoituksellisesti asetaudu aikuisten valtavirtaa vastaan.
4)	Reimer, Kevin & Wade-Stein, David (2004)	Moral Identity in Adolescence: Self and Other in Semantic Space	Kielentutkimukseen kehitetty tietokoneohjelma ja sen hyödyntäminen moraalidentiteetin tutkimuksessa. Hoivaan suuntautuneiden nuorten minäkäsitys vahvempi, kontrolliryhmällä pohjautui ideaaliminään. Moraalidentiteettiä vahvistaa lapsuuden sosiaaliset suhteet ja moraalidilemmojen pohdinta
5)	Waterman, Alan (2004)	Finding Someone to be: Studies on the Role of Intrinsic Motivation in Identity Formation	Identiteettikriisejä ratkaistaessa on olemassa useita vaihtoehtoja, monet huonoja. Artikkelissa pohditaan, miten ihminen päätyy valintaansa, käyttäen luonnostaan tulevaa motivaatiotaan. Puhutaan myös henkilökohtaisen ilmaisuvoiman tunteesta (feeling of personal expressiveness). Sitä pidetään potentiaalina, kun mietitään identiteetin muotoutumisen lopputuloksen laatua.
6)	Wautier, Gary & Blume, Libby (2004)	The Effects of Ego Identity, Gender Role, and Attachment on Depression and Anxiety in Young Adults	Tutkimuksessa selvitettiin identiteettitilan sukupuolen vaikutusta kiintymyssuhteeseen. Henkilöt, joilla kiintymyssuhde oli vahva, olivat vähemmän ahdistuneita ja masentuneita kuin heikommassa kiintymyssuhteessa olevilla. Etnisen taustan vaikutusta erityisesti ahdistuneiden ja masentuneiden osalta selvitetään liittyen identiteettitilaan.

7)	Adams, Gerald & Munro, Brenda & Munro, Gordon & Doherty-Poirer, Maryanne & Edwards, Joe (2005)	Identity Processing Styles and Canadian Adolescents' Self-Reported Delinquency	Tässä perehdytään nuorten itse ilmoittaman rikollisuuden ja identiteettityylin (identity style model) väliseen suhteeseen. Sukupuoli ja ikä eroavaisuudet olivat odotettuja. Hajanainen-välittelevä-tyylin nuorilla oli enemmän itse ilmoitettua rikollisuutta kuin normatiivisilla.
8)	Andersen, Helle & Mørch, Sven (2005)	Individualization and the Challenged Subject	Yksilöllistymisen prosessi on sekä institutionaalisella että yksilöllisellä tasolla. Haasteena on oppia henkilökohtaisesti hallitsemaan tätä prosessia. Tässä yhteydessä puhutaan yksilöllistymisen vaatimuksista.
9)	Côté, James (2006)	Identity Studies: How Close Are We to Developing a Social Science of Identity? – An Appraisal of the Field	Identiteetin tutkimus on yksi vahvimmin kasvavista yhteiskunnallisten tieteiden aloista. Tutkimuksista pitäisi tunnistaa yhtäläisyydet ja kentän erimielisyydet. Kun tämä systematiikka on kunnossa, pitäisi vielä varmistaa tutkimuksen tulosten siirtyminen päätöksentekijöille, jotka päättävät resursoinnista.
10	Hernandez, Lynn & Montgomery, Marilyn & Kurtines, William (2006)	Identity Distress and Adjustment Problems in At-Risk Adolescents	DSM-III-R- ja DSM-IV- luokitusten mukaiset identiteetti-häiriöt oppilailla, jotka oli sijoitettu vaikeuksiensa perusteella erityiskouluun. Tyttöillä identiteettihäiriö näyttäytyi epäsosiaalisena ja uppiniskaisena käyttäytymisenä ja pojilla ahdistuksena ja masennuksena. Kysymyksenä onko ennaltaehkäisy vai identiteetin tukemista vahvistavat interventiot tarpeellisempia?
11	Lannegrand-Willems, Lyda & Bosma, Harke (2006)	Identity Development-in-Context: The School as an Important Context for Identity Development	Tarkastellussa on nuorten identiteetin kehittymistä kouluympäristössä. Koulu vaikuttaa opiskelijan minäkuvaan, käytökseen ja oppimiseen. Voidaan todeta, että identiteetti sopeutuu kouluun ja koulusysteemi sopeutuu oppilaisiinsa.
12	Pizzolato, Jane (2006)	Crafting Stories, Constructing Selves: Supporting Girl's Development Through Structured Short Story Writing	Tässä kuvataan menetelmää, jolla tytöt, joilla oli vaikeuksia löytää omaa tavoitettaan, kun tarjolla oli useita kilpailevia odotuksia. Heille kerrottiin tarinoita, jotka muistuttivat heidän omaa tilannettaan. Tämän avulla tytöt alkoivat ymmärtää omia tarpeitaan ja toiveitaan. Nämä he pystyivät huomioimaan päätöksenteko tai valintatilanteessaan.
13	Bell, Nancy & Wieling, Elizabeth & Watson Wendy (2007)	Narrative Processes of Identity Construction: Micro Indicators of Developmental Patterns Following Transition to University	Tässä on tutkittu reaaliaikaisia, mikrotason ja pidemmän ajan yksilönkehityksen prosesseja. Eniten muutosta havaittiin opiskelijoilla, joiden narratiiveissa oli kehityksellistä muutosta, verrattuina opiskelijoihin joiden narratiiveja voitiin pitää stabiileina.
14	Kroger, Jane (2007)	Why Is Identity Achievement So Elusive?	Marcian identiteettitilamallin mukaisen saavutetun identiteettitilan saavuttaa alle puolet aikuisuuteen siirtävistä nuorista. Syitä identiteettitilan saavuttamattomuuteen on pohdittu ja samoin jatkotutkimusehdotuksia.

15	Waterman, Alan (2007)	Doing Well: The Relationship of Identity Status to Three Conceptions of Well-Being	Oman hyvinvoinnin mittaustulosten korrelaatio identiteettitilan kanssa osoitti, että saavutettu identiteetti ja hyvinvointi liittyivät toisiinsa. Hajaantunut identiteetti korreloi negatiivisesti hyvinvointiin ja etsivä ja omaksuttu identiteetti psyykkiseen hyvinvointiin.
16	Archer, Sally (2008)	Identity and Interventions: An Introduction	Johdanto identiteetin kehittymistä tukevien interventioiden merkitykseen. Identiteetin rooli pitäisi huomioida positiivisessa psyykkisessä kehityksessä.
17	Ferre-Wreder, Laura & Palchuk, Aleksandra & Poyrazli, Senel & Small, Meg & Domitrovich, Celene (2008)	Identity and Adolescent Adjustment	Tutkimus sisältää identiteetin yhtenäisyyden tai hajaannuksen merkitystä minän vahvan kyvykkyyteen, epäsosiaaliseen käyttäytymiseen, akateemiseen kompetenssiin ja kouluhavaintoihin. Lopputuloksena tuotettu identiteettilähtöisiä interventiota.
18	Kerpelman, Jennifer & Pittman, Joe & Adler-Baeder, Francesca (2008)	Identity as a Moderator of Intervention-Related Change: Identity Style and Adolescents' Responses to Relationships Education	Tutkimuksessa selvitettiin identiteettityylin ja havaittujen vuorovaikutus-taitojen, tulevaisuussuuntuneisuuden, ajatuksia parisuhde- ja perheroilien ja tiedon lisääntymisen suhteesta. Tietosuuntautuneilla oli ylipäätään positiivista korrelaatiota, normatiivisilla joillain alueilla ja hajanaisen tyylin edustajilla ei lainkaan.
19	Kurtines, William & Montgomery, Marilyn & Eichas, Kyle & Ritchie, Rachel & Garcia, Arlen & Albrecht, Richard & Berman, Steven & Ferrer – Wreder, Laura & Lorente, Carolyn (2008)	Promoting Positive Identity Development in Troubled Youth: A Developmental Intervention Science Outreach Research Approach	Projektissa on selvitetty positiivisen identiteetin kehittymisen tulosten mittaamista näyttöön perustuvissa ja instituutionaalissa interventioissa. On voitu todeta teoreettisesti ja henkilökohtaisesti merkityksellistä identiteetin kehittymistä. Määrällisen ja laadullisen aineiston analyysillä on voitu löytää identiteettiin vaikuttavia interventiota.
20	Beaumont, Sherry (2009)	Identity Processing and Personal Wisdom: An Information-Oriented Identity Style Predicts Self-Actualization and Self-Transcendence	Tutkimuksessa selvitettiin nuorten identiteettityylin ja itsensä toteuttamisen ja ylittämisen yhteyttä. Yhteys oli vahva tietosuuntautuneen identiteettityylin, sen sijaan normatiivisen tai hajaantuneen identiteettityylin kanssa ei löytynyt yhteyttä
21	Bukobza, Gabriel (2009)	Relations Between Rebelliousness, Risk-Taking Behavior, and Identity Status During Emerging Adulthood	Tutkimuksessa selvitettiin identiteettitilan, kapinallisuuden ja riskihakuisuuden yhteyttä. Etsivä identiteetti korreloi positiivisesti kummankin kanssa.
22	Duerdon, Mat & Widmer, Mark & Taniguchi, Stacy & McCou Kelly (2009)	Adventures In Identity Development: The Impact of Adventure Recreation on Adolescent Identity Development	Tutkimuksessa tarkasteltiin seikkailutoiminnan ja identiteetin kehittymisen välistä yhteyttä. Kahden viikon toimintajakson jälkeen tehtiin uusi mittaus ja voitiin havaita positiivista kehitystä.

23	Årseth, Annie & Kroger, Jane & Martinussen, Monica & Marcia James (2009)	Meta-Analytic Studies of Identity Status and the Relational Issues of Attachment and Intimacy	Marcian identiteettitilojen merkityksestä nuoren identiteetin kehittymiseen on tehty runsaasti tutkimuksia. Näiden tutkimusten metatutkimuksessa voitiin havaita, että kiintymystyylin ja identiteettitilan välillä oli heikko korrelaatio. Turvallisella kiintymyssuhteella oli vahvempi yhteys saavutettuun identiteettitilaan. Identiteetillä ja läheisyydellä oli yhteys, tämä oli vahvempi miehillä kuin naisilla.
24	Harrell-Levy, Marinda & Kerpelman, Jennifer (2010)	Identity Process and Transformative Pedagogy: Teachers as Agents of Identity Formation	Opettajien roolia nuoren identiteetin kehittämisessä on tutkittu vähän. Kun käytetään muuttunutta pedagogiikkaa, voidaan voimaannuttaa nuoria. Sen avulla saadaan tavallisiin luokkahuoneisiin nuoren identiteetin kehitystä tukevaa pedagogiikkaa.
25	Stringer, Kate & Kerpelman, Jennifer (2010)	Career Identity Development in College Students: Decision Making, Parental Support, and Work Experience	Tutkimuksessa selvitettiin nuoren uranvalinta ja identiteetin tutkiskelun yhteyttä. Ammatinvalintaan liittyy vanhempien tuki ja oma työkokemus. Urapäätös liittyi ammatti-identiteetin arvioimiseen.
26	Johnson, Edward & Nozick, Kimberly (2011)	Personality, Adjustment, and Identity Style Influences on Stability in Identity and Self-Concept During the Transition to University	Tutkimuksessa selvitettiin identiteetin prosessointityyliä, puolustautumistyyliä ja ahdistusta. Tietosuuntautunut identiteettityyli korreloi kypsään puolustautumistyyliin. Kaikilla identiteettityyleillä oli yhteyttä neuroottiseen puolustautumistyyliin. Hajanainen –välttelevä identiteettityyli korreloi sekä ahdistuksen että epäkypsän puolustautumistyylin kanssa.